T.C.
İSTANBUL KENT ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

ROMANTİK İLİŞKİLERDE İLİŞKİ DOYUMU ÇOCUKLUK ÇAĞI TRAVMASI VE BENLİK SAYGISI ARASINDAKİ İLİŞKİLER

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Mehmet Selman ŞERBETÇİOĞLU

Enstitü Anabilim Dalı : Psikoloji
Enstitü Bilim Dalı : Klinik Psikoloji

Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Selçuk ASLAN

İSTANBUL – 2022

T.C.
İSTANBUL KENT ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

ROMANTİK İLİŞKİLERDE İLİŞKİ DOYUMU ÇOCUKLUK ÇAĞI TRAVMASI VE BENLİK SAYGISI ARASINDAKİ İLİŞKİLER

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Mehmet Selman ŞERBETÇİOĞLU

Enstitü Anabilim Dalı : Psikoloji
Enstitü Bilim Dalı : Klinik Psikoloji

"Bu tez ___/____/2022 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından Oybirliği / Oyçokluğu ile kabul edilmiştir."

JÜRİ ÜYESİ	KANAATİ	İMZA

BEYAN

Bu tezin yazılmasında bilimsel ahlak kurallarına uyulduğunu, başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunulduğunu, kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapılmadığını, tezin herhangi bir kısmının bu üniversite veya başka bir üniversitedeki başka bir tez çalışması olarak sunulmadığını beyan ederim.

Mehmet Selman ŞERBETÇİOĞLU

09. 02. 2022

ÖNSÖZ

Bu tezin yazılım aşamasında, çalışmamı titizlikle takip eden danışmanım Dr. Öğr. Üyesi Selçuk ASLAN' a değerli katkıları için içtenlikle teşekkürlerimi sunarım. Kendisi tüm süreç boyunca yanımda olmuş ve tezimin tamamlanmasında büyük emek sarf ederek desteğini hiç esirgememiştir. Bu vesileyle tüm hocalarıma ve bu süreçte bana destek olan arkadaşlarıma teşekkürü borç bilirim. Son ve en önemlisi olarak bu günlere ulaşmamda emeklerini hiçbir zaman ödeyemeyeceğim aileme şükranlarımı sunarım.

Mehmet Selman ŞERBETÇİOĞLU

09.02.2022

İÇİNDEKİLER

Sayfa No

KISALTMALAR i
TABLO LİSTESİ ii
ÖZET iv
ABSTRACT v
GİRİŞ 1
BÖLÜM 1: ARAŞTIRMANIN KURAMSAL ÇERÇEVESİ VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR 7
1.1. Çocukluk Çağı Travmaları 7
1.1.1. Travma Kavramı ve Çocukluk Çağı Travmaları 7
1.1.2. Çocukluk Çağı Travmalarının Sonraki Dönemlerdeki İlişkilere Etkisi 10
1.1.3. Çocukluk Çağı Travmalarına Yönelik Kuramsal Yaklaşımlar 11
1.1.4. Çocukluk Çağı Travmaları ile İlgili Araştırma Bulguları 13
1.2. İlişki Doyumu 15
1.2.1. Romantik İlişki ve İlişki Doyumu 15
1.2.2. İlişki Doyumunu Etkileyen Etmenler 16
1.2.3. İlişki Doyumuna Yönelik Kuramsal Yaklaşımlar 18
1.2.4. İlişki Doyumu ile İlgili Araştırma Bulguları 19
1.3. Benlik Saygısı 21
1.3.1. Benlik Kavramı ve Benlik Saygısı 21
1.3.2. Benlik Saygısını Etkileyen Etmenler 22
1.3.3. Benlik Saygısına Yönelik Kuramsal Yaklaşımlar 24
1.3.4. Benlik Saygısı ile İlgili Araştırma Bulguları 25
1.4. Çocukluk Çağı Travmaları, İlişki Doyumu ve Benlik Saygısı Arasındaki İlişkiler 26
BÖLÜM 2: YÖNTEM 29
2.1 Araştırmanın Modeli 29
2.2. Evren ve Örneklem (Çalışma Grubu) 29
2.3. Veri Toplama Araçları 32
2.3.1. Kişisel Bilgi Formu 32
2.3.2. İlişki Doyumu Ölçeği 32

2.3.3. Rosenberg Benlik Saygısı Envanteri 33
2.3.4. Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği 35
2.4 Verilerin Toplanması ve Analizi 37
BÖLÜM 3: BULGULAR ve YORUM 38
3.1. Normal Dağılım Durumunun İncelenmesi 38
3.2. Veri Toplama Araçlarından Elde Edilen Verilerin Ayrıntıları 40
3.3. Korelasyon Analizleri 43
3.4. Demografik Değişkenlerle Yapılan Fark Analizleri 46
3.4.1. Yaş Değişkeni İle Yapılan Fark Analizleri 46
3.4.2. Yaşanılan Yer Değişkeni İle Yapılan Fark Analizleri 48
3.4.3. Kardeş Sayısı Değişkeni İle Yapılan Fark Analizleri 49
3.4.4. Eğitim Durumu Değişkeni İle Yapılan Fark Analizleri 51
3.4.5. Gelir Durumu Değişkeni İle Yapılan Fark Analizleri 52
3.4.6. Çalışma Durumu Değişkeni İle Yapılan Fark Analizleri 55
3.4.7. Birlikte Yaşadıkları Kişiler Değişkeni İle Yapılan Fark Analizleri 56
3.4.8. Cinsiyet Değişkeni İle Yapılan Fark Analizleri 57
3.4.9. Medeni Durum Değişkeni İle Yapılan Fark Analizleri 58
3.5. Regresyon Analizi Bulguları 59
BÖLÜM 4: TARTIŞMA VE YORUM 62
SONUÇ VE ÖNERİLER 71
KAYNAKÇA 72
EKLER 93
ÖZGEÇMİŞ 110

KISALTMALAR

ÇÇTÖ **:** Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği

İDÖ **:** İlişki Doyumu Ölçeği

RBSE **:** Rosenberg Benlik Saygısı Envanteri

WHO **:** World Health Organization

TABLO LİSTESİ

Sayfa No

Tablo 1: Çalışma Grubunun Özellikleri 29
Tablo 2: Normallik Testleri 39
Tablo 3: İlişki Doyumu Ölçeği'nin Verilerinin Ayrıntısı 44
Tablo 4: Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği'nin Verilerinin Ayrıntısı 45
Tablo 5: Rosenberg Benlik Saygısı Envanteri'nin Verilerinin Ayrıntısı 46
Tablo 6: Temel Degişkenlerle Korelasyon Analizi 43
Tablo 7: Demografik Değişkenlerle Korelasyon Analizi 44
Tablo 8: İlişki Doyumu Ölçeği, Rosenberg Benlik Saygısı Envanteri ve Çocukluk Çağı Travmaları Ölçekleri Puanları Yaşa Göre Kruskal-Wallis Testi Sonuçları 47
Tablo 9: İlişki Doyumu Ölçeği, Rosenberg Benlik Saygısı Envanteri ve Çocukluk Çağı Travmaları Ölçekleri Puanları Yaşanılan Yere Göre Mann Whitney U Testi Sonuçları 48
Tablo 10: İlişki Doyumu Ölçeği, Rosenberg Benlik Saygısı Envanteri ve Çocukluk Çağı Travmaları Ölçekleri Puanları Kardeş Sayısına Göre Kruskal-Wallis Testi Sonuçları 49
Tablo 11: İlişki Doyumu Ölçeği, Rosenberg Benlik Saygısı Envanteri ve Çocukluk Çağı Travmaları Ölçekleri Puanları Eğitim Durumuna Göre Kruskal-Wallis Testi Sonuçları 51
Tablo 12: İlişki Doyumu Ölçeği, Rosenberg Benlik Saygısı Envanteri ve Çocukluk Çağı Travmaları Ölçekleri Puanları Gelir Durumuna Göre Kruskal-Wallis Testi Sonuçları 52
Tablo 13: İlişki Doyumu Ölçeği, Rosenberg Benlik Saygısı Envanteri ve Çocukluk Çağı Travmaları Ölçekleri Puanları Çalışma Durumuna Göre Kruskal-Wallis Testi Sonuçları 55
Tablo 14: İlişki Doyumu Ölçeği, Rosenberg Benlik Saygısı Envanteri ve Çocukluk Çağı Travmaları Ölçekleri Puanları Birlikte Yaşadıkları Kişilere Yere Göre Kruskal-Wallis Testi Sonuçları 56

Tablo 15: İlişki Doyumu Ölçeği, Rosenberg Benlik Saygısı Envanteri ve Çocukluk Çağı Travmaları Ölçekleri Puanları Cinsiyete Göre Mann Whitney U Testi Sonuçları 57
Tablo 16: İlişki Doyumu Ölçeği, Rosenberg Benlik Saygısı Envanteri ve Çocukluk Çağı Travmaları Ölçekleri Puanları Medeni Hale Göre Mann Whitney U Testi Sonuçları 58
Tablo 17: İlişki Doyumunun Yordanmasına İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları 59
Tablo 18: Benlik Saygısının Yordanmasına İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları 60

ÖZET

İstanbul Kent Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü - Yüksek Lisans Tez Özeti

Romantik İlişkilerde İlişki Doyumu, Çocukluk Çağı Travması ve Benlik Saygısı Arasındaki İlişkiler
Tezin Yazarı: Mehmet Selman ŞERBETÇİOĞLU **Danışman:** Dr. Öğr. Üyesi Selçuk ASLAN
Kabul Tarihi: 09.02.2022 **Sayfa Sayısı:** v (ön kısım) + 92 (tez) + 18(ek)
Anabilimdalı: Psikoloji **Bilimdalı:** Klinik Psikoloji

Bu çalışma, romantik ilişkiler içinde olan yetişkinlerde ilişki doyumu, çocukluk çağı travması ve benlik saygısı arasındaki ilişkileri incelemek amacıyla ilişkisel tarama modeline göre 314 yetişkin bireyden toplanan verilerle gerçekleştirilmiştir. Veriler Kişisel Bilgi Formu, İlişki Doyumu Ölçeği, Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği ve Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği ile toplanmış ve IBM SPSS Statistics 21 İstatistik Analiz Programında analiz edilmiştir.

Çalışmada gerçekleştirilen korelasyon analizleri benlik saygısı yükseldikçe ilişki doyumu da anlamlı bir şekilde yükselmekte olduğunu, çocukluk çağında travmaya maruz kalanların anlamlı bir şekilde ilişki doyumlarının düşük olduğunu ve travmaya maruz kalma arttıkça benlik saygısının da anlamlı bir şekilde azaldığını göstermektedir.

Çalışmamızda yapılan regresyon analizleri ise yüksek benlik saygısının ve yüksek ilişki doyumuna ve yüksek travma geçmişinin düşük benlik saygısı ve düşük ilişki doyumuna değişik düzeyde neden olduğunu göstermektedir.

Çalışmamızda bir çok açıdan romantik ilişki yaşayan bireylerin ilişki doyumu, çocukluk çağı travması ve benlik saygısı arasındaki ilişkiler incelenmiş ve özellikle travma geçmişine sahip olmanın bütün hayatı olumsuz etkileyeceği ortaya konulmuştur.

Anahtar Kelimeler: İlişki Doyumu, Çocukluk Çağı Travması, Benlik Saygısı…..

ABSTRACT

Istanbul Kent University, Institute of Graduate Education - Abstract of Master's Thesis

Title of the Thesis: Relationships Between Relationship Satisfaction, Childhood Trauma, and Self-Esteem in Romantic Relationships

Author: Mehmet Selman ŞERBETÇİOĞLU **Supervisor:** Dr. Lecturer Selçuk ASLAN

Date: 09.02.2022 **Nr. of pages:** v (pre text) + 92 (main body)+18 (App.)

Department: Psychology **Subfield:** Clinical Psychology

This study was carried out with data collected from 314 adult individuals according to the relational screening model in order to examine the relationships between relationship satisfaction, childhood trauma and self-esteem in adults who are in romantic relationships. Data were collected with Personal Information Form, Relationship Satisfaction Scale, Childhood Trauma Scale and Rosenberg Self-Esteem Scale and analyzed in IBM SPSS Statistics 21 Statistical Analysis Program.

The correlation analyzes carried out in the study show that as self-esteem increases, relationship satisfaction also increases significantly, those exposed to childhood trauma have significantly lower relationship satisfaction, and self-esteem decreases significantly as exposure to trauma increases.

Regression analyzes performed in our study show that high self-esteem and high relationship satisfaction and high trauma history cause low self-esteem and low relationship satisfaction at different levels.

In our study, the relationships between relationship satisfaction, childhood trauma, and self-esteem of individuals who have a romantic relationship in many respects were examined, and it was revealed that having a trauma history would negatively affect the whole life.

Keywords: Relationship Satisfaction, Childhood Trauma, Self-Esteem

GİRİŞ

Problem Durumu

İnsan, doğduğu andan itibaren başka bir kişi ile ilişki kurma ihtiyacında olmaktadır. Bu ihtiyaç başlangıçta yaşamı sürdürebilmek için fizyolojik ihtiyaçları karşılamanın bir yolu olarak ortaya çıkar. Zaman içinde gerekli olan bu ihtiyaç, fizyolojik gereksinimleri karşılama amacının dışına çıkmakta ve hem psikolojik hem de sosyal ihtiyaçların karşılanması için zorunluluk haline gelmektedir (Hacıoğlu, 2019). Bireylerin diğerleriyle kurduğu bu ilişki tarzlarından biri de romantik ilişkilerdir. Özellikle ergenlik ve yetişkinlik döneminde kurulan bu ilişki tarzı çok önemlidir. Çünkü bu dönemde herkes başkalarından sosyal anlamda destek almaya ve arkadaşlık kurmaya ihtiyaç duymaktadır (Furman ve Buhrmester, 1992). İleri dönemlerde kurulan ilişkileri etkileyen birçok etmen bulunmaktadır. Bu etmenlerden biri de çocukluk döneminde yaşanmış travmalardır.

Bireyleri korkutan, çaresizlik ve/veya dehşet içerisinde bırakan, kenndisini ya da çevresindeki başka bir bireyi fiziksel ve/veya psikolojik olarak tehdit eden her olay travma olarak tanımlanmaktadır (Oğul ve Erden, 2005; Özsoy ve Okyayüz, 2016). Çocukluk çağı travmaları kişilik yapısı ve psikopatolojinin gelişmesinde önemli bir yere sahiptir. Hem kısa hem de uzun dönemde etkileri gözle görülebilen önemli yaşam olaylarıdır. Travmanın yaratmış olduğu olumsuz etkiler toplumun bütün kesimlerinde kendini göstermekte ve yaşam boyunca sürebilmektedir. Bireylerin sağlığını etkilediği gibi, topluma da zarar veren noktalara gelebilmektedir (Güloğlu, Karaırmak, Emiral, 2016).

Yapılan araştırmalar çocukluk çağı travmalarının toplumun genelinde yaygın olarak görüldüğünü ve kişilerin yetişkinlik döneminde psikolojik problemlere sebebiyet verdiğini göstermiştir (Tunç, 2019). Çocukluk döneminde travma yaşantılarına maruz kalmak, bireylerde romantik ilişkileri ve bu ilişkilerden elde edilen doyumu etkileyebilmektedir (Karney ve Coombs, 2000). İlişki doyumu romantik ilişki yaşayan bireyin beklentileri ile partnerinin sergilediği davranışları arasındaki uyum olarak tanımlanmaktadır (Sabatelli, 1988). Bir ilişki içerisinde bireylerin karşısındaki kişiye duyduğu saygı ile birlikte kendisine duyduğu saygı da ilişkiyi etkileyen önemli bir etmen olarak görülmektedir.

Benlik saygısı; bireyin özdeğerlendirmesi sonrası oluşan, bireyin durumunu var olandan düşük veya yüksek kabul etmeden, öz varlığından hoşnutluğudur. Benlik saygısı aile ve

arkadaş ortamından elde edilen katkı ile artmakta ve yaşam boyu devam etmektedir. Ayrıca öğrenilebilen bir fenomendir (Onat, Dinç, Günaydın ve Uğurlu, 2016).

Gerek ülkemizde gerekse dünyada romantik ilişkilerin niteliği ile ilgili pek çok sorun yer almaktadır. Kişilik özellikleri ve düşük benlik saygısı ise romantik ilişkilerin niteliğini bozacak kadar önemli faktörlerdir. Benlik saygısının romantik ilişkilerde ortaya çıkardığı olumlu ve olumsuz etkiler ise literatüre konu olmuştur (Ulutaş, 2018).

Literatürde çocukluk çağı travma deneyiminin yetişkinlikte düşük benlik saygısı ve düşük ilişki doyumuna neden olabileceği ile ilgili bir çok çalışma bulunmaktadır (Yöyen, 2016). Ayrıca travma benzeri deneyimlerin yaşamın kalanında benlik saygısı ve ilişki doyumu dışında da bir çok olumsuz ve/veya istenmeyen durumlara neden olabileceği de göz ardı edilmemelidir (Worrel, 2001: 1158). Çalışma kapsamında, araştırmanın temel değişkenleri olan İlişki Doyumu, Benlik saygısı ve Çocukluk Çağı Travmaları arasındaki ilişkiler ve Çocukluk Çağı Travmalarının alt boyutları olan Fiziksel İstismar, Duygusal İstismar, Cinsel İstismar, Duygusal İhmal ve Fiziksel İhmal boyutları ile diğer değişkenler arasındaki korelasyonlar ile araştırmadaki temel değişkenlerin birbirlerini yordama durumları incelenmesi hedeflenmiştir. Ayrıca araştırma kapsamında örneklemden elde edilen bağımsız değişkenler ile İlişki Doyumu, Benlik saygısı ve Çocukluk Çağı Travmaları ve Çocukluk Çağı Travmalarının alt boyutları arasındaki istatistiksel fark analizlerinin de incelenmesi hedeflenmiştir.

Problem Cümlesi ve Alt Problemler

Problem Cümlesi

Bu çalışma "romantik ilişkilerde ilişki doyumu, çocukluk çağı travması ve benlik saygısı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki var mıdır?" temel araştırma sorusuna odaklanmaktadır. Çalışmada ayrıca aşağıda "Alt Problemler" başlığındaki sorulara da yanıt aranacaktır.

Alt Problemler

1. Katılımcılarda ilişki doyumu, çocukluk çağı travması ve benlik saygısı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki var mıdır?

2. Ele alınan sosyo-demografik değişkenlerle ilişki doyumu, çocukluk çağı travması ve benlik saygısı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki var mıdır?

3. Romantik ilişkilerdeki bireylerde ilişki doyumu, çocukluk çağı travması ve benlik saygısı arasındaki ilişki yaş gruplarına göre farklılık göstermekte midir?

4. Katılımcılarda yaşadığı yerleşim yerine göre oluşturulan gruplar arasında bağımlı değişken düzeyleri bakımından istatistiksel olarak anlamlı fark var mıdır?

5. Katılımcılarda kardeş sayısına göre oluşturulan gruplar arasında bağımlı değişken düzeyleri bakımından istatistiksel olarak anlamlı fark var mıdır?

6. Romantik ilişkilerdeki bireylerde ilişki doyumu, çocukluk çağı travması ve benlik saygısı arasındaki ilişki öğrenim durumuna göre farklılık göstermekte midir?

7. Katılımcılarda elde edilen aylık gelire göre oluşturulan gruplar arasında bağımlı değişken düzeyleri bakımından istatistiksel olarak anlamlı fark var mıdır?

8. Katılımcılarda çalışma durumuna göre oluşturulan gruplar arasında bağımlı değişken düzeyleri bakımından istatistiksel olarak anlamlı fark var mıdır?

9. Katılımcılarda birlikte yaşadıkları kişilere göre oluşturulan gruplar arasında bağımlı değişken düzeyleri bakımından istatistiksel olarak anlamlı fark var mıdır?

10. Romantik ilişkilerde ilişki doyumu, çocukluk çağı travması ve benlik saygısı arasındaki ilişki cinsiyete göre farklılık göstermekte midir?

11. Romantik ilişkilerde ilişki doyumu, çocukluk çağı travması ve benlik saygısı arasındaki ilişki medeni duruma göre farklılık göstermekte midir?

12. Romantik ilişkilerdeki bireylerde çocukluk çağı travması ve benlik saygısı ilişki doyumunu yordamakta mıdır?

13. Romantik ilişkilerdeki bireylerde çocukluk çağı travması ve ilişki doyumu benlik saygısını yordamakta mıdır?

Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı; romantik ilişkiler içinde olan yetişkinlerde ilişki doyumu, çocukluk çağı travması ve benlik saygısı arasındaki ilişkileri incelemektir. Bu kapsamda, araştırma örnekleminin demografik özellikleri temelinde oluşturulan gruplar arasında ilişki doyumu, çocukluk çağı travması ve benlik saygısı düzeyi bakımından anşamlı farklılık olup olmadığı da bu araştırma kapsamında incelenmiştir. Ayrıca ilişki doyumu ile çocukluk çağı travmaları ve benlik saygısı arasındaki yordayıcı ilişkiler araştırılmıştır.

Araştırmanın Önemi

Toplumun en küçük yapı taşı olan aile kurumunun bireyin yaşamındaki önemi büyüktür. Genelde romantik ilişkiler sonucu kurulan aile yapısı itibariyle hem romantik ilişkilerin devamlılığını sağlamakta hem de genişlemesi ile bireylerin yaşantılarında derin izler bırakan bir kurum olmaktadır. Ailenin yeni üyeleri toplumun bu en küçük biriminde deneyimlediklerinin sonucu olarak kişilik yapıları şekillenmekte, özgüven, öz saygı gibi özelliklerin seviyesi belirlenmektedir.

Bireylerinin öyküsünde çocukluk çağı yaşantılarının özellikle yetişkinlik dönemindeki yaşantılarını önemli oranda etkileyebilmektedir. Bu noktalardan biri de benlik saygısıdır. Çocukluk çağında deneyimlenen travma yetişkinlikte benlik saygısını olumsuz yönde etkileyebilmektedir. Bu çok önemli bir noktadadır çünkü benlik saygısı kişinin kendinden memnun olma durumunu gösterir. Bu sebeple benlik saygısı düşük olan kişilerin romantik ilişkileri zarar görür ve ilişkiden alınan doyum azalmaya başlar.

Çocukluk çağı yaşantı deneyimlerinden bir olan travmalar ise kişinin yaşamını uzun vadede etkileyebileceği için önemli bir araştırma konusu haline gelmiştir. Yapılan literatür taramaları ise çocukluk çağı travmalarının romantik ilişkileri olumsuz yönde etkilediği ve ilişki doyumunu azalttığını göstermiştir. Hatta evliliklerin boşanmayla sonuçlanmasına neden olacak kadar olumsuz sonuçlar doğurmaktadır.

Araştırmanın temel odak noktası olan romantik ilişkilerde ilişki doyumu, çocukluk çağı travması ve benlik saygısı arasındaki ilişkiler konusunda yeterli araştırma olmaması da bu çalışmanın önemini artırmaktadır. Elde ettiği sonuçlar itibariyle romantik ilişkilerde ilişki doyumu, çocukluk çağı travması ve benlik saygısı arasındaki ilişkileri ortaya çıkaran bu çalışmanın ortaya koyduğu önerilerle de gelecekte bu konuda çalışacaklara yön gösterici olmakta olması dolayısıyla da ayrı bir öneme sahiptir.

Araştırma sonucunda elde edilecek bulguların ve sonuçların, alan yazına önemli bir etki göstereceği düşünülmektedir. Ayrıca yapılacak olan diğer çalışmalara ışık tutabilmesi diğer önemli bir noktadır.

Hedefler

Bu çalışma ile romantik ilişkisi olan bireylerin ilişki doyumlarını keşfetmek ve çocukluk çağı travmaları ile benlik saygısı değişkenlerinin ilişki doyumunu yordayıp yordamadığını anlamak, literatüre katkı sağlamak ve daha sonra yapılacak olan çalışmalara yol göstermek hedeflenmiştir.

Sayıltılar

1. Araştırmaya katılan bireyler ölçeklere yansız ve içtenlikle yanıt verdiği varsayılmaktadır.
2. Araştırmada veri toplamak için kullanılan nicel ölçeklerin ilgili araştırmada kullanılan değişkenleri ölçebilecek nitelikte olduğu varsayılmaktadır.
3. Araştırmada kullanılan örneklemin evreni temsil ettiği varsayılmaktadır.
4. Araştırma pandemi döneminde yapıldığından, katılımcıların pandemi sürecinde etki düzeyleri ve bu etkinin ele alınan değişkenler üzerindeki etkisi yok varsayılmıştır.

Sınırlılıklar

1. Katılımcıların verilen soruları içtenlikle cevaplayamayacak olması araştırmanın sınırlılıklarındandır.
2. Araştırmanın örneklemi romantik ilişkisi olan bireylerle sınırlıdır.
3. Araştırmada kullanılan nicel veriler İlişki doyumu, çocukluk çağı travması ve benlik saygısını ölçmeye yönelik kullanılan ölçeklerle sınırlıdır.
4. Covid-19 Salgını araştırmamızda veri toplama süreçleri açısından bir sınırlılık olarak değerlendirilmiştir.
5. Araştırma 2021 yılı ve Türkiye'de yaşayan kişilerle sınırlıdır.

Tanımlar

İlişki Doyumu: İlişki doyumu, kişilerin yaşadıkları ilişkiye yönelik beslediği duygu, düşünce ve davranışlar bütünü olarak tanımlanmaktadır (Arslan, 2020).

Çocukluk Çağı Travması: Çocukluk Çağı Travması, çocukluk döneminde ortaya çıkan duygusal, fiziksel ve cinsel istismar ile fiziksel ve duygusal ihmal olarak kendini gösterir ve bu durumların ortaya çıkardığı örselenme olarak tanımlanır (Kara, Biçer ve Gökalp, 2004)

Benlik Saygısı: Benlik saygısı, kişinin sahip olduğu tüm donanımını olduğu gibi kabul etmesi, kendini güvenli bir şekilde var kabul etmesi, kendini diğer bireyler kadar değerli hissetmesinin ortaya çıkaran ruh halidir. (Khaligova, 2019).

BÖLÜM 1: ARAŞTIRMANIN KURAMSAL ÇERÇEVESİ VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Araştırmanın bu bölümünde öncelikle "Çocukluk Çağı Travmaları" ele alınmış ve ayrı alt başlıklarda "Travma Kavramı ve Çocukluk Çağı Travmaları", "Çocukluk Çağı Travmalarının Sonraki Dönemlerdeki İlişkilere Etkisi", "Çocukluk Çağı Travmalarına Yönelik Kuramsal Yaklaşımlar" ve "Çocukluk Çağı Travmaları ile İlgili Araştırma Bulguları" sunulmuştur.

İkinci olarak "İlişki Doyumu" ele alınmış ayrı alt başlıklarda "Romantik İlişki ve İlişki Doyumu", "İlişki Doyumunu Etkileyen Etmenler", "İlişki Doyumuna Yönelik Kuramsal Yaklaşımlar" ve "İlişki Doyumu ile İlgili Araştırma Bulguları" sunulmuştur.

Üçüncü olarak "Benlik Saygısı" ele alınmış ve ayrı alt başlıklarda "Benlik Kavramı ve Benlik Saygısı", "Benlik Saygısını Etkileyen Etmenler", "Benlik Saygısına Yönelik Kuramsal Yaklaşımlar" ve "Benlik Saygısı ile İlgili Araştırma Bulguları" sunulmuştur..

Dördüncü ve son olarak "Çocukluk Çağı Travmaları, İlişki Doyumu ve Benlik Saygısı Arasındaki İlişkiler" ayrı bir başlıkta ele alınmış ve sunulmuştur.

1.1. Çocukluk Çağı Travmaları

Bu başlık altında ayrı alt başlıklarda "Travma Kavramı ve Çocukluk Çağı Travmaları", "Çocukluk Çağı Travmalarının Sonraki Dönemlerdeki İlişkilere Etkisi", "Çocukluk Çağı Travmalarına Yönelik Kuramsal Yaklaşımlar" ve "Çocukluk Çağı Travmaları ile İlgili Araştırma Bulguları" ele alınmıştır.

1.1.1. Travma Kavramı ve Çocukluk Çağı Travmaları

Travma kavramı birçok farklı şekilde tanımlanabilmektedir (Wilson, 1994). İlk olarak 19. yüzyılda genel olarak fiziksel travma kastedilerek kullanılan kavram 20. yüzyılın başından sonra yavaş yavaş fiziksel travma daha geniş kapsamda kullanılmaya başlamıştır (Jones ve Wessely, 2007). Günümüzde anlamı ve kapsamı 19 yüzyıla ve 20. Yüzyılın başlarına göre oldukça değişmiş olan travma, bireyin kayıp ve/veya ölüm tehdidi deneyimi, bedensel bütünlüğüne zarar verecek bir olay yaşaması ya da bunları yaşayan başka birinin durumuna tanık olması ya da bir yakınının bu ve bunlara benzer olayları yaşaması ile ilgili ruhsal olarak ortaya çıkan durumları ifade etmektedir (Amerikan Psikiyatri Birliği, 2013). Bu tanıma

ulaşmamıza neden olan fikirler 1870 yılında gerçekleşen Prusya ve Fransa savaşı sonrasında gelişmiş ve savaşa katılmış askerler için "travmatik nevroz" ismi tanı için önerilmiştir (Kardiner, 1959). 1800' lerin sonlarından beri çocukluk çağı travmasının farkındalığının modern biçimiyle tanımlanmasına rağmen, çocukluk çağı travmasının tedavisi iyi doğrulanmamıştır, deneysel olarak türetilmemiştir veya açıkça kodlanmamıştır (Kazdin ve Marciano, 1998). Çocukluk çağı travmasının klinik durumlara uygulanabilecek genel kabul görmüş bir tanımı yoktur. Amerikan Psikiyatri Birliği'nin DSM-IV-TR'si, travma sonrası stres bozukluğu tanı kriterleri içinde genellikle çocuklara uygulanan, ancak travmanın etkilerine duyarlı olmayan genel ve spesifik olmayan bir travma tanımı içerir (Roberts, 2006; s.214).

Birinci Dünya Savaşı'da kullanılan "bomba şoku" kavramı fiziksel travmanın ruhsal etkileri de olduğu fikrini desteklemiştir (Jones ve Wessely, 2007). Dolayısıyla tarihsel süreç içerisinde travma kavramının gelişimi sürmüş ve kapsamı da genişlemiştir (Yehuda ve arkadaşları, 1995; Türkgil, 2021; Kartal, 2021). Bütün bu gelişimine karşın travma kavramı halihazırda tıp sözlüklerinde dışarıdan bedene fiziksel bir zarar gelmesi şeklinde tanımlanmaktadır. (Kocatürk, 2005). Bu duruma neden olarak 19. yüzyıldaki psikoanalitik literatürü haricinde "travma" kavramı sadece fiziksel travmayı tanımlamak için kullanılmış olması gösterilebilir (Herman, 2016, s:5) Ayrıca 20. yüzyıldan önce travmanın fiziksel bir durum olduğu psikolojik bir etkisi olmadığı düşünülüyordu ve fiziksel travma sonrasında psikolojik problem deneyimleyen bireylerin başka bir ruhsal hastalığı olduğuna inanılıyordu (Micale, 1989, s:227; Jones ve Wessley, 2005, s:232; Özen, 2017).

Travmanın kavramını doğru tanımlayabilmek için literatürde geniş boylamsal çalışmalar yapmış bilim insanlarının açıklamalarından yararlanmamız gerekmektedir. Travma geçirmiş çocuklarla ilgili geniş boylamsal bir çalışma yapmış olan Lenore Terr ruhsal travmayı şu şekilde tanımlamaktadır: "ruhsal travma, ani, beklenmedik, ezici, yoğun bir duygusal darbe durumunda veya bir dizi darbe kişiye dışarıdan saldırdığında meydana gelir. Travmatik olaylar dışsaldır, ancak çabucak zihne dahil edilirler" (Terr, 1990:8). Van der Kolk ise travmanın karmaşık yapısını anlamamıza yardımcı olan benzer bir noktaya dikkati çekiyor: "Travma, hem iç hem de dış kaynaklar ile çeşitli tehditlerle başa çıkmak için yetersiz olduğunda ortaya çıkar" (Van der Kolk, 1989:393). Her iki bilim insanı da hasarın travmanın kendisi olmadığını vurgulamaktadır. Çocuklar, kendi hayatları veya sevdikleri birinin hayatı için korktukları zaman travma yaşarlar. Travmatik bir deneyim tüm kişiyi etkiler "düşünme şeklimiz, öğrenme şeklimiz, bir şeyleri hatırlama şeklimiz, kendimiz hakkında hissettiklerimiz, diğer insanlar hakkında hissettiklerimiz ve dünyayı anlamlandırma şeklimiz".

travmatik deneyim tarafından derinden değiştirilir (Bloom, 1999). Travmatize olmuş kişiler, dış tehditlere ve bozulmuş yürütme işlevlerine karşı duyarlılığın ötesinde sorunlar yaşarlar. Bireyin sahip olduğu savunma mekanizması maruz kaldığı davranışlarla baş edemeyeceği dereceye geldiğinde, maruz kalınan kötü deneyimler oranında bireylerin ruhsal yapılarında bütün hayatları boyunca etkisini sürdüren belirtilere neden olurlar (Şar, 1998; Bülbül ve diğerleri, 2013).

Çocukluk çağında yaşamda derin izler bırakabilecek çeşitli travmalar bulunabilir. Bunlar deprem, fırtına, yangın, trafik kazası gibi doğal afetler ya da kaza sonucu meydana gelen travmalar olabileceği gibi, savaş ve göç gibi büyük çaplı sosyal olaylar; hastalıklar, kazalar, kanser, kalp krizi gibi tıbbi travmaklar; dayak, saldırı, tecavüz, şiddete tanık olma gibi kişilerarası travmalardan oluşabilir (Fink ve diğerleri, 1995; Türkgil, 2021). Çocukluk çağı travmaları genel olarak literatürde fiziksel istismar, duygusal istismar ve cinsel istismar ve fiziksel ihmal ve duygusal ihmal olarak sınıflandırılmakta ve küresel çapta oldukça yaygın olarak yaşanmaktadır (Hillis ve diğerleri, 2016; UNICEF, 2014). Polat (2007) çocukluk çağı istismarlarının fiziksel, cinsel, duygusal istismar ve ihmal şeklinde 4 tipte karşımıza çıktığını vurgulamıştır. Dünya Sağlık Örgütü (WHO) çocukluk dönemi travmasını; yetişkin bireylerce yapılan, çocukların fiziksel, psikososyal sağlığını ve gelişimini istenmeyen bir şekilde etkileyen davranışlar olarak tanımlamıştır (Dubowitz, 2002). Çocukluk çağı travması, çocukluk döneminde yaşanan duygusal istismar, cinsel istismar, fiziksel istismar, duygusal ihmal ve fiziksel ihmal deneyimlerinin genel çerçevede bir tanımı olduğunu belirten Demirkapı (2013) literatürde genellikle istismar ve ihmal kavramı ile tanımlandığını aktarmaktadır.

Amerikan Psikiyatri Birliği'nin tanımlaması dikkate alınırsa, travmatik stres, kendine yahut başka bir kişiye, özellikle bir aile üyesine, korku, çaresizlik ve dehşet duygularının eşlik ettiği ve çocuklarda organize olmayan bir şekilde fiziksel olarak yaralanma tehdidinde bulunmayı veya buna tanık olmayı içerir. Ajite davranış şeklinde de kendini gösterebilir. (Amerikan Psikiyatri Birliği, 2013). Kasıtlı insan tasarımından kaynaklanan, özellikle aile içinde meydana gelen ve ebeveynler veya diğer bağlanma figürlerinin neden olduğu travmatik stres, özellikle çocuklar için zorlayıcıdır (Egeland ve diğerleri, 2000). Çocukların travmaya karşı ortak tepkileri arasında belirli korkuların gelişmesi, oyunda travmatik olayların tekrar tekrar canlandırılması, kabuslar, travmayı hatırlatan şeylerden kaçınma ve travma ile ilişkili uyaranlara korku yer alır (Webb ve diğerleri, 2002).

Geniş çaplı çalışmaların sistematik incelemesi 2-17 yaşları arasındaki çocukların son bir yılda yaşadıkları fiziksel istismar dağılımının Afrika, Asya ve Kuzey Amerika için en az %50 ve Latin Amerika için %30'un üzerinde olduğunu tahmin etmektedir (Hillis ve diğerleri, 2016). 2 ila 14 yaş arasındaki bireyler için, Afrika'da son bir yıl içindeki şiddet oranı tahmini yaygınlığı %80'e kadar çıkmıştır (Gibbs ve diğerleri, 2018). Güney Afrika'da, 10-17 yaş arası çocuklardan oluşan çok toplumlu bir örneklemden elde edilen veriler, yaşam boyu fiziksel istismarın yaygınlığının %56.3, duygusal istismarın %35,5 ve cinsel istismarın %9 olduğunu bulmuştur (Meinck ve diğerleri, 2016). Çocukların travmaya karşı ortak tepkileri arasında belirli korkuların gelişmesi, oyunda travmatik olayların tekrar tekrar canlandırılması, kabuslar, ayrılık güçlükleri, travmayı hatırlatan şeylerden kaçınma ve travma ile ilişkili uyaranlara, örneğin kokular ve sesler korku duygusu uyandırır. (Webb ve Culhane, 2002). Polat (2015) çocuk istismarını küçük yaştaki (0-18) bireyin özellikle ilgili bireyin bakımını üstlenmesi gereken şahıslarca verilen zarar ve önlenebilir davranışlarla baş başa kalması şeklinde tanımlamakta ve bu davranışların çocuğun hem fiziksel hem de psikososyal sağlığını sekteye uğrattığını ve gelişimini engellediğini belirtmiştir.

1.1.2. Çocukluk Çağı Travmalarının Sonraki Dönemlerdeki İlişkilere Etkisi

Çocukluk çağı travmaları insan hakları ihlali olmasının yanı sıra insan sağlığı üzerinde kısa ve uzun vadeli etkiler yaratmaktadır. Çocukluk çağı travmaları yaşayan kadın ve erkeklerin, seks ticareti yapma (Arriola ve diğerleri, 2005), yakın partner şiddeti yaşama veya uygulama (Fonseka ve diğerleri, 2015; Fleming ve diğerleri, 2015) dahil olmak üzere bir dizi cinsel riskli davranış (Norman ve diğerleri, 2012) bildirme olasılıkları daha yüksektir. Riskli alkol kullanımı ve uyuşturucu kullanımı (Jewkes ve diğerleri 2010; Norman ve diğerleri, 2012) ve daha fazla seks partneri edinebilirler. (Arriola ve diğerleri, 2005). Güney Afrika'da boylamsal bir çalışma, çocukluk çağı travmaları yaşayanların da HIV kapma olasılığının daha yüksek olduğunu göstermiştir (Jewkes ve diğerleri 2010; Gibbs ve diğerleri, 2018).

Çocukluk çağında travmaya martuz kalmanın sıklığı ve şiddeti yetişkinlikte de hayatı olumsuz etkileyen durumlara neden olabilmektedir. Bu bireyler terk edilmekten korkar, gergin ve istikrarsız ilişkilere sahip olurlar. Ayrıca, istikrarlı bir kimlik duygusu ile ilgili sorunlar yaşarlar, cinsel ilişkide dürtüsellik, madde bağımlılığı, dikkatsiz araba kullanma veya aşırı yeme, tekrarlayan intihar ve/veya kendine zarar verme davranışları, duygusal dengesizlik, kronik boşluk, uygunsuz ve yoğun öfke ve geçici paranoya veya ayrıştırıcı ideoloji gibi durum ve davranışları sergilerler. Araştırmalar, çocuklukta şiddetli cinsel veya fiziksel istismar ve

ihmal gibi çocukluk çağı travmaları ile yetişkinlikte sınırda kişilik bozukluğunun gelişimi arasındaki güçlü ilişkiler olduğunu ortaya koymuştur (Worrel, 2001: 1158).

Çocukluk çağı travmalarının sonraki dönemlere etkisi birçok araştırmaya konu olmuştur. Çocukluk travmalarının ileriki zamanlarda kişilik bozukluklarına (Van der Kolk ve arkadaşları. 1991), nörobiyolojik değişikliklere (Teicher ve arkadaşları, 2006 ve alkol bağımlılığına büyük oranda neden olduğu (Çelikel, 2007; Chasan, 2010) raporlanmıştır. Çocukluk çağı travmalarına maruz kalmanın yetişkinlikte çeşitli psikolojik sorunlara neden olduğu araştırmalar tarafından bildirilmiştir. (Zoroğlu ve diğ. 2001, Durmuşoğlu ve Doğru, 2006).

Çocukluk çağı travma deneyimlerinin özellikle özüne zarar verme ve intihar ile ilişkili olduğu bir çok çalışmayla ortaya konulmuştur (Demirel-Özsoy ve Eşel 2003, Karagöz, 2010; Yargıç ve arkadaşları, 2012). Bir başka araştırma ise travma yaşayan çocuklarda depresyon başta olmak üzere şiddet eğilimi, intihar, düşük düzeyde öz saygı, madde bağımlılığı, oluk başarısızlığı ve gelecek konusunda beklentilerin düşük olması gibi durumların oluştuğunu rapor etmiştir (Güler ve arkadaşları, 2002).

Ayrıca çocukluk çağı cinsel ve fiziksel istismara maruz kalanların cinsel istek, uyarılma ve orgazm sorunlarına neden olduğunu, çocukluk çağı travmaları puanlarının borderline kişilik bozukluğuna, dissosiyasyon bozukluklarına önemli bir neden olduğunu (Şar ve ark. 2006), çocukluk travmaları ile ergenlerin benlik saygısıları arasında anlamlı ve negatif bir ilişki, olduğunu (Durmuşoğlu ve Doğru, 2006), çocukluk dönemi travmaları arttıkça depresif belirti düzeylerinin arttığını (Bostancı ve arkadaşları, 2006), çocukluk çağı travmalarını deneyimleme ile madde kullanımı kullanımı arasında korelasyon olduğunu (Evren ve Ögel, 2003) ortaya koyan çalışmalar da bulunmaktadır.

1.1.3. Çocukluk Çağı Travmalarına Yönelik Kuramsal Yaklaşımlar

Travma teorisi, travmanın kişiyi birçok boyutta etkilediğini öne sürer. Bu boyutlar düşünme, hissetme, öğrenme, hatırlama, benlik kavramı, ilişkiler ve hatta kişinin dünyayı nasıl anladığını da içermektedir (Bloom, 1999). Travma teorisi genellikle kendisini iki temel eğilime böler: önceden bütün bir benliğin "parçalanması" olarak travmaya odaklanma ve kişinin kendisini uyuşturarak ezici bir deneyimden geçmesine izin verme olarak travmanın bir çeşit hayatta kalma işlevi olduğudur (Caruth, 2010). Travma anlayışımız, genellikle bireyler, aileler ve topluluklar üzerindeki etkinin kabul edilmesini destekleyen düşüncelere bağlı olarak

yıllar içinde çarpıcı biçimde değişti. Freud kuramsallaştırmasını, erken dönemlerde, histeri semptomlarının, bilinç dışı travmatik olaylar ile bilinçli kalan, ancak travmayla bütünleşmemiş duygular arasındaki içsel çatışmalardan kaynaklandığına dair güçlü bir inanca dayandırdı (Berzoff ve diğerleri, 2021:372). Buna karşılık, Freud'un çağdaşı olan Breuer, histeriklerin travmatik bir olayın ardından iki bilinç durumu deneyimleyerek "melez" bir duruma girdiğini ileri sürmüştür (Breuer ve Freud 1893). Breuer, hastalarının travmaya tepki olarak ayrıştığını anlarken, Freud hastaların içsel çatışma yaşadıklarını düşündü (Berzoff ve diğerleri, 2021, s 372). Psikodinamik teoride önemli bir değişim, Freud ödipal çatışma teorisini geliştirdiğinde ve daha önceki nevroz baştan çıkarma teorisini terk ettiğinde meydana geldi. Freud, hastalardan cinsel istismarla ilgili duydukları anlatıların, çocuklara gerçek kötü muameleden ziyade muhtemelen fantezi ve isteklere dayandığını iddia etti (Berzoff ve diğerleri, 2021, s 372). Gerçek çocukluk çağı cinsel istismarının zararlı etkilerinin kabul edilmesi, daha sonra çocukların cinsel istismar deneyimlerini "hayal ettiği" fikriyle değiştirildi. Bugüne kadar, çocuklukta cinsel istismarın benzer şekilde inkar edilmesi, kısmen cinsel istismara ilişkin birçok iddianın geçerliliğini sorgulayan “yanlış bellek hareketinde” somutlaşmıştır (Loftus, 1993). Savaşta hayatta kalanlara yanıt olarak, mevcut olmasa da toplumsal tepkiler de bastırıldı. Eski zamanlardan beri, hesaplar savaşla ilgili stres semptomlarının günlük yaşamı nasıl bozduğunu ortaya çıkardı (Shay, 2014).

Travmayı çocuklukta cinsel istismar (Feiring, Taska ve Lewis. 1998; Lynskey ve Fergusson, 1997), savaş (Punamaki, 1987), hayat - tehdit edici hastalık ve ağrılı tıbbi prosedürler (Ackerman, Newton, McPherson, Jones ve Dykman, 1998;) ağırlıklı tanımlayan kuramlar bulunmaktadır. Çocukların ve ebeveynlerin travmatik stresörlere tepkileri arasında bir ilişki olduğunu gösterir. Örneğin. İsrailli okul çocuklarının SCUD füze saldırılarına verdiği stres tepkilerinin yoğunluğu, ebeveyn davranışları ve tutumlarıyla ilgiliydi. Ebeveynlerin olumsuz duygusal belirtileri (örneğin, kafa karışıklığı, tükenme, öfke) çocuklarda olumsuz tutumlarla ilişkilendirilirken, olumlu ebeveyn duygusal göstergeleri (örneğin, tutma ve yatıştırma) çocukların artan başa çıkma çabalarıyla ilişkilendirilmiştir (Bat-Zion ve Levy-Shiff, 1993). Yıkıcı bir kasırgadan sonra, bazı ebeveynler, çocuklarının iyileşmesine yardımcı olmak için en iyi stratejinin, araştırmacıların çocukların akut stres tepkileriyle ilişkilendirdiği bir yanıt olan felaketin tartışılmasından kaçınmak olduğu savunulmuştur. (Singer ve diğerleri, 2006). Hatta bazı ebeveynler, travmatik olaylara, çocukları için tetikleyici olay kadar rahatsız edici veya kontrolden çıkmış bir şekilde tepki verirler (Singer ve diğerleri, 2006).

Önemli araştırmalar, ebeveynlerin kendi karmaşık, çözülmemiş travma geçmişlerinin, kendi çocuklarıyla etkileşimlerini ve ilişkilerini olumsuz yönde etkilediğini göstermektedir. Örneğin, bir dizi çalışma, çocuklukta travma yaşamış yetişkinlerin, bu tür travma öyküleri olmayan yetişkinlere göre "çözümlenmemiş" olarak sınıflandırılma olasılığının daha yüksek olduğunu ortaya koymuştur (Singer ve diğerleri, 2006). Bağlanma konusunda çözümlenmemiş yetişkinler, çocuklukta veya yetişkinlikte kayıp deneyimleri veya travma hakkında alışılmadık şekillerde konuşurlar. Kayıp ya da travma ile ilgili çözülmemiş duygular, genellikle üst bilişsel izlemedeki gecikmelerden kaynaklanır. Örneğin, bir ebeveyn dil sürçmelerine tanık olabilir (uzun süredir ölü bir ebeveyn hakkında şimdiki zamanda konuşur), konuları aniden değiştirebilir veya olay hakkında konuşurken bile başka belirgin zorluklar yaşayabilir (George, Kaplan ve Main, 1985).

1.1.4. Çocukluk Çağı Travmaları ile İlgili Araştırma Bulguları

Bu başlık altında çocukluk çağı travmaları ile ilgili çeşitli çalışma bulgularına yer verilmiştir. Her bir pragrafta bir araştırma özeti ve bulguları verilmiştir. Örsel ve arkadaşlarının (2011) 15-57 yaş aralığında 183 psikiyatrik bozukluk tanısı konan hasta ile yaptıkları çalışmalarında katılımcıların %65.7'sinin çocukluk çağında travmaya maruz kaldıklarını ortaya çıkarmıştır. Üç istismar tipine de maruz kalan oranı ise %6.1'dir. Çalışma, duygusal ihmale maruz kalmayı %82 oranında, fiziksel ihmale maruz kalmayı %72 oranında saptamıştır. Çalışma ayrıca eğitim seviyesi düşük ebeveyne sahip olanların istismar oranlarının daha yüksek olduğunu bulmuştur.

Yöyen (2016) çocukluk çağı travmaları ve benlik saygısı arasındaki ilişkiyi, çocukluk çağı travma oranını ve cinsiyet dağılımını incelenmek amacıyla yaptığı çalışmasında 530 öğrenciden elde ettiği verileri kullanılmış ve araştırma sonunda travma geçmişinin benlik saygısını düşürdüğünü ortaya koymuştur. Çalışma erkeklerde çocukluk çağında fiziksel ve cinsel istismarı kızlardan daha fazla deneyimlediklerini ortaya çıkarmıştır.

Şenkal ve Işıklı (2015) yaptıkları 417 kişiden veri topladıkları çalışma kapsamında çocukluk çağı travmaları ile bağlanma biçimi ve ileriki yaşlarda depresyon arasındaki ilişkilerde de aleksitiminin aracı rolü incelenmiştir. Çalışma sonucunda katılımcılarda çocukluk çağı travmaları tamamı ve duygusal istismar ve duygusal ihmal alt boyutları ile depresif belirtiler arasındaki ilişkide aleksitimi puanları kısmi rol üstlenirken, fiziksel ihmal alt boyutu ile ileriki

yaşlarda depresyon göstergeleri arasındaki ilişkide aleksitimi puanları tam aracı rol üstlendiği bulunmuştur.

Güloğlu ve arkadaşlarının (2016) çocukluk çağı travmalarının cinsiyete göre farklılaşıp farklılaşmadığını incelemek ve çocukluk çağındaki travma deneyimlerinin çeşitli değişkenler üzerindeki rolünü araştırmak amacıyla yaptıkları, 536 üniversite öğrencisinden veri topladıkları ve verilerini çoklu varyans analizi (MANOVA) ile sınadıkları çalışmalarında erkeklerin cinsel istismar, duygusal istismar, fiziksel istismar, duygusal ihmal ve fiziksel ihmale kızlardan daha fazla uğramakta olduğunu bulmuşlardır. Yöyen, (2016) fiziksel ihmal ve cinsel istismar boyutlarında erkeklerin kızlara göre daha fazla oranda maruz kaldıklarını saptamıştır.

Evren ve Ögel (2003) alkol veya daha değişik madde bağımlılığı olan bireylerin dissosiyatif gösterge dağılımı ve çocukluk dönemi travma deneyimi, anksiyete ve madde kullanımı ilişkisinin araştırılması amacıyla 30 alkol bağımlısı 32 de alkol dışı madde bağımlısı toplam 62 hasta ile yaptıkları çalışmalarında duygusal ve fiziksel kötüye kullanım ve fiziksel ihmal puanları ile Depresyon Derecelendirme Ölçeği puanları ilişkili bulunmuştur. Çalışmada dissosiyatif yaşantıların önemli bir yordayıcısı olarak anksiyeteve ve fiziksel ihmal puanları belirlenmiştir.

Dereboy ve arkadaşlarının (2018) yaptıkları çalışmalarında 635 üniversite öğrencisinden elde ettikleri verileri kullanmışlardır. Çalışmada çocukluk çağı travmaları puanlarının, düşük ekonomik seviyede olan, psikiyatrik ilaç kullanan, özüne veya çevresine zarar verme davranışına sahip olan ve intiharı anlamlı bir şekilde daha yüksek olduğu ortaya konulmuştur.

Güz ve arkadaşları (2003) konversiyon buzkluğu olan 108 kişiyle yaptıkları çalışmalarında çocukluk çağında travmaya maruz kalan 35 kişinin travmaya maruz kalmayanlara göre hastalık başlangıcının düşük olduğu saptanmıştır. Çalışmada konversiyon bozukluğunda çocukluk çağı travmaya maruz kalmanın önemli olabileceği ortaya konulmuştur.

Yargıç ve arkadaşlarının (2012) yaptıkları ve 91 katılımcıdan hem özbildirime dayalı ölçekle hem de yarı yapılandırılmış formla veri topladıkları çalışmalarında, Çocukluk Çağı Örselenme Yaşantıları Ölçeği ortalama puanları cinsel istismar için 7.5, fiziksel istismar için 30.6, duygusal istismar için 43.9 ve ihmal için 81.9 bulunmuştur. Çalışmadan elde edilen verilerde ise katılımcıların %36'ünün fiziksel istismara, %19'unun duygusal istismara, %24'ünün fiziksel ihmale, %37'ünün duygusal ihmale, %22'sinin cinsel istismara maruz kaldıklarını ve

yaklaşık %7'sinin ensest öyküsü olduğu ortaya konulmuştur. Ayrıca %44'ünün en az bir defa intihar girişiminde bulunduğu ve %53'ünün kendine zarar verme davranışı sergilediği raporlanmıştır. Çalışmalarında yarı yapılandırılmış bir ölçekle veriler toplandığında öz bildirime dayalı ölçekten toplananlardan daha geçerli sonuçlar elde edildiğini belirtmişlerdir.

Beyaz (2021) yaptığı yüksek lisans çalışmasında toplam 258 kişiden elde ettiği verilerde genç yetişkinlerin anne/babasının birlikte yaşıyor oluşu, medeni durumları ve aylık gelirleri çocukluk çağı travmaları ile ilişkili olduğu bulunmuştur. Çalışmada ayrıca, yetişkinlerin, çocukluk örselenme yaşantıları düzeyi ile yetişkin prososyallik ve duygusal zeka düzeyi aradında negatif yönlü ilişki olduğu ortaya konulmuştur.

1.2. İlişki Doyumu

Bu başlık altında ayrı alt başlıklarda "Romantik İlişki ve İlişki Doyumu", "İlişki Doyumunu Etkileyen Etmenler", "İlişki Doyumuna Yönelik Kuramsal Yaklaşımlar" ve "İlişki Doyumu ile İlgili Araştırma Bulguları" ele alınmıştır.

1.2.1. Romantik İlişki ve İlişki Doyumu

Şair ve şarkı yazarları için uzun süredir tercih edilen bir konu olan romantik ilişki, artık bilimsel araştırmalar için popüler bir konudur (Berscheid ve Regan, 2016). Romantik ilişki, cinsel çekiciliği, birlikte vakit geçirmeyi, tutum ve değerlerin benzerliğini ve bazen de iki kişinin özel bir şeyi paylaştığı inancını içerir (Baccman, Folkesson ve Norlander, 1999). Romantik ilişkinin tanımlayıcı bir özelliği, el ele tutuşmaktan cinsel etkileşimlere kadar bir dereceye kadar fiziksel yakınlıktır. Toplumun kültürel normlarına bağlı olarak, cinsel çekim bir tür cinsel davranışa yol açabilir veya açmayabilir ve fiziksel yakınlık el ele tutuşmakla sınırlı olabilir veya sarılma, öpüşme ve bazı açık cinsel etkileşim biçimlerini içerebilir (Singh, 2020:419). Romantik ilişkiler, erken yetişkinlik döneminde yakınlığın gelişiminde kilit bir unsurdur (Hutchison, 2018:306). Romantik aşk, cinsel yönelimli, "kendiliğinden ve gönüllü" olan ve eşit ortaklar arasında gerçekleşen bir ilişki olarak tanımlanmıştır. Romantik ortaklıklarda doyum, zaman içinde olumlu ve olumsuz etkileşimler arasında hassas bir denge bulunmasına bağlıdır. Romantik ilişkilerin karşılıklı hoşlanma deneyimi ve ifadesi olarak daha geniş bir tanımına sahipken, flört etmeyi birlikte vakit geçirmek veya biriyle çıkmak gibi daha davranışsal terimlerle tanımlanmaktadır. Bazı araştırmacılar, tipik olarak 1 ile 3 ay arasında bir süreyi kullanarak, flört süresinin uzunluğunu bir kriter olarak ele almışlardır.

Romantik deneyimin en bilinen biçimi olarak resmi flört ilişkilerinden, "faydaları olan arkadaşlar", "seks arkadaşları" ve “gündelik ilişkiler" gibi belirsiz ve şekilsiz kategorilerin dahil edilmesine kadar değişmektedir (Levesque, 2014).

Hawkings (1968)’e göre ilişki doyumu; kişinin romantik ilişkiye karşı hissettiği heyecan, sevgi ve tatmin gibi olumlu duyguları ilişkinin içerisinde de yaşaması bunu karşılamasıdır. İlişki doyumu çeşitli bilişsel değişkenlerle ilişkilidir. Bunlar, güvenli bağlanma, partner algısı ve ideal standartlardır (Meyers ve Landsberger, 2002). Ayrıca, sosyal karşılaştırma, algılanan daha fazla üstünlük de ilişki doyumu ile ilişkilidir. (Buunk ve Ybema, 2003). Geçmiş deneyimler de önemli bir bilişsel faktördür, çünkü daha memnun olan eşler, geçmişin anımsanmasını olumsuz yönde etkileyerek ilişkilerinin geçmişte geliştiğine inanırlar (Karney ve Coombs, 2000). İlişki doyumu kavramının kuramsal temeli Etkileşim Kuramı’na” dayanmaktadır (Thibaut ve Kelley, 1961). Kuramda ilişkilerin başlatılması, sürdürülmesi ve sonlandırılmasıyla ilgili bazı açıklamalar yer almaktadır. Bu kurama göre kişiler ilişkiden neden doyum alamadıklarına yönelik muhakeme yaparken bazı kriterleri göz önünde bulundururlar. Bu kriterlerden ilki “karşılaştırma düzeyi” diğeri ise “seçenekler arası karşılaştırma düzeyi”dir. Karşılaştırma düzeyinde tatmin ve tatminsizlik değişkenleri arkasındaki orta nokta ifade edilmektedir. İlişkiye yönelik yapılan ölçümlerde kişinin hangi noktada olduğu ilişkiden aldığı doyumu gösterir. Bu noktanın üstündeyse kişi yaşadığı ilişkiyi doyum verici, altındaysa doyumsuz olarak değerlendirir. Seçenekler arası karşılaştırma düzeyinde ise kişi yaşadığı ilişki ile olası başka bir ilişkideki beklentilerini ifade eder.

1.2.2. İlişki Doyumunu Etkileyen Etmenler

Bağlanma stilleri ve kontrol duygusu, güven ve tutumlar gibi çeşitli problem çözme becerileri gibi ilişki doyumuna etki eden etmenler bulunmaktadır. Güvenli bağlanma stiline sahip olmak, sahip olunan problem çözme becerilerine yönelik özgüvenin yüksek olması ve iletişim becerileri ilişki doyumu ile ilişkililidir (Eğeci ve Gençöz, 2006). Deneklerin romantik ilişki doyum derecesi, benlik saygısı ile pozitif, kaçınmacı bağlanma, kaygılı bağlanma ve cinsiyet tutumu ile negatiftir. Başka bir deyişle, daha yüksek derecede benlik saygısı, daha düşük kaçınma ve kaygılı bağlanma ve daha muhafazakar cinsel tutumların tümü, romantik ilişkilerde daha yüksek doyuma yol açmaktadı (Lee ve Chang, 2021). Finansal harcama davranışları da ilişki doyumunu etkilediğini raporlayan çalışmalar da bulunmaktadır (Britt ve arkadaşları, 2008). Kişinin ortak harcama davranışlarının ilişki memnuniyetini etkilediğini

göstermiştir. İlişki doyumuyla ilişkili diğer faktörler arasında benlik saygısı ve finansal stres faktörleri de yer almaktadır. (Britt ve arkadaşları, 2008).

Toplam 17.856 katılımcı ile 57 çalışmanın incelenmesiyle yapılan bir meta-analiz çalışmasında ise ikili başa çıkma (Dyadic coping), cinsiyet, yaş, ilişki süresi, eğitim düzeyi ve milliyetten bağımsız olarak güçlü bir şekilde ilişki doyumunu etkilemektedir. Toplu olumlu ikili başa çıkma biçimleri, toplu olumsuz ikili başa çıkma biçimlerinden daha güçlü bir ilişki doyumu yordayıcısı olarak ortaya konulmuştur (Falconier ve arkadaşları, 2015).

Evde zaman geçiren 213 babadan oluşan bir örneklemden elde edilen veriler evde vakit geçirmenin psikolojik iyi oluş, yaşam ve ilişki doyumunu etkilediğini rapor etmektedir. Aynı çalışma bu erkeklerin üniversite çağındaki ve yetişkin erkeklere kıyasla orta ila yüksek düzeyde ilişki ve yaşam doyumu ve orta ila düşük düzeyde psikolojik sıkıntı bildirdiklerini göstermektedir (Rochlen ve arkadaşları, 2008).

Eldridge ve Gilbert (1990) romantik ilişki yaşayan bireyler arasında, rol çatışması ve kişisel özerklik değişkenlerinin, ilişki doyumu ile negatif korelasyon sergilediğini ancak ikili bağlanma, güç, yakınlık, benlik saygısı ve yaşam doyumu değişkenlerinin ilişki doyumu ile pozitif korelasyon sergilediğini bulmuşlardır.

Jones ve Cunninghan (1996) bağlanma stillerinin, romantik inançların, benlik saygısının ve cinsiyet rollerinin ilişki doyumuyla ilişkisini incelemeyi amaçlaçladıkları araştırmada 186 flört çiftinden oluşan bir örneklemden elde ettikleri verileri kullanmışlardır. Çoklu regresyon analizi kullandıkları araştırma sonucunda romantik inançlar, benlik saygısı ve cinsiyet rolleri kontrol edildikten sonra bağlanma stillerinin ilişki doyumunu yordadığı bulunmuştur.

Bağımlılığı olan çiftler arasındaki ilişki doyumunu inceleyen çalışmalar bağımlılığı olan çiftler için daha az yapıcı iletişimin varlığını vurgulamışlardır. Eşlerden birinin veya her ikisinin de alkol kullanım bozukluğu görülenlerin üzerinde yapılan araştırmalar, görülmeyenlere kıyasla daha yüksek düzeyde düşmanlık ve eleştiri gibi olumsuz iletişim davranışları ve daha düşük düzeyde empati ve mizah gibi olumlu iletişim davranışlarının olduğunu ortaya çıkarmıştır. Diğer ruh sağlığı bozukluklarıyla karşılaştırıldığında, alkol kullanım bozukluğu, ilişki doyumunun ile en güçlü negatif korelasyon gösteren değişken olduğu ortaya çıkmıştır (Miller, 2013, s.305).

Cinsiyet ve ilişki doyumu arasındaki ilişkinin anlamlı olduğunu (Fowers, 1991; Vaillant ve Vaillant, 1993; Sakallı-Uğurlu, 2003; Buğa, 2009; Sarı, 2008) ortaya koyan çalışmalar olduğu gibi ilişki doyumuyla cinsiyete arasında anlamlı bir farklılaşma olmadığını raporlayan çalışmalar da (Beştav, 2007; Curun, 2001; Günay, 2007; Hamamcı, 2005; Saraç ve Diğerleri, 2015) bulunmaktadır.

1.2.3. İlişki Doyumuna Yönelik Kuramsal Yaklaşımlar

Sosyal etkileşim teorisi, kişilerarası ilişkinin önemli bir temelini oluşturmaktadır. (Bales, 1950). Hinde (1987) bir ilişkiyi belirli bir zaman içindeki bir dizi etkileşim olarak tanımlar. Birici olarak, romantik ilişkilerde, sosyal etkileşimler karşılıklı olarak önemlidir; partnerler karşılıklı olarak etkili davranışlara değer verirler. İkinci olarak, sosyal etkileşimler karşılıklı bağımlılığı yansıtır ve bağlanma teorisi ile açıklanabilir (Lewin, 1948. s. 84). Üçüncü olarak, romantik ilişkiler, her bir partnere ödül ve maliyet sağlar (Goffman, 1961).

Öncelikle romantik ilişkilerde sosyal değişimin teorisine baktığımızda bu teori bireylerin, ödülleri en üst düzeye çıkarmayı ve maliyetleri en aza indirmeyi amaçlayan bir zihinsel süreç tarafından motive edildiğini varsayar (Thibaut ve Kelley, 1961). Bireyler ödülleri (olumlu sonuçlar) ve maliyetleri (olumsuz sonuçlar veya yatırımlar) zevkli veya engelleyici şeklinde yorumlama eğilimindedirler. Her ilişki katılımcısı, sosyal etkileşimlerden tercihli sonuçlar (yani maliyetlerden daha fazla ödül) arar. Tipik olarak, romantik ilişkiler, karşılıklı yararları maksimize etme etrafında organize edilir (Berscheid ve Reis, 1998). Karşılıklı bağımlılık, ilişkinin sürdürülmesinin temelidir ve taraflar sosyal değişimden sağlanan çıkarlardan memnun olduklarında her bir partner beklenen yararların sürekliliğini garanti altına alma amacıyla ilişkiye bağımlı hale gelir. Teoride yapılan sonraki revizyonlar, katılımcılar giderek birbirine bağımlı hale geldikçe sosyal değiş tokuşların değiştiğini öne sürmektedir (Kelley ve Thibaut. 2008).

Romantik ilişkilerde sosyal değişimler, büyük fedakarlıkların ve az sayıda alternatifin, faydalar ne olursa olsun sürekli karşılıklı bağımlılığı garanti edebileceği algısıyla sürer. Bu nedenle, ilişki sonuçları eşitlik ve romantik ilişkilerden elde edilen faydaların kişisel katkılarla orantılı olması beklenir (Walster, Berscheid ve Walster, 1973). İlişki için katlanılan maliyet ve ödüllerin maliyetlere oranı her iki partner için aynı olduğunda eşitlik elde edilir. Genel olarak, eşitlikçi ve karşılıklı yarar sağlayan romantik ilişkilerdeki değişim karşılıklı bağımlılığı teşvik eder İlişki karşılıklı bağımlılık ve uzun vadeli eşitlik korunduğu sürece, kısa

vadeli eşitsizliklere tolerans gösterilir. Romantik ilişkiler, sonuçlardan ziyade karşılıklı bağımlılıklar tarafından organize edilmektedir, çünkü gerçek veya algılanan karşılıklı değişimin eşitlik ve hakkaniyete ulaşma derecesi bireyler ve ilişkiler arasında farklılık gösterir. Davranışlar ve sonuçlar farklılık gösterebilir, ancak bütün romantik ilişkiler, katılımcıların karşılıklı bağımlılığını besleyen bir sosyal alışveriş ağıyla birbirine bağlanması açısından benzerdir. (Berscheid ve arkadaşları, 1969).

Yetişkinlerin romantik deneyimlerini inceleyen araştırmacılar, tekrar tekrar maruz kalmanın, yakınlığın ve benzerliğin ilişki partnerlerini bir araya getirmede önemli faktörler olduğunu ropor etmişlerdir (Byrne 1961). Akran grupları, okul, kurs ve benzeri mekanlarda ders veya ders dışı etkinlikler romantik deneyimlerin ortaya çıkmasına olanak sağlar. Bu gruplar, tekrarlayan, birbirine sıkı sıkıya bağlı ve tanım gereği nispeten benzer ergenlerden oluşan gruplardır ve zaman boyunca mekânlar ve grup üyeleri değişebilir. Teorisyenler, romantik ilişki deneyimlerinin gelişiminin aşamalı bir model olduğunu dolayısıyla ilerlemenin olduğu ancak bireysel ve mekânsal değişkenliğe izin veren bir model sunmaktadırlar (Kohlberg ve Ryncarz 1990). Romantik deneyimlerinin ilk olarak akran grubunun aynı cinsiyetten gruplardan karma cinsiyetli gruplara geçişinden kaynaklandığı ortaya konmuştur, sonrasında karma cinsiyet grupları giderek daha samimi romantik çift gruplarını oluşturmuştur (Dunphy, 1963; Levesque, 2014).

1.2.4. İlişki Doyumu ile İlgili Araştırma Bulguları

Bu başlık altında ilişki doyumu ile ilgili çeşitli çalışma bulgularına yer verilmiştir. Her bir pragrafta bir araştırma özeti ve bulguları verilmiştir. Artan ve arkadaşları (2021) tarafından COVID-19 sürecinde Türkiye'de yaşayan kişilerin ilişki doyumu düzeyleri ile ilişki hoşnutsuzluğu düzeylerinin sosyo-demografik değişkenler ile ilişkisinin incelenmesi amacıyla gerçekleştirilen çalışmalarında nicel ve nitel yöntemler birlikte kullanılmış ve çalışmaya 411 kişi katılmıştır. Kişisel bilgi formunun, İlişki Doyumu Ölçeğinin ve Evlilik Hoşnutsuzluğu Ölçeğinin veri toplama aracı olarak kullanıldığı çalışmada COVID-19 salgınının ilişki yaşamına olumlu etki ettiğini düşünen grubun hoşnutsuzluk puanlarının olumsuz etki ettiğini düşünen gruba göre anlamlı bir düzeyde daha düşük olduğu ortaya konulmuştur. COVID-19 salgınının ilişki yaşamına olumlu etki ettiğini düşünen grubun ilişki doyumu puanları ise olumsuz etki ettiğini düşünen gruba göre anlamlı bir düzeyde daha yüksek olduğu ortaya çıkmıştır. Çalışmada ayrıca, evli partnerlerin ilişki doyumu daha düşük, ilişki hoşnutsuzluğu daha yüksek bulunmuştur.

Lee ve Chang (2021) tarafından 187 öğrenci ile üniversite öğrencilerinin romantik ilişki doyumunu etkileyen faktörleri belirlemek amacıyla yapılan çalışmada veriler regresyon analizi yoluyla analiz edilmiştir. Çalışma sonucunda, benlik saygısı, kaygılı bağlanma ve kaçınmacı bağlanmanın üniversite öğrencilerinde romantik ilişki doyumu ile ilgili anlamlı yordayıcılar olduğunu ve romantik ilişki doyumundaki varyansın %34,7'sini açıkladığını göstermiştir.

Akşemsettinoğlu (2020) tarafından gerçekleştirilen çalışmada 268 kişiden elde edilen veriler kullanılmıştır. Çalışmada romantik ilişki yaşayan bireylerin çocukluk çağı örselenme yaşantılarından cinsel istismar ile evlilik beklentisi arasında negatif yönde anlamlı olmakla beraber düşük düzeyde ilişki bulunmuştur. Çocukluk çağı örselenme yaşantılarından duygusal istismar ile ilişki doyumu arasında ise olumsuz yönde anlamlı ve orta düzey korelasyon bulunduğu raporlanmıştır. Çalışmada ayrıca, kadınların çocukluk dönemlerinde erkeklere göre daha fazla fiziksel, duygusal ihmal ve fiziksel istismara maruz kaldıkları ortaya konulmuştur.

Sakmar (2010) tarafından 74 evli çocuksuz ve 66 birlikte yaşayan kişiden elde ettiği verilerle yaptığı çalışmasında, farklı ilişki durumlarının iletişim şekilleri, cinsel doyum ve ilişki doyumunu değişkenlerinde anlamlı bir fark yaratmadığı bulunmuştur.

Erdoğan (2019) tarafından 350 kişiyle yapılan çalışmada travma alt boyutlarından cinsel istismarın cinsel risk ve cinsel heyecan arama davranışı ile ilişkili olduğu; duygusal istismarın da cinsel risk davranışı ile ilişkili olduğu bulunmuştur. Araştırmada ayrıca, ilişki doyumunun cinsel tutum ve davranışlarla negatif ve pozitif yönde ilişkili olduğu görülmüştür.

Yıldırım (2017) tarafından bireylerin çocukluk çağı travmaları ile ilişki doyumları arasındaki ilişkide; otomatik düşüncelerin aracılık rolünü incelemek amacıyla 354 ön lisans ve lisans öğrencisinden topladığı verilerle gerçekleştirdiği araştırma sonucunda çocukluk çağı travmalarının ilişki doyumunu ve otomatik düşünceleri istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde yordadığı ortaya konulmuştur.

Satıcı ve Deniz (2018) tarafından cinsiyetin ilişki doyumu üzerindeki rolünü incelemek amacıyla yaptıkları meta-analiz çalışmasında 548 çalışmaya ulaşılmış ve çalışmada romantik ilişki doyumunun cinsiyete göre farklılaşmadığı ortaya konulmuştur.

Saraç ve arkadaşlarının (2015) çeşitli değişkenler ile romantik ilişkisi olan bireylerdeki akılcı olmayan inançlar ve algılanan ilişkinin ilişki doyumunu yordamadaki katkılarını incelemek amacıyla yaptıkları çalışmada ilişki durumuyla ilişki doyumu arasında negatif yönde ve manidar bir ilişkinin olduğu ortaya çıkmıştır. Çalışmada demografik değişkenlerden cinsiyet ile ilişki doyumu arasında olumsuz yönde, ilişki süresi ve ilişki doyumu arasında ise pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu raporlanmıştır.

1.3. Benlik Saygısı

Bu başlık altında ayrı alt başlıklarda "Benlik Kavramı ve Benlik Saygısı", "Benlik Saygısını Etkileyen Etmenler", "Benlik Saygısına Yönelik Kuramsal Yaklaşımlar" ve "Benlik Saygısı ile İlgili Araştırma Bulguları" ele alınmıştır.

1.3.1. Benlik Kavramı ve Benlik Saygısı

Benlik kavramın kişinin kendine ilişkin algılayış ve kavrayış biçimidir (Tözün, 2010). Kişinin kendisiyle ilgili algıları, duyguları ve tutumları ile ilgilidir (Kahriman, 2005). Bilimsel çalışmalar ideal ve gerçek benliği ayırmakta ve bu iki benlik arasındaki tutarlılığın önemli olduğunu bildirmektedir. Gerçek ve ideal benlik ne kadar çok örtüşürse kişilerin benlik saygıları da o oranda yüksek olmaktadır (Altunay ve Öz, 2006). Ayrıca bilişsel, duygusal ve eylem sistemi olarak da çok yönlü benlik tanımları da yapılmıştır (Mischel ve Morf, 2003). Benlik, organizmaların kendileri hakkında bilinçli düşünmelerini sağlayan aygıt olarak da tanımlanmıştır (Leary ve Tangney, 2003).

Benlik kavramı, benlik hakkında ne düşündüğümüzdür, oysa benlik saygısı, benliğin olumlu veya olumsuz değerlendirilmesidir. Dolayısıyla benlik saygısı, özellikle benlik olarak adlandırılan kavramının tanımlayıcı bir parametresidir (Cast ve Burke, 2002). Basit bir deyişle, benlik saygısının kendine karşı genel tutum olduğu söylenebilir. Benlik saygısının gelişiminde (1)başkalarının gösterdiği saygı, (2)yeterlilik ve (3)kişinin bu iki etkeni kendisi için değerlendirmesi şeklinde üç kaynak bulunmakta olduğu belirtilmektedir (Kohut, 2013). Adler'in belirttiğine göreyse benlik saygısı aşağılık ve üstünlük duyguları arasındaki transferi temsil eder. Herhangi bir organın eksikliği, çeşitli hastalıklar, doğum sırası, reddedilme vs. gibi olaylar benlik saygısında oynamalara neden olmaktadır (Eşer, 2005).

Benlik saygısı ve kendini kabul güçlü bir şekilde ilişkilidir ve kişinin kendini ne kadar sevdiğini veya değer verdiğini ifade eder, kişisel standartlarla uyum veya başkalarıyla

karşılaştırmalara dayanır (Coopersmith, 1967) ve bir kişinin küresel değerlilik ve iyilik duygusu olarak tanımlanır (Rosenberg, 1965). Özsaygı, bir kişinin kendi kaderini tayin etmesine ve içsel güdülere dayalı olmasına yönelik tutumlarını içeren, zaman içinde süren özdeğerin genel bir değerlendirmesini temsil eder ve kendisi hakkında ne kadar iyi hissettiğini ifade eder. Düşük düzeyde benlik saygısı ve kendini kabul etmenin çeşitli zihinsel sağlık sorunlarıyla ilişkili olduğunu belirten çalışmalar vardır (Crocker ve Park, 2004; Swann ve arkadaşları, 2007). Narsisizme katkıda bulunabilen yüksek benlik saygısının, kişinin diğerlerinden daha büyük ve daha değerli olduğu duygusu, ilişki sorunlarına ve şiddet içeren davranışlara katkıda bulunduğu bulunmuştur (Baumeister, Campbell, Krueger ve Vohs, 2003). Kendini kabul, benlik saygısından daha sağlıklı bir psikolojik özellik olarak tartışılmıştır (Bernard, 2014).

Benlik saygısıyla ilgili olarak (1)kişinin belirli bir alanda algılanan başarısı ve (2)kişinin önemli saydığı insanların kendisini nasıl gördüklerine yönelik algısı şeklinde iki farklı kuramsal görüş bulunmaktadır (Harter, 1990). Kişiliğin bütünleşmesi, davranışın motive edilmesi ve ruh sağlığının oluşumunda önemli bir faktör olduğu belirtilen benlik saygısı ile çevreye uyum arasında da doğrusal ve pozitif bir korelasyon vardır (Muslu, 2001).

1.3.2. Benlik Saygısını Etkileyen Etmenler

Benlik saygısını etkileyen pek çok etken olduğunu belirten bilimsel literatür olmasına karşı çalışmalarının büyük çoğunluğu benlik saygısının başta aile olmak üzere çevreden etkilendiğini belirtmektedir (Coopersmith, 1967). Özkan (1994) yaptığı çalışmada benlik saygısı ile yaş arasında manidar bir ilişki olmadığı bildirilmiştir. Kızlarda benlik saygısının daha yüksek bulunduğunu bildiren çalışmalarla (Jindal ve Panda, 1982; Le Compte, 1983; Westaway ve Skuy, 1984; Çuhadaroğlu, 1985) çalışmasının örtüştüğünü belirtmiştir. Bu bulguyu kızların ergenliğe erkeklerden daha erken giriyor olmaları ile yorumlamıştır (Özkan, 1994). Yine aynı şekilde anne baba eğitimi arttıkça benlik saygısının da arttığını belirten Özkan (1994) çalışmasının literatürde Ausubel (1950) ve Sroufe (1979)'un anne baba eğitimi bulgularıyla örtüştüğünü belirtmiştir. Baba mesleğiyle benlik saygısı arasında bir bağ bulunmazken anne mesleği ile benlik saygısının ilişkili olduğunu ve yüksek benlik saygısının annesi çalışan bireylerde olduğunu belirtmiştir. Ayrıca, gelir düzeyi arttıkça benlik saygısının da arttığını belirten Özkan (1994), aile ilgisi ile de benlik saygısı arasında pozitif korelasyon olduğunu raporlamıştır. Gelir seviyesi ile ilgili bulguları Karadağ ve arkadaşlarının (2008) bulguları ile örtüşmektedir.

Araştırmalar cinsiyetin benlik saygısı üzerinde etkisinde genelde kadınların erkeklere nazaran daha alt seviyede benlik saygısı taşıdıklarını ve bunun nedeninin de toplumda kadınlara daha düşük statülerin verilmesi, kadınlar hakkında farklı önyargıların yaygın olması gibi nedenlere bağlamışlardır. Özgüvenimizin büyük ölçüde toplumumuzdaki diğer insanlardan aldığımız geri bildirimlerden geliştiği bildirilmiştir (Mead, 1934). Cinsiyetin benlik saygısında etkili olduğunu bulan diğer çalışmalar (Khanlou, 2004; Mullis ve ark. 1992) olduğu gibi fark bulmayan çalışmalar da (Çetinkaya ve diğ, 2006) bulunmaktadır.

Gelir seviyesi ile benlik saygısı arasındaki ilişkiye bakıldığında düşük ekonomik seviyedekilerin benlik saygıları anlamlı bir şekilde düşüktür ve yüksek gelirlilerin benlik saygılarının yüksek olduğu, ailesi parçalanmamış çocukların ve babası hayatta olanların benlik saygılarının anlamlı bir şekilde yüksek oldukları görülmüştür. Ancak gelir seviyesi ile yapılan karşılaştırmalarda bu değişkenin benlik saygısını etkilemediğini belirten çalışmalar (Balat Uyanık ve Akman, 2004; Hyun ve ark. 2004) olduğu gibi, etkilediğini belirten çalışmalar (Güngör, 1989; Mullis ve ark. 1992; Hishinuma ve ark. 2000; Twenge ve Campbell 2002) da vardır. Çetinkaya ve arkadaşlarının (2006) yaptığı çalışmada ekonomik durum olarak sosyoekonomik durumu düşük okul ele alınmış ve ekonomik olarak düşük seviyede olanların gittiği okulaki bireylerin benlik seviyeleri iyi ve orta olanlarla karşılaştırıldığında anlamlı seviyede düşük bulunmuştur. Ayrıca, benlik saygısı ile okul, yaş, sınıf, baba mesleği, baba eğitim seviyesi, sosyoekonomik durum ve pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur. Ancak cinsiyet anne eğitim seviyesi, anne mesleği ve aile tipi arasında negatif yönde bir ilişki bulunmuştur (Çetinkaya ve diğ., 2006). Özkan (1994) anne, baba eğitim seviyesi ile benlik saygısı arasında pozitif bir korelasyon olduğunu rapor etmiştir. Arıcıoğulları (2002) ise sadece anne eğitim seviyesi ile benlik saygısı arasında ilişki bulmuştur.

Kardeş sayısı değişkeni de benlik saygısını etkileyen önemli bir etmendir, kardeş sayısı azaldıkça benlik saygısı artmaktadır (Karadağ ve diğerleri, 2008; Çetinkaya ve diğerleri, 2006). Ebeveyn eğitim seviyesinin benlik saygısını etkilediğini belirten çalışmalara (Kahriman, 2005; Yılmaz, 2000; Ünsar ve İşsever, 2003) karşın bu değişkende bir fark bulamayan çalışmalar (Karadağ ve ark., 2008; Gacar ve Yanlıç, 2012) da bulunmaktadır.

Yaş değişkeni de benlik saygısında önemli bir faktör olarak karşımıza çıkmaktadır. Yaş arttıkça benlik saygısının da arttığını belirten çalışmalar mevcuttur (Hong ve ark. 1993; Çetinkaya ve ark., 2006; Hishinuma ve ark. 2000). Yaş konusunda detaylı analizler yapan

Twenge ve Campbell (2002) benlik saygısının 60 yaşına kadar yaşla birlikte arttığını 60 yaşından sonra benlik saygısının azalma eğilimine girdiğini bulmuşlardır.

1.3.3. Benlik Saygısına Yönelik Kuramsal Yaklaşımlar

Benlik saygısı kaynaklarının temel olarak aile deneyimi, sosyal karşılaştırma ve performans geri bildirimi olmak üzere üç adet olduğu belirtilmiştir (Coopersmith, 1967). Cast ve Burke (2002), benlik saygısının kaynağı konusunda bir benlik saygısı teorisi sunmuşlardır. Birçok işlevi olan benlik saygısının aslında basit bir kimlik doğrulama sürecinden kaynaklandığını belirtmişlerdir. Kendimizle ilgili algılarımızı kontrol etmekte, onları kimlik standardına yakın tutmakta iyiysek benlik saygımızın artacağını öne sürmektedirler. Bu süreçte sorun yaşarsak sıkıntılı hissederiz ve özgüvenimiz azalır. Önerilen bu kimlik teorisinde, hedefler ve başarılar arasında önemli bir ilişki olduğu belirtilmiştir. Bu model bir anlamda William James (*The Principles of Psychology,* 1890) tarafından formülüze edilen benlik saygısının, bireylerin başardıkları ile amaçları arasında bir ilişkiyi ima eden, "başarıların" "iddialara" oranı olduğu şeklindeki önerisinden yararlanmaktadır. William James (*The Principles of Psychology,* 1890)'in formülasyonu, başarılarımızın özsaygı sonuçlarının ise hedeflerimizle göreli olduğunu açıkça ortaya koymaktadır. Hedeflerimiz, başarılarımızı ölçmek için standardı belirler ve özsaygımızın kaynağı, başarılar ve özlemler arasındaki ilişkinin bir sonucudur. Bu nedenle, başarılarımız yüksek olsa bile, özlemlerimiz daha yüksekse, benlik saygımız düşük olacaktır. Benzer şekilde, arzular daha da mütevazıysa, mütevazı başarılar bile kişinin özgüvenini artırabilir (Campbell, 1990). Bu nedenle, benlik saygısı, bir kimliğin başarılı bir şekilde doğrulanmasının doğrudan bir sonucudur. Kimliğin başarılı bir şekilde doğrulanması, benlik saygısının artmasına yol açarken, doğrulama sürecinin başarısızlığı benlik saygısını azaltır (Campbell, 1990; Campbell ve ark. 1991).

Benlik saygısına ilişkin başka bir bakış açısı, Kendini Belirleme Kuramı'ndan gelmektedir. Kendini Belirleme Kuramı'nın temel bir varsayımı, insanların doğuştan gelen üç psikolojik ihtiyacının olduğudur: yeterlilik, özerklik ve ilişkide olma (Deci ve Ryan, 2000). Yetkinlik, kişinin çevresiyle etkileşimde kendini etkili hissetmesini ifade eder. Özerklik, kişinin davranışının özgürce seçildiğini hissetmesini ifade eder. Bu kavram genellikle bireycilik veya diğerlerinden ayrı davranma ile karıştırılır. Ancak, Kendini Belirleme Kuramı çerçevesinde, birey davranışın özgürce seçildiğini hissettiği sürece başkalarıyla uyumlu davranmak özerk olabilir. Son olarak, ilişkililik, başkalarıyla bağlantı kurma arzusunu ifade eder (Chirkov ve ark., 2003).

1.3.4. Benlik Saygısı ile İlgili Araştırma Bulguları

Bu başlık altında benlik saygısı ile ilgili çeşitli çalışma bulgularına yer verilmiştir. Her bir pragrafta bir araştırma özeti ve bulguları verilmiştir. Doğan ve Eryılmaz (2013) tarafından yapılan çalışmada 191 üniversite öğrencisiden veri toplanmıştır. Çalışma sonucunda, benlik saygısı ile öznel iyi oluş arasında pozitif yönde anlamlı bir korelasyon olduğu ortaya konulmuştur.

Güloğlu ve Karaırmak (2010) yaptıkları çalışmada 420 öğrenciden veri toplamışlardır. Araştırma sonucunda yalnızlık ile benlik saygısı arasında negatif, yalnızlık ile psikolojik sağlamlık arasında negatif bir korelasyon olduğu ortaya konulmuştur.

Erbil ve Bostan (2004) tarafından yapılan çalışma 174 ebe ve hemşire ile gerçekleştirilmiştir. Çalışma sonucunda, ebe ve hemşirelerin hem içsel hem de dışsal iş doyumu yüksek bulunmuştur. Araştırmada ayrıca, yaş arttıkça, arkadaş ilişkilerinden memnuniyet arttıkça sahip olunan çocuk sayısı arttıkça benlik saygısının da arttığı bulunmuştur.

Yenidünya (2005) yaptığı yüksek lisans tezinde 458 kişilik bir örneklem grubundan elde ettiği verilerle yapılan analizlerde benlik saygısı ile cinsiyet, yaş, okuduğu okul, sınıf ve bölüme göre farklılık bulunmamıştır. Çalışmanın bir diğer bulgusu ise akademik başarı ile benlik saygısı arasında pozitif yönde anlamlı korelasyonun olduğudur.

Eriş ve İkiz (2013) yaptıkları çalışmada 300 öğrenciden toplanan verilerin analizi sonunda benlik saygısı ile sosyal kaygı düzeyi arasında negatif yönlü anlamlı bir korelasyon bulunmuştur. Araştırmanın bir diğer bulgusu da arkadaş grubu benlik saygısını yükseltmektedir. Arkadaş grubuna sahip olanlar olmayanlara göre daha yüksek benlik saygısına sahiptirler.

Bayraktar ve arkadaşlarının (2009) 438 ergen ile yaptıkları çalışma sonucunda lisede okuyan kız ve erkeklerin yapısal eşitlik modelindeki yollar benzer bulunmuştur. Erkeklerin benlik saygıları akran ve ebeveyne bağlanma ile yordanmakta kızlardaysa sadece ebeveyne bağlanma ile yordanmaktadır.

Özkan (1994) yaptığı "Benlik saygısını etkileyen etkenler" adlı araştırmada 550 denek kullanmış ve kızlarda, anne-babasının eğitim seviyesi yüksek olanlarda, ailenin gelir seviyesi yüksek olanlarda ve aile ilgisi yüksek olanlarda benlik saygısı istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde daha yüksek benlik saygısının olduğu ortaya konulmuştur.

Akdemir ve arkadaşlarının (2016) yılında 349 ergen ile yaptıkları çalışmada benlik saygısı kızlarda, kardeşi olmayan ergenlerde, çekirdek olmayan ailelerde yaşayanlarda ve geçmişte intihar girişiminde bulunanlarda istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde düşük bulunmuştur.

1.4. Çocukluk Çağı Travmaları, İlişki Doyumu ve Benlik Saygısı Arasındaki İlişkiler

Yöyen (2016) tarafından benlik saygısı ve çocukluk çağı travmatik yaşantısının yalnızlığı yordamadaki rolünü incelemek amacıyla yaptığı araştırmada benlik saygısı ve çocukluk çağı travması deneyiminin sosyal etkileşimlerdeki tatmin seviyesinin yordayıcısı olarak etkili olduğu raporlanmıştır. Araştırmada ayrıca, yalnızlığı belirlemede benlik saygısının ve çocukluk dönemi travma deneyiminin açıklama gücünün yüksek olduğu ortaya konulmuştur. Düşük benlik saygısı, yüksek travma geçmişi ve yüksek yalnızlık seviyesine sebep olduğu belirtilmiştir.

Ataoğlu ve arkadaşlarının (2019) travmanın ve benlik saygısı ilişkisinini incelemek için yaptıkları çalışmada 100 hasta ile 100 sağlıklı kontrol grubu kullanılmıştır. Araştırma sonucunda hasta grubunda kontrol grubuna göre travma puanları yüksek benlik saygısı puanları ise düşük bulunmuştur; bu sonuç travmanın varlığının benlik saygısnın düşüklüğüne eşlik ettiği şeklinde yorumlanmıştır.

Yetim (2021) tarafından yapılan tıpta uzmanlı tezinde Suriyeli mülteci ergenlerde stresli hayat hadiseleri, yılmazlık ve benlik saygısı arasındaki ilişkilerin değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda tamamladığı tezinde bir çok bulgu yanında benlik saygısının stresli hayat hadiseleri üzerinde düzenleyici etkisi saptanmamıştır.

Öklük (2018) tarafından çocuklukta ebeveynlerini kaybetmiş kişiler ile bu deneyimi yaşamamış kişilerin benlik saygısı, bireylerarası ilişki biçimleir ve baş etme becerilerinin karşılaştırılması amacıyla yapılan çalışmada 52 ebeveyn kaybı deneyimlemiş araştırma grubu ve 28 ebeveyn kaybı deneyimlememiş kontrol grubu kullanılmıştır. Çalışma sonunda incelenen değişkenler arasında anlamlı bir fark saptanmamıştır. Çalışmada ayrıca, erkeklerin kadınlarla karşılaştırıldığında daha yüksek benlik saygısına sahip oldukları ortaya konulmuştur.

Çobanoğlu (2020) tarafından yapılan yüksek lisans tezinde 100 gönüllü öğrenci kullanılmıştır. Çalışma sonunda çocukluk dönemi travma deneyiminin yetişkinlikte benlik saygısı ve duygusal yeme davranışı ile lişkili olduğu ortaya konulmuştur.

Seki (2020) tarafından meta analiz yöntemiyle yapılan doktora tezinde benlik saygısı açısından; risk faktörleri ile negatif yönlü etkiler koruyucu faktörlerle de pozitif yönlü etkiler bulunmuştur. Risk faktörlerinden yalnızlık ile benlik saygısı arasında negatif yönlü güçlü düzeyde etki büyüklüğü bulunmuştur.

Tagay ve arkadaşları (2018) tarafından romantik ilişkilerde algılanan istismar ile temas engelleri ve benlik saygısı arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla yapılan çalışmada 255 kişiden elde edilen veriler kullanılmıştır. Araştırma sonucunda benlik saygısı ile algılanın istismar arasında negatif yönde anlamlı korelasyon bulunmuştur.

Durmuşoğlu ve Doğru (2006) tarafından çocukluk çağı travmalarından fiziksel istismar, duygusal istismar ve cinsel istismar ve bazı kişisel değişkenlerin ergenlerin ilişkisel benlik saygısı, ilişkisel depresyon ve ilişkisel saplantılıdüşünmelerine etkisini araştırmak amacıyla yaptıkları çalışmada 579 öğrenciden elde edilen veriler kullanılmış ve araştırma sonunda kızların ilişkisel benlik saygısı puanlarının erkeklerden yüksek olduğu bulunmuştur.

Alp (2019) tarafından yapılan yüksek lisans tezinde 400 genç yetişkin öğrencinciden toplanan verilerle travma deneyimi olmayan bireylerin benlik saygılarının yüksek olduğu raporlanmıştır.

Şahin ve arkadaşklarının (2010) Türkiye'de evli kadınlarda aile içi şiddetle ilişkili olarak çocukluk çağı travması, evlilik türü ve benlik saygısı düzeyini belirlemek amacıyla yaptıkları araştırmanın örneklemini yüz yüze görüşme yoluyla seçilen 20 yaş ve üstü 750 kadın oluşturmuştur. Araştırma sonucunda görücü usulüyle yapılan evlilikler, çocuklukta yaşanan cinsel sorunlar ve fiziksel istismar aile içi şiddet olaylarının artmasına neden olduğu ve eşler yaşlandıkça bu durumun azaldığı ortaya konulmuştur. Ayrıca, aile içi şiddete maruz kalan kadınlarda benlik saygısının anlamlı olarak daha düşük olduğu ve bu azalma çocuklukta yaşanan istismar düzeyi arttıkça istatistiksel olarak anlamlı hale geldiği ortaya konulmuştur.

Bradbury ve Shaffer (2012) tarafından çocuklukta duygusal kötü muamelenin sonuçları ile romantik bir ilişkide mevcut memnuniyet arasındaki ilişkide duygu düzenleme bozukluğunun aracı rolünü incelemek amacıyla yapılan çalışmada 492 (135 erkek, 357 kadın) genç yetişkinden elde edilen veriler kullanılmıştır. Araştırma sonucunda, çocuklukta duygusal kötü muamele ile romantik ilişki doyumu arasındaki ilişkiye toplam duygu düzenleme güçlüklerinin aracılık ettiği ortaya konulmuştur.

Onat ve arkadaşlarının (2016) yapmış olduğu çalışmada çocukluk çağı travmalarının benlik saygısına etkisi incelenmiştir. Elde edilen sonuçlara göre kızların benlik saygıları orta seviyededir. Travmaya maruz kalanların ise anlamlı şekilde daha düşük benlik saygısına sahip oldukları ortaya konulmuştur.

Türk ve Demirli Yıldız (2017) yaptıkları çalışma sonucunda tutkulu aşkın ilişki doyumunu artırdığını, yalnızlığı ise azalttığını, oyun gibi yaşanılan aşkın ise ilişki doyumunu azalttığını ve yalnızlığı artırdığı bulunmuştur.

Hendrick (1988) yapmış olduğu çalışmada ilişkiler sonucunda ortaya çıkan doyumun, ilişki kalitesini yansıttığını belirtmiştir.

Finkelhour, Hotaling, Lewis ve Smith (1989) tarafından yapılan bir araştırmaya göre çocukluk döneminde örselenme yaşantılarına maruz kalan kadınlar, diğerlerine göre daha fazla sorun yaşamaktadır. Ayrıca geçmiş öykülerinde örselenme yaşantısı olan kadınların ayrılma ya da boşanma ihtimallerinin yüksek olduğu ve evliliklerinden aldıkları doyumun ise daha düşük olduğu gösterilmiştir.

BÖLÜM 2: YÖNTEM

2.1 Araştırmanın Modeli

"Romantik İlişkilerde İlişki Doyumu Çocukluk Çağı Travması ve Benlik Saygısı Arasındaki İlişkiler"adlı bu çalışma ilişkisel tarama modeline göre yürütülmüştür. Araştırma yöntemlerinde bir model olarak ilişkisel tarama modeli, iki veya daha fazla sayıdaki değişkene bağlı kalarak bu değişkenlerin çeşitli bağımsız değişkenlere göre durumunun saptanması ve bu değişkenler arasında, varsa değişimin varlığını, yönünü veya değişimin miktarını ve bu miktarın anlamını ortaya koymayı amaçlayan araştırma modelidir (Karasar, 2018:114).

2.2. Evren ve Örneklem (Çalışma Grubu)

Bu araştırmanın evrenini romantik ilişkisi olan yetişkin bireyler, çalışma grubunu romantik ilişkisi olan 314 yetişkin birey (92 kadın ve 222 erkek) oluşturmaktadır. Bu hedef kitleye kartopu örneklem tekniği yoluyla ve internet ortamı kullanılarak ulaşılmıştır. Aşağıda Tablo 1 çalışma kümesinin ayrıntılarını vermektedir.

Tablo 1: Çalışma Grubunun Özellikleri

		f	%
Cinsiyet	Kadın	92	29,3
	Erkek	222	70,7
	Toplam	314	100,0
Medeni Durum	Bekar	236	75,2
	Dul	4	1,3
	Evli	74	23,6
	Toplam	314	100,0
Yaş	18-22	25	8,0
	23-25	148	47,1
	26-28	77	24,5
	29-39	31	9,9
	40 ve üzeri	33	10,5
	Toplam	314	100,0
Yaşamın büyük bölümünnün geçirildiği yer?	Büyükşehir	243	77,4
	İl	36	11,5
	İlçe	32	10,2
	Kasaba-Köy	3	1,0
	Toplam	314	100,0

Tablo 1. Çalışma Grubunun Özellikleri (Devamı 1)

		f	%
Kardeş sayınız (Siz hariç)	Kardeşim Yok	46	14,6
	1 Kardeşim Var	127	40,4
	2 Kardeşim Var	61	19,4
	3 veya Daha Fazla Kardeşim Var	80	25,5
	Toplam	314	100,0
Samimi arkadaş sayınız?	1 ve az	16	5,1
	2-3	111	35,4
	4-5	102	32,5
	6-7	31	9,9
	8-9	12	3,8
	10 ve fazla	42	13,4
	Toplam	314	100,0
Eğitim durumunuz?	Okur Yazar	3	1,0
	İlkokul Mezunu	3	1,0
	Ortaokul Mezunu	5	1,6
	Lise Mezunu	42	13,4
	Üniversite Mezunu	199	63,4
	Yüksek Lisans Mezunu	62	19,7
	Toplam	314	100,0
Çalışma durumunuz?	Çalışmıyorum, arayışım yok	83	26,4
	Çalışmıyorum, bulamıyorum	55	17,5
	Çalışıyorum	176	56,1
	Toplam	314	100,0
Nerede yaşıyorsunuz?	Ailemin yanındayım	187	59,6
	Arkadaşlarımla	14	4,5
	Eşimle	72	22,9
	Tek başıma yaşıyorum	39	12,4
	Yurtta Kalıyorum	2	,6
	Toplam	314	100,0
Anne eğitim durumu?	Okuryazar değil	11	3,5
	Okuryazar	8	2,5
	İlkokul	88	28,0
	Ortaokul	30	9,6
	Lise	99	31,5
	Üniversite	78	24,8
	Toplam	314	100,0
Baba eğitim durumu?	Okuryazar değil	2	,6
	Okuryazar	6	1,9
	İlkokul	56	17,8
	Ortaokul	44	14,0
	Lise	92	29,3
	Üniversite	114	36,3
	Toplam	314	100,0

Tablo 1 çalışma grubumuzu ayrıntıları ile yüzde ve frekanslarla vermektedir. Tabloya bakıldığında çalışma grubumuzu oluşturan 314 kişinin 92 (%29,3)'si kadın, 222 (%70)'si erkektir; 236 (%75,2)'si bekar, 74 (%23,6)'ü evlidir; 25 (%8)'inin yaşı 22'den düşük, 148 (%47,1)'inin yaşı 22-25 arasında, 77 (%24,3)'sinin yaşı 26-28 arasında, 31 (%9,9)'inin yaşı 29-39 arasında ve 33 (%10,5)'ünün yaşı 40 ve üzeridir; 243 (%77,4) kişi yaşamının büyük bir kısmını büyükşehirlerde, 36 (%11,5)'sı illerde, 32 (%10,2)'si ilçelerde ve 3 (%1)'ü köy ve kasabalarda geçirmiştir; 46 (%14,6)'sının kardeşi yok, 127 (%40,4)'sinin 1 kardeşi var, 61 (%19,4)'inin 2 kardeşi var ve 80 (%25,5)'inin 3 veya daha fazla kardeşi vardır; 16 (%5,1)'sının 1 veya da az samimi arkadaşı, 111 (%35,4)'inin 2-3 samimi arkadaşı, 102 (%32,5)'sinin 4-5 samimi arkadaşı, 31 (%9,9)'inin 6-7 samimi arkadaşı, 12 (%3,8)'sinin 8-9 samimi arkadaşı ve 42 (%13,4)'sinin 10 ve fazla samimi arkadaşı vardır; 3 (%1)'ü okuryazar, 3 (%1)'ü ilkokul mezunu, 5 (%1,6)'i ortaokul mezunu, 42 (%13,4)'si lise mezunu, 199 (63,4)'u üniversite mezunu ve 62 (%19,7)'si yüksek lisans mezunudur; 83 (%26,4)'ü "Çalışmıyorum, arayışım yok" seçeneğini, 55 (%17,5)'i "Çalışmıyorum, bulamıyorum" seçeneğini ve 176 (%56,1)'sı Çalışıyorum seçeneğini işaretlemişlerdir; "Nerede yaşıyorsunuz?" sorusuna 187 (%59,6)'si "ailemin yanında", 14 (%4,5)'ü "Arkadaşlarımla", 72 (%22,9)'si "Eşimle", 39 (%12,4)'u "Tek başıma yaşıyorum", 2 (%0,6)'si "Yurtta Kalıyorum" seçeneğini işaretlemişlerdir; "Annenizin eğitim durumu?" sorusuna 11 (%3,5)'i "Okuryazar değil", 8 (%2,5)'i "Okuryazar", 88 (%28)'i "İlkokul", 30 (%9,6)'u "Ortaokul", 99 (%31,3)'u "Lise" ve 78 (%24,8)'u "Üniversite"seçeneğini işaretlemişlerdir; "Babanızın eğitim durumu?" sorusuna 2 (%0,6)'si "Okuryazar değil", 6 (%1,9)'sı "Okuryazar", 56 (%17,8)'sı "İlkokul", 44 (%14,0)'ü "Ortaokul", 92 (%29,3)'si "Lise" ve 114 (%36,3)'ü "Üniversite"seçeneğini işaretlemişlerdir.

Tablo 1 "Romantik İlişkilerde İlişki Doyumu Çocukluk Çağı Travması ve Benlik Saygısı Arasındaki İlişkiler"adlı bu çalışmanın detaylı çalışma grubu dağılımını vermektedir. Çalışma kümesini oluşturan toplam 314 kişiden elde edilen veriler bu tablodaki şekildedir. Ancak veri dosyaındaki bir kısım verilerin düzeltilmesi gerekmiştir. Ayrıca analizleri sırasında yapılan testler için hücrelerdeki veri sayısının az olması durumunda çelitli hücreler arasında birleştirmeler yapılmıştır. Bu veri düzeltmeleri ve analizler sırasında yapılan hücre birleştirmeleri şu şekilde özetlenebilir: **(1)** Veri dosyası düzeltiminde arkadaş sayısı ile ilgili verilerde bir kısım kişilerin verileri arkadaş sayısını "2-3 kişi" olarak giren 1 kişinin verisi "3 kişi" ile, "3-4 kişi" olarak giren 1 kişinin verisi "4 kişi" ile, "7-8" kişi olarak giren 1 kişinin verisi "8 kişi" ile ve "15-20 kişi" olarak giren 2 kişinin verisi "20 kişi" ile düzeltilmiştir; **(2)**

Veri analizi sırasında "Yaşamınızın büyük bölümünü nerede geçirdiniz?" kategorisinde Yaşamın büyük kısmını köyde ve kasabada geçiren 3 kişi ilçede geçirenler ile birleştirildi; **(3)** Veri analizi sırasında "Eğitim durumunuz?" kategorisinde "Okuryazar", "ilkokul" ve "ortaokul" birleştiriletek "ilköğretim" şeçeneği altında ve "Yüksek Lisans" ve "Doktora" kategorileri birleştirilerek "Lisansüstü" kategorisi altında analizler yapılmıştır; **(4)** Veri analizi sırasında "Nerede yaşıyorsunuz?" kategorisinde "Yurtta kalıyorum" diyen 3 kişi "Arkadaşlarımla" kategorisinde birleştirilerek analizle yapılmıştır.; **(5)** Veri analizi sırasında "Annenizin eğitim durumu?" kategorisinde Okuryazar", "ilkokul" ve "ortaokul" birleştiriletek "ilköğretim" şeçeneği altında altında analizler yapılmıştır; **(6)** Veri analizi sırasında "Babanızın eğitim durumu?" kategorisinde Okuryazar", "ilkokul" ve "ortaokul" birleştiriletek "ilköğretim" şeçeneği altında altında analizler yapılmıştır; **(7)** Veri analizi sırasında "Medeni durum?" kategorisinde "dul" seçeneğini işaretleyen 4 kişi "bekar" seçeneğiyle birleştirilerek analizler yapılmıştır; **(8)** "Yaşamdan memnuniyet" verileri "memnun değil", "kararsız" ve "memnun" şeklinde 3 kategoriye dönüştürülerek analizler yapılmıştır; **(9)** Ayrıca "Geleceğe İnanç" verileri "geleceğe inanan" ve "geleceğe inanmayan" olarak isimşendirilen 2 kategoriye dönüştürülerek analizler yapılmıştır.

2.3. Veri Toplama Araçları

Veriler, araştırmacı tarafından belirlenen veri toplama araçları ile internet üzerinden toplanmıştır. Katılımcılara Kişisel Bilgi Formu, İlişki Doyumu Ölçeği, Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği ve Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği uygulanmıştır. Uygulanan bu ölçeklerin birer örneği eklerde verilmiştir ve ayrıntıları aşağıdaki şekildedir.

2.3.1. Kişisel Bilgi Formu

Bu çalışmada kullanılan ve araştırma ile ilişkili olabileceği düşünülen bağımsız değişkenlerle ilgili olarak katılımcıların demografik özelliklerine (yaş, yaşanılan yer, kardeş sayısı, eğitim durumu, gelir durumu, çalışma durumu, birlikte yaşadıkları kişiler, cinsiyet, medeni durum) ait veriler araştırmacı tarafından oluşturulan kişisel bilgi formu ile elde edilmiştir.

2.3.2. İlişki Doyumu Ölçeği

Orjinali Hendrick (1988) tarafından "Relationship Assesment Scale" adıyla geliştirilen Curun (2001) tarafından "İlişki Doyumu Ölçeği" adıyla Türkçeleştirilmiştir. Ölçek romantik ilişki

yaşayan bireylerin ilişki doyumu düzeylerini ölçmektedir. Romantik ilişkiye sahip olan bireyler için uygulanabileceği belirtilen ölçek 2001 yılında Ortadoğu Teknik Üniversitesi'nde tamamlanan bir yüksek lisans tezi ile Türkçe'ye uyarlanmıştır (Curun, 2001). Toplam 7 maddeden oluşan bu ölçek 1 puan "Hiç" ve 7 puan "Çok" olarak belirlenmiş yedi dereceli likert tipi bir ölçektir. "İlişki Doyumu Ölçeği"'nin 4 ve 7 numaralı ifadelerinin yönü diğerlerinden farklıdır ve bu ifadeler ters kodlanılarak araştırmalarda kullanılmalıdır (Öcal Yüceol, 2016 s .27). Ölçeğin değerlendirilmesinde araştırmacılar tarafından sunulan bilgilere göre yüksek puan yüksek ilişki doyumunun varlığını düşük puan ise düşük ilişki doyumunun varlığını göstermektedir (Erol ve Curun, 2021). Hendrick tarafından geliştirilen ölçek (Relationship Assesment Scale) tek boyutlu bir yapıya sahiptir (Hendrick, 1988). Curun tarafından Türkçe uyarlaması yapılan aynı ölçeğin Cronbach Alfa ve iç tutarlılık katsayısı .86 bulunmuştur (Curun, 2001). Aynı ölçeğin veri toplama aracı olarak kullanıldığı bir çalışmada 214 üniversite öğrencisinden elde edilen verilerle tekrar edilen Cronbach Alfa ve iç tutarlılık katsayısı .87 bulunmuştur (Erol ve Curun, 2021). Yaklaşık 20 yıl sonra ölçeğin Türkçe uyarlaması için tekrarlanan Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayısı analizi 20 yıl önceki Türkçe uyarlama verileriyle oldukça uyumludur. Ayrıca "İlişki Doyumu Ölçeği"'nin veri toplama aracı olarak kullanıldığı Öcal Yüceol (2016) tarafından gerçekleştirilen çalışmada Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayısı yine .86 olarak raporlanmıştır (Öcal Yüceol, 2016 s .27). Bu veriler ölçeğin istatistiksel olarak aynı iç tutarlılığa sahip olduğunu ve farklı zamanlarda tekrar eden ölçümler arasında oldukça yüksek düzeyde tutarlılık olduğunu bir başka ifadeyle ölçeğin oldukça güvenilir bir ölçek olduğunu göstermektedir. Ölçeğin geçerlilik çalışması Hendrick(1988) tarafından yapılmış ve tek boyutlu bir yapıya sahip olduğu ortaya konulmuştur. Yapılan bu çalışmada ölçeğin toplam varyansın %46 sını açıkladığını ve madde toplam korelasyonlarının .57 ile .76 arasında olduğu ortaya konulmuştur. Curun (2001) tarafından 140 üniversite öğrencisi ile yapılan geçerlilik çalışmalarında da ölçeğin tek faktörlü olduğu ve bu faktörün toplam varyansın % 52'sini açıkladığı belirtilmiştir.

2.3.3. Rosenberg Benlik Saygısı Envanteri

Rosenberg Benlik Saygısı Envanteri olarak isimlendirilen ölçme aracı Rosenberg (1965) tarafından geliştirilmiş ve Çuhadaroğlu (1986) tarafından Türkçe dilsel eşdeğerliği sağlanarak uyarlaması yapılmış, ayrıca geçerlilik ve güvenilirlik çalışmaları da gerçekleştirilmiştir. Toplam 63 madde ve 12 alt bölümden oluşan Rosenberg Benlik Saygısı Envanteri'ne yapılan geçerlilik ve güvenirlilik çalışmalarında geçerlilik kat sayısı .71, Test- tekrar test güvenilirlik

kat sayısı ise .75 bulunmuştur. Toplam 12 bölümden oluşan ve her bir bölümü faklı bir ölçek olarak değerlendirilebilecek bu ölçek oldukça kapsamlı ve kendine özgü bir değerlendirme yapısına sahiptir. Bu çalışma kapsamında 10 maddeden oluşan "Benlik Saygısı" alt boyutu kullanılmıştır. Bu bölümde verilen ifadeler için "çok doğru", "doğru", "yanlış" ve "çok yanlış" seçenekleri olarak sırasıyla a, b, c veya d seçeneğinin işaretlenmesi istenmektedir. İfadelerin yönü aynı değildir bu yüzden bazı maddeler olumlu ifadeler barındırırken bazıları ise olumsuz ifadeler barındırmaktadır. 1, 2, 4, 6, 7 numaralı ölçek maddeleri olumlu ifadelere sahipken, 3, 5, 8, 9, 10 numaralı ölçek maddeleri olumsuz ifadelere sahiptir. Ancak ifadelerin yönü farklı olsa da veri analizi sırasında herhangi bir yön düzeltme işlemi yapılmamaktadır. Çünkü ölçeğin değerlendirilmesinin nasıl yapılacağı anlatılırken çok detaylı bir şekilde puanlamanın nasıl gerçekleştirileceği verilmiştir. Örneğin birinci madde olan "Kendimi en az diğer insanlar kadar değerli buluyorum" ve ikinci madde olan "Bazı olumlu özelliklerim olduğunu düşünüyorum" maddeleri pozitif yönlü bir soru olduklarından c ve d işaretlerine puan verilirken (c=yanlış, d=çok yanlış) dokuzuncu madde olan "Bazen kesinlikle kendimin bir işe yaramadığını düşünüyorum" ve onuncu madde olan "Bazen kendimin hiç de yeterli bir insan olmadığımı düşünüyorum" maddeleri negatif yönlü olduğundan a ve b işaretlerine puan verilmiştir (a=çok doğru, b=doğru).

Benlik saygısı alt ölçeğinin detaylı değerlendirme şekli şu şekildedir: Madde 1 (Kendimi en az diğer insanlar kadar değerli buluyorum) için C seçeneği 0,17 puan D seçeneği 0,34 puan; Madde 2 (Bazı olumlu özelliklerim olduğunu düşünüyorum) için C seçeneği 0,16 puan D seçeneği 0,33 puan; Madde 3 (Genelde kendimi başarısız bir kişi olarak görme eğilimindeyim) için A seçeneği 0,17 puan B seçeneği 0,33 puan; Madde 4 (Ben de diğer insanların birçoğunun yapabildiği kadar birşeyler yapabilirim) için C seçeneği 0,25 puan D seçeneği 0,50 puan; Madde 5 (Kendimde gurur duyacak fazla birşey bulamıyorum) için C seçeneği 0,25 puan D seçeneği 0,50 puan; Madde 6 (Kendime karşı olumlu bir tutum içindeyim) için C seçeneği 0,50 puan D seçeneği 1 puan; Madde 7 (Genel olarak kendimden memnunum) için C seçeneği 0,50 puan D seçeneği 1 puan; Madde 8 (Kendime karşı daha fazla saygı duyabilmeyi isterdim) için A seçeneği 1 puan B seçeneği 0,50 puan; Madde 9 (Bazen kesinlikle kendimin bir işe yaramadığını düşünüyorum) için A seçeneği 0,50 puan B seçeneği 0,25 puan ve Madde 10 (Bazen kendimin hiç de yeterli bir insan olmadığımı düşünüyorum) için A seçeneği 0,50 puan B seçeneği 0,25 puan. (Çuhadaroğlu, 1986). "Benlik Saygısı" alt ölçeğinde hedef kitleden elde edilen cevaplar 0 ile 6 puan arasında değerlendirilmektedir. Bu puanlar dikkate alınarak bu kısımdan düşük puan almak yüksek

benlik saygısını ortaya koymaktadır. En düşük puan olarak 0-1 puan alanlar "yüksek" orta seviye olarak puan olarak 2–4 puan alanlar "orta" ve en yüksek puan olarak 5–6 puan alanlar da "düşük" benlik saygısına sahip şeklinde sınıflandırılmaktadırlar.

2.3.4. Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği

Orjinali "Chilhood Trauma Questionaire" olarak adlandırılan ve Bernstein ve arkadaşları (1994) tarafından geliştirilen Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği adıyla Şar (1996) tarafından Türkçe uyarlaması yapılmış ve bu uyarlamadan sonra Şar ve arkadaşları (2012) tarafından geçerlilik ve güvenirlik çalışması orijinal bir araştırma kapsamında yeniden ortaya konulmuştur. Çocukluk ve ilk gençlik dönemlerinde deneyimlenen travma ve ihmal yaşantılarını ölçmeye yönelik bu ölçek 5'li likert tipi bir özbildirim ölçeğidir. Bernstein ve arkadaşları (1994) "Chilhood Trauma Questionaire" ismiyle anılan ilk ölçeği yaptıkları değişik çalışmalarla 70 maddeden 54 maddeye sonra da 28 maddeye düşürmüş ve ölçeğin uygulanabilirliğini iyileştirmişlerdir. Ayrıca 5 alt boyuttan oluşan yapısını ortaya çıkarmışlardır (Şar, Öztürk ve İkikardeş, 2012). Bu ölçek ve yapısında bulunan alt ölçeklerin Cronbach alpha içtutarlılık katsayıları .79-.94 arasında değişmektedir ve bu bağlamda ölçeğin güvenirliği de oldukça üst seviyededir.

Yapılan Türkçe uyarlamasından sonra Türkiyede birçok çalışmada veri toplama aracı olarak kullanılmıştır. İncelenen çalışmalarda ölçeğin farklı kullanımlarına rastlanılmıştır. Bu farklılıklar ölçek maddelerinin sırasının ve yönünün değişikliğinden olabileceği gibi ölçekten alınan toplam puanlarda da olabilmektedir (Şar, Öztürk, ve İkikardeş, 2012: 1054-1063; Yenidünya, 2017; Mayda, 2020; Uzun, 2013). Örneğin Şar ve arkadaşları (2012) ve Mayda (2020) ölçeğin toplam puanı olarak "25-125 arasında olmaktadır" diye belirtirken Yenidünya (2017) ölçekten alınacak minimum puanın 28, maksimum puanın da 140 olduğunu belirtmiştir. Bu farklılık travmayı küçümsemeyi ölçen maddeler ilgili olduğu düşünülmektedir. Travmayı küçümseyen 3 adet maddenin varlığı toplam puanı minimum 3 puan maksimum 15 artırmaktadır. Bu çalışmalar detaylıca incelenmiş ve ölçek büyük oranda Uzun (2013)'un kullandığı şekliyle bu çalışma kapsamında kullanılmıştır. Madde numaralandırılmalarının ve ifadelerin yön ve sırasında farklı kullanımlara rastlanılmıştır. Bu konuyu açıklığa kavuşturmak gerekirse (Şar, Öztürk ve İkikardeş, 2012) tarafından yayınlarının içerisinde verilen 28 maddenin ve ölçek alt boyutları ile ilgili açıklamalarda 2, 5, 7, 13, 19, 26,28 numaralı maddelerin ters çevrilmesi gerektiği ve olumlu olmasına rağmen minimizasyonla ilgili olan 10, 16 ve 22. maddelerin ters çevrilmemesi gerektiğini çünkü bu

maddelerin travma inkarını ölçmeye yönelik olduklarını ve toplam puanı etkilemediklerini belirtmişlerdir. Ayrıca ölçeğin boyutlarının ve bu boyutlara giren maddelerin bildirilmesinde şu açıklamalarda bulunmuşlardır: "Duygusal İstismar" boyutu 3, 8, 18, 25 numaralı maddeler tarafından, "Fiziksel İstismar" boyutu 9, 11, 12, 15, 17 numaralı maddeler tarafından, "Fiziksel İhmal" boyutu 1, 4, 6, 2, 26 numaralı maddeler tarafından "Duygusal İhmal" boyutu 5, 7, 13, 19, 28 numaralı maddeler tarafından ve "Cinsel İstismar" boyutu 20, 21, 23, 24, 27 numaralı maddeler tarafından ölçülmektedir (Şar, Öztürk ve İkikardeş, 2012). Ancak diğer taraftan Uzun (2013) tarafından kullanılan ölçek maddelerinin sırası farklı olduğundan onun raporladığı değerlendirme Şar, Öztürk ve İkikardeş (2012) tarafından yukarıda özetlenen değerlendirmeden farklıdır. Uzun (2013) tarafından raporlanan değerlendirme şu şekildedir: "Duygusal İstismar" boyutu 2, 7, 13, 17, 24 numaralı maddeler tarafından, "Fiziksel İstismar" boyutu 1, 3, 5, 15, 28 numaralı maddeler tarafından, "Fiziksel İhmal" boyutu 8, 9, 10, 14, 16 numaralı maddeler tarafından "Duygusal İhmal" boyutu 4, 6, 12, 18, 27 numaralı maddeler tarafından ve "Cinsel İstismar" boyutu 19, 20, 22, 23, 26 numaralı maddeler tarafından ölçülmektedir. Travmayı küçümsemeyi ölçen 11, 21, 25 numaralı maddeler ise ayrıca puanlandırılmaktadır. Minimizasyola ilgili olan maddeler (10, 16, 22 numaralı veya 11, 21, 25 numaralı maddeler) olumlu ifadelere sahip olmalarına karşın ters çevrilmemelidirler. Çünkü bu maddeler travmanın inkarını ölçmeye yöneliktir ve ölçeğin bütününün değerlendirilmesiyle ilgili değillerdir. Ancak minimizasyon puanı ayrıca hesaplanır ve bu hesaplamada sadece en yüksek bir başka deyişle 5 alan yanıtlar dikkate alınır ve bu 5 yanıtına 1 puan verilir, bu da toplamda en yüksek 3 puan olmaktadır. Uzun (2013) ayrıca, 4, 6, 11, 12, 15, 18, 21, 25, 27, 28 numaralı maddelerin ters kodlanması gerektiğini belirtmiştir. Bu çalışma kapsamında Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği değerlendirilmesinde genel olarak Uzun (2013) tarafından kullanılan ölçek maddelerinin sırası ve değerlendirme biçimi tercih edilmiş ancak Travmayı küçümsemeyi ölçen 11, 21, 25 numaralı maddeler Uzun (2013)'un çalışmasında raporladığı biçimde kullanılmamıştır. Bir başka deyişle olumlu olmasına rağmen minimizasyonla ilgili olduklarından ve toplam puanı etkilemediklerinden, travma inkarını ölçmeye yönelik bu maddeler ters çevrilmemiş, Şar, Öztürk ve İkikardeş (2012) tarafından belirtildiği şekliyle kullanılmıştır.

Bu çalışma kapsamında veri toplama aracı olarak kullanıldığından Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği ile yapılan çalışmalar incelenmiştir. Özellikle ülkemizde Vedat Şar tarafından Türkçeye uyarlanmasından sonra yapılan birçok çalışmada ölçeğin maddelerinin ve boyutlarının karıştırılarak kullanıldığı tespit edilmiştir. Örnek vermek gerekirse Yenidünya

(2017) ve Uzun (2013) ölçeğin "Fiziksel İhmal" ve "Fiziksel İstismar" boyut maddelerini Şar ve arkadaşları (2012) tarafından belirtilenden tamamen farklı kullanmışlardır. Her biri beşer maddeye sahip bu boyutları birbirine karıştırmışlardır. Şar ve arkadaşları (2012) tarafından belirtilen şekliye kullanmasına karşın Kılıç (2019) da minimizasyonla ilgili maddelerde hata yapmıştır. Bütün bu ve buna benzer hatalar tespit edilerek ayıklanmış bu çalışma kapsamında ölçek Uzun (2013) tarafından kullanılan ifade ve sırayla ancak Şar ve arkadaşları (2012) tarafından belirtilen değerlendirme, boyut isimleri ve ters kodlama şekliyle kullanılmıştır.

2.4 Verilerin Toplanması ve Analizi

Veriler Covid-19 salgını nedeniyle, yukarıda açıklanan veri toplama araçlarının Google formlarda oluşturulmasının ardından elektronik ortamda toplanmıştır. Kişisel bilgi formu ile birlikte sunulan gönüllü onam formu ile gönüllülük esasına göre katılım sağlanmıştır. Ölçekler yukarıda belirtilen sırayla uygulanmıştır. Araştırma sonuçları IBM SPSS Statistics 21 İstatistik Analiz Programında analiz edilmiştir. Öncelikle merkezi dağılım ve merkezi eğilim verileri analiz edilmiş ve frekans tabloları raporlanmıştır. Ardından normal dağılım durumu analiz edilmiş ve veri setimizin normal dağılmadığı ortaya konulmuştur. Bunun sonucunda parametrik olmayan testlerle anlamlılık ve ilişkiler analiz edilmiş ve bulgu ve yorumlara yer verilmiştir.

BÖLÜM 3: BULGULAR ve YORUM

Bu başlık altında öncelikle çalışmamızın bulgu ve yorumlarına yer verilmiştir. Bulgu ve yorumlar başlıklar altında sırasıyla ele alınmıştır. Öncelikle çalışma grubumuzdan toplanan verilerin normal dağılımı incelenmiş ardından frekans dağılımları ve tanımlayıcı istatistiklere yer verilmiştir. En sonunda da kategorik verilerimizle yapılan anlamlılık testleri incelenmiş ve bulgu ve yorumlarına yer verilmiştir.

3.1. Normal Dağılım Durumunun İncelenmesi

Bu alt başlık altında normal dağılımın incelenmesine yönelik yöntemler ve çalışma grubundan elde edilen verilerin normal dağılım gösterip göstermediği hakkında bilgi verilmektedir. Sürekli bir değişkenden elde edilen verilerin, yapılan testlerin ve benzeri puanların normal dağılım gösterip göstermediğini bilmek çok önemlidir. Bu özelliğin tespiti, kullanılacak istatistiksel yöntemi belirler. Normal dağılım sergileyen bir veri seti ile parametrik testler yapılarak anlamlılık incelemesi yapılırken, normal dağılım sergilemeyen bir veri seti ile parametrik olmayan testler yapılarak anlamlılık incelemesi yapılmaktadır.

Çalışma grubundan elde edilen verilerin normal dağılım gösterip göstermediğinin incelenmesinin birçok yolu vardır. Testlerin kullanılması başvurulan önemli bir yöntemdir. Grup büyüklüğünün 50'den küçük olması durumunda Shapiro-Wilks, grup büyüklüğünün 50'den büyük olması durumunda Kolmogorov-Smirnov testi, puanların normalliğe uygunluğunu incelemede kullanılan iki testtir (Büyüköztürk, 2007, s.40-42). Aşağıdaki tabloda çalışma grubumuzdan elde edilen verilerin normal dağılım sergileyip sergilemedikleri yapılan bu testlerle verilmiştir.

Tablo 2: Normallik Testleri

	Kolmogorov-Smirnov(a)			Shapiro-Wilk		
	İstatistik	sd	P	İstatistik	sd	P
Rosenberg Benlik Saygısı	,168	314	,000	,909	314	,000
İlişki Doyumu	,100	314	,000	,952	314	,000
Çocukluk Çağı Travmaları	,170	314	,000	,774	314	,000
Fiziksel İstismar Boyutu	,390	314	,000	,403	314	,000
Duygusal İstismar Boyutu	,209	314	,000	,775	314	,000
Cinsel İstismar Boyutu	,402	314	,000	,429	314	,000
Fiziksel İhmal Boyutu	,258	314	,000	,695	314	,000
Duygusal İhmal Boyutu	,140	314	,000	,923	314	,000

$p < .05$

Tabloda görüldüğü üzere araştırmamızdaki Rosenberg Benlik Saygısı, İlişki Doyumu ve Çocukluk Çağı Travmaları olarak kullanılan üç bağımlı değişkenden elde edilen veriler normal bir dağılım sergilememektedir ($p<.05$). Yine tabloda Çocukluk Çağı Travmaları ölçeğinin Fiziksel İstismar Boyutu, Duygusal İstismar Boyutu, Cinsel İstismar Boyutu, Fiziksel İhmal Boyutu ve Duygusal İhmal Boyutu için de normallik testleri raporlanmıştır. Tüm alt boyutları ile birlikte veri toplama araçlarımızla çalışma grubumuzdan elde edilen verilerin normal dağılım göstermediği yukarıdaki tabloda yapılan Kolmogorov-Smirnov ve Shapiro-Wilk testlerinde görülmektedir. Bizim çalışmamızda grup sayımızın 50 kişiden büyük olması Kolmogorov-Smirnov testinin kullanımı yeterlidir. Ancak bu çalışma kapsamında adı geçen her iki test (Kolmogorov-Smirnov ve Shapiro-Wilk) verileri de raporlanmıştır. Dolayısıyla sürekli bir değişkenlerimizden elde veriler normal dağılım göstermediğinden parametrik olmayan testler kullanılmıştır. Rosenberg Benlik Saygısı, İlişki Doyumu ve Çocukluk Çağı Travmaları ölçekleri ve Çocukluk Çağı Travmaları ölçeğinin Fiziksel İstismar Boyutu, Duygusal İstismar Boyutu, Cinsel İstismar Boyutu, Fiziksel İhmal Boyutu ve Duygusal İhmal Boyutu için normal dağılım eğrileri histogram grafikleri ile birlikte yer ekte yer almaktadır.

3.2. Veri Toplama Araçlarından Elde Edilen Verilerin Ayrıntıları

"Romantik İlişkilerde İlişki Doyumu, Çocukluk Çağı Travması ve Benlik Saygısı Arasındaki İlişkiler"adlı bu çalışmada kullanılan veri toplama araçlarımız olan İlişki Doyumu Ölçeği, Rosenberg Benlik Saygısı Envanteri ve Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeklerinden elde edilen verilerin tüm ayrıntısı bütün seçenekler ve maddeleri ileren ortalama ve standart sapma değerleri aşağıdaki tablolarda görülmektedir.

Tablo 3: İlişki Doyumu Ölçeği'nin Verilerinin Ayrıntısı

İlişki Doyumu Ölçeği Maddeleri	HİÇ		Çok çok az		Az		Orta seviyede		İyi seviyede		Sıklıkla		HEP		N	Ort.	SS
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%			
"1. Sevgiliniz ihtiyaçlarınızı ne kadar iyi karşılıyor?	36	11,5	7	2,2	33	10,5	50	15,9	73	23,2	48	15,3	67	21,3	314	4,68	1,88
2. Genel olarak ilişkinizden ne kadar memnunsunuz?	32	10,2	13	4,1	29	9,2	52	16,6	63	30,1	72	22,9	53	16,9	314	4,68	1,83
3. Diğerleri ile karşılaştırıldığında ilişkiniz ne kadar iyi?	37	11,8	13	4,1	23	7,3	47	15,0	47	15,0	63	20,1	76	24,2	314	4,79	1,96
4. Ne sıklıkla ilişkinize hiç başlamamış olmayı diliyorsunuz?	13	4,1	14	4,5	23	7,3	28	8,9	28	8,9	72	22,9	136	43,3	314	5,57	1,75
5. İlişkiniz ne dereceye kadar sizin başlangıçtaki	47	15,0	17	5,4	33	10,5	67	21,3	67	21,3	38	12,1	45	14,3	314	4,22	1,90
6. Sevgilinizi ne kadar seviyorsunuz?	28	8,9	2	0,6	16	5,1	37	11,8	44	14,0	48	15,3	139	44,3	314	5,44	1,88
7. İlişkinizde ne kadar problem var?.	27	8,6	19	6,1	35	11,1	51	16,2	68	21,7	68	21,7	46	14,6	314	4,60	1,78

Tablo 3: İlişki Doyumu Ölçeği'nin Verilerinin Ayrıntısını vermektedir. Tabloya bakıldığında toplam 7 maddeden oluşan ölçeğin en yüksek ortalamaya sahip maddesi 4. Maddesi olan "Ne sıklıkla ilişkinize hiç başlamamış olmayı diliyorsunuz?" maddesi olarak gözükmesine karşın bu madde ters yönlü bir madde olduğu için dikkate alınmamalıdır. Bu tabloda yer alan 4. Ve 7. Maddeler ters yönlü olduğundan o maddelerin yüksekliğini diğer 5 maddeden farklı değerlendirmek gerekmektedir. Fark analizleri olan Kruskal-Wallis Testi ve Mann Whitney U Testi gibi testlerde ve ayrıca bu tablodaki veriler hariç diğer tüm ilişkisel analizlerde ters yönlü bu iki madde ters çevrilerek kodlanmış ve analizler o şekilde yapılmıştır. Dolayısıyla 6. Madde olan ". Sevgilinizi ne kadar seviyorsunuz?", ve 3. Madde olan "Diğerleri ile karşılaştırıldığında ilişkiniz ne kadar iyi?" maddeleri sırasıyla en yüksek ortalamaya sahip maddelerdir.

Tablo 4: Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği'nin Verilerinin Ayrıntısı

Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği Maddeleri	Hiç Bir Zaman		Nadiren		Zaman Zaman		Sıklıkla		Çok Sık Olarak		N	Ort.	SS
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%			
1. Yeterli yemek bulamazdım.	263	83,8	36	11,5	9	2,9	5	1,6	1	0,3	314	1,23	,61
2. Ailemdekiler bana "salak", "beceriksiz" yada "tipsiz" gibi sıfatlarla seslenirlerdi.	202	34,3	69	22,0	28	8,6	9	2,9	6	1,9	314	1,56	,91
3. Anne ve babam ailelerine bakamayacak kadar sıklıkla sarhoş olur yada uyuşturucu alırlardı.	297	94,6	5	1,6	7	2,2	2	0,6	3	1,0	314	1,12	,55
4. Ailemde önemli ve özel biri olduğum duygusunu hissetmeme yardımcı olan birisi vardı.	82	27,1	118	37,6	65	20,7	23	7,3	23	7,3	314	2,30	1,16
5. Kirli giysiler içerisinde dolaşmak zorunda kalırdım.	285	90,8	17	5,4	10	3,2	2	0,6	-	-	314	1,14	,47
6. Sevildiğimi hissediyordum.	93	29,6	139	44,3	52	16,6	17	5,4	13	4,1	314	2,10	1,02
7. Ana babamın benim doğmuş olmamı istemediklerini düşünüyordum.	245	78,0	38	12,1	16	5,1	8	2,5	7	2,2	314	1,39	,87
8. Ailemden birisi bana öyle kötü vurmuştu ki doktora yada hastaneye gitmem gerekmişti.	287	91,4	19	6,1	6	1,9	1	0,3	1	0,3	314	1,12	,45
9. Ailemdekiler bana o kadar şiddetle vuruyorlardı ki vücudumda morartı yada sıyrıklar oluyordu.	274	87,3	23	7,3	12	3,8	1	0,3	4	1,3	314	1,21	,64
10. Kayış, sopa, kordon yada başka sert bir cisimle vurularak cezalandırılıyordum.	273	86,9	23	7,3	11	3,5	4	1,3	3	1,0	314	1,22	,66
11. Ailemde başka türlü olmasını istediğim bir şey yoktu.	59	18,8	68	21,7	98	31,2	57	18,2	32	10,2	314	2,79	1,23
12. Ailemdekiler birbirlerine karşı saygılı davranırlardı.	60	19,1	138	43,9	69	22,0	24	7,6	23	7,3	314	2,40	1,10
13. Ailemdekiler bana kırıcı yada saldırganca sözler söylerlerdi.	135	43,0	105	33,4	49	15,6	18	5,7	7	2,2	314	1,90	1,00
14. Vücutça kötüye kullanılmış olduğuma inanıyorum.	274	87,3	19	6,1	11	3,5	4	1,3	6	1,9	314	1,25	,75
15. Ailemdekiler beni her türlü kötülükten korumaya çalışırlardı.	199	63,4	80	25,5	24	7,6	7	2,2	4	1,3	314	1,53	,83
16. Bana o kadar kötü vuruluyor yada dövülüyordum ki öğretmen, komşu yada bir doktorun bunu fark ettiği oluyordu.	304	96,8	5	1,6	3	1,0	-	-	2	0,6	314	1,06	,39
17. Ailemde birisi benden nefret ederdi.	275	87,6	22	7,0	6	1,9	8	2,5	3	1,0	314	1,22	,69
18. Ailemdekiler kendilerini birbirlerine yakın hissederlerdi.	85	27,1	147	46,8	49	15,6	19	6,1	14	4,5	314	2,14	1,03
19. Birisi bana cinsel amaçla dokundu yada kendisine dokunmamı istedi.	264	84,1	32	10,2	12	3,8	5	1,6	1	0,3	314	1,24	,63
20. Kendisi ile cinsel temas kurmadığım takdirde beni yaralamakla yada benim hakkımda yalanlar söylemekle tehdit eden birisi vardı.	300	95,5	7	2,2	4	1,3	1	0,3	2	0,6	314	1,08	,44
21. Çocukluğum mükemmeldi.	19	6,1	27	8,6	84	26,8	137	43,6	47	15,0	314	3,53	1,04
22. Birisi beni cinsel şeyler yapmaya yada cinsel şeylere bakmaya zorladı.	279	88,9	18	5,7	11	3,5	4	1,3	2	0,6	314	1,19	,62
23. Birisi bana cinsel tacizde bulundu.	261	83,1	36	11,5	11	3,5	4	1,3	2	0,6	314	1,24	,64
24. Duygusal bakımdan kötüye kullanılmış olduğuma inanıyorum.	191	60,8	56	17,8	45	14,3	8	2,5	14	4,5	314	1,71	1,09
25. Benim ailem dünyanın en iyisiydi.	23	7,3	26	8,3	57	18,2	127	40,4	81	25,8	314	3,70	1,16
26. Cinsel bakımdan kötüye kullanılmış olduğuma inanıyorum.	280	89,2	17	5,4	9	2,9	5	1,6	3	1,0	314	1,19	,65
27. Ailem benim için bir güç ve destek kaynağı idi.	132	42,0	109	34,7	31	9,9	31	9,9	11	3,5	314	1,98	1,11
28. Gerektiği halde doktora götürülmezdim.	257	81,8	37	11,8	11	3,5	5	1,6	4	1,3	314	1,29	,72

Tablo 4'de yer alan Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği verilerine bakıldığında yine Tablo 3'de yer alan İlişki Doyumu Ölçeği'nde olduğu gibi ters yönlü maddeler yanıltıcı olabilir. Dolayısıyla tabloda italik olarak yer alan 4., 6., 11., 12., 15., 18., 21., 25. ve 27. maddeler ters yönlüdür. Bu tabloda yer alan ters yönlü maddeleri yüksekliğini diğer maddelerden farklı değerlendirmek gerekmektedir. Fark analizleri olan Kruskal-Wallis

Testi ve Mann Whitney U Testi gibi testlerde ve ayrıca bu tablodaki veriler hariç diğer tüm ilişkisel analizlerde ters yönlü bu iki madde ters çevrilerek kodlanmış ve analizler o şekilde yapılmıştır. Ters yönlü maddeler hariç tutulduğunda en yüksek ortalamaya sahip maddeler 13. Madde olan "Ailemdekiler bana kırıcı yada saldırganca sözler söylerlerdi" maddesi ve 24. Madde olan "Duygusal bakımdan kötüye kullanılmış olduğuma inanıyorum" maddesidir. Bu maddelerin ortalamaları sırası ile 1,90 ve 1,71'dir. Bu değerler 5 üzerinden alınan değerlerdir. Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği verileri sola çarpık bir veridir (Şekil 3).

Tablo 5: Rosenberg Benlik Saygısı Envanteri'nin Verilerinin Ayrıntısı

	(A)Çok Doğru		(B)Doğru		(C)Yanlış		(D)Çok Yanlış		N	Ort.	S.S.
	f	%	f	%	f	%	f	%			
1. Kendimi en az diğer insanlar kadar değerli buluyorum.	135	48,7	129	41,1	28	8,9	4	1,3	314	1,63	,70
2. Bazı olumlu özelliklerim olduğunu düşünüyorum..	180	57,3	131	41,7	3	1,1	-	-	314	1,44	,52
3. Genelde kendimi başarısız bir kişi olarak görme eğilimindeyim.	19	6,1	58	18,5	177	56,4	60	19,1	314	2,89	,78
4. Ben de diğer insanların birçoğunun yapabildiği kadar bir şeyler yapabilirim.	141	44,9	159	50,6	13	4,1	1	0,3	314	1,60	,59
5. Kendimde gurur duyacak fazla bir şey bulamıyorum.	10	3,2	60	19,1	155	49,4	89	28,3	314	3,03	,78
6. Kendime karşı olumlu bir tutum içindeyim.	72	22,9	172	54,8	64	20,4	6	1,9	314	2,01	,71
7. Genel olarak kendimden memnunum.	62	19,7	186	59,2	63	20,1	3	1,0	314	2,02	,66
8. Kendime karşı daha fazla saygı duyabilmeyi isterdim.	91	29,0	107	34,1	83	26,4	33	10,5	314	2,18	,97
9. Bazen kesinlikle kendimin bir işe yaramadığını düşünüyorum.	24	7,6	82	26,1	126	40,1	82	26,1	314	2,85	,90
10. Bazen kendimin hiç de yeterli bir insan olmadığımı düşünüyorum.	31	9,9	110	35,0	98	31,2	75	23,9	314	2,69	,94

Madde 1 için C seçeneği 0,17 puan D seçeneği 0,34 puan; Madde 2 için C seçeneği 0,16 puan D seçeneği 0,33 puan; Madde 3 için A seçeneği 0,17 puan B seçeneği 0,33 puan; Madde 4 için C seçeneği 0,25 puan D seçeneği 0,50 puan; Madde 5 için C seçeneği 0,25 puan D seçeneği 0,50 puan; Madde 6 için C seçeneği 0,50 puan D seçeneği 1 puan; Madde 7 için C seçeneği 0,50 puan D seçeneği 1 puan; Madde 8 için A seçeneği 1 puan B seçeneği 0,50 puan; Madde 9 için A seçeneği 0,50 puan B seçeneği 0,25 puan ve Madde 10 için A seçeneği 0,50 puan B seçeneği 0,25 puan olarak değerlendirilmektedir. (Çuhadaroğlu, 1986). Ölçek 0 ile 6 puan arasında değerlendirilmektedir. Ddüşük puan almak yüksek benlik saygısını ortaya koymaktadır. En düşük puan olarak 0-1 puan alanlar "yüksek" orta seviye olarak puan olarak 2–4 puan alanlar "orta" ve en yüksek puan olarak 5–6 puan alanlar da "düşük" benlik saygısına sahip şeklinde sınıflandırılmaktadırlar.

3.3. Korelasyon Analizleri

Korelasyon katsayısı olarak adlandırılan ve +1 ile -1 arasında değişik değerler alan katsayı 2 değişken arasındaki ilişkinin seviyesini ve yönünü gösterir. Çoğunlukla Pearson korelasyon katsayısı olarak da bilinen bu katsayıyı hesaplamak için iki değişkenin de sürekli olması ve değişkenlerin normal dağılım sergilemesi gerektirmektedir. Değişkenler normal dağılım sergilemiyorlarsa Pearson korelasyon katsayısı yerine Spearman Brown Sıra farkları korelasyon katsayısı kullanılır (Büyüköztürk, 2007; s 31). Bu durumda çalışmamızda kullanılan değişkenlerin normal dağılım sergilememiş olmasından ötürü Pearson korelasyon katsayısı yerine Spearman Brown Sıra Farkları korelasyon katsayısı kullanılarak analizler yapılmıştır. Aşağıdaki tablolarda bu analizler verilmiştir.

Tablo 6: Temel Degişkenlerle Korelasyon Analizi

		İlişki Doyumu	Benlik Saygısı	Ç. Çağı Travmaları	Fiziksel İstismar	Duygusal İstismar	Cinsel İstismar	Fiziksel İhmal	Duygusal İhmal
İlişki Doyumu	r	1,000	-,234**	-,341**	-,187**	-,371**	-,173**	-,297**	-,269**
	p	.	,000	,000	,000	,000	,002	,000	,000
	N	314	314	314	314	314	314	314	314
Benlik Saygısı	r	-,234**	1,000	,341**	,203**	,360**	,218**	,186**	,263**
	p	,000	.	,000	,000	,000	,000	,001	,000
	N	314	314	314	314	314	314	314	314
Çocukluk Çağı Travmaları	r	-,341**	,341**	1,000	,530**	,825**	,467**	,728**	,884**
	p	,000	,000	.	,000	,000	,000	,000	,000
	N	314	314	314	314	314	314	314	314
Fiziksel İstismar	r	-,187**	,203**	,530**	1,000	,475**	,342**	,490**	,355**
	p	,001	,000	,000	.	,000	,000	,000	,000
	N	314	314	314	314	314	314	314	314
Duygusal İstismar	r	-,371**	,360**	,825**	,475**	1,000	,375**	,559**	,612**
	p	,000	,000	,000	,000	.	,000	,000	,000
	N	314	314	314	314	314	314	314	314
Cinsel İstismar	r	-,173**	,218**	,467**	,342**	,375**	1,000	,299**	,286**
	p	,002	,000	,000	,000	,000	.	,000	,000
	N	314	314	314	314	314	314	314	314
Fiziksel İhmal	r	-,297**	,186**	,728**	,490**	,559**	,299**	1,000	,551**
	p	,000	,000	,000	,000	,000	,000	.	,000
	N	314	314	314	314	314	314	314	314
Duygusal İhmal	r	-,269**	,263**	,884**	,355**	,612**	,286**	,551**	1,000
	p	,000	,000	,000	,000	,000	,000	,000	.
	N	314	314	314	314	314	314	314	314

p < .05

Yukarıdaki tabloda görüldüğü üzere araştırmamızın temel değişkenleri olan İlişki Doyumu, Benlik saygısı ve Çocukluk Çağı Travmaları arasındaki ilişkilere baklıdığında değişkenler arasında anlamlı ilişkiler bulunmaktadır. Ayrıca bağzı verilerin yanlarında yer alan tek ve çift yıldızlar sırasıyla 0,05 ve 0.01 oranında tespit edilen anlam aralığını ifade etmektedir. İlişki doyumu ile benlik saygısı arasında düşük düzeyde negatif yönlü anlamlı bir ilişki bulunmaktadır (r=-0,234; p<0,05). Bu bulgu bize benlik saygısı

yüseldikçe ilişki doyumunun da anlamlı bir şekilde yükselmekte olduğunu göstermektedir. (Düşük benlik saygısı puanları yüksek benlik saygısını göstermektedir). İlişki doyumu ile çocukluk çağı travmaları arasında orta düzeyde negatif yönlü anlamlı ilişki bulunmaktadır (r=-0,341; p<0,05). Bu veri çocukluk çağında travmaya maruz kalma düzeyi arttıkça anlamlı bir şekilde ilişki doyumlarının düştüğünü göstermektedir. Çocukluk çağı travmaları alt boyutları bakımından incelendiğinde katılımcılarda fiziksel istismar (r= - .187), duygusal istismar (r= - .371), cinsel istismar (r= - .173), fiziksel ihmal (r= - .297) ve duygusal ihmal (r= - .269) düzeyi arttıkça ilişki doyumu azalmaktadır. Benlik saygısı ile çocukluk çağı travmaları arasında ise orta düzeyde pozitif yönlü ve anlamlı bir ilişki vardır (r=0,341; p<0,05). Bu veri travmaya maruz kalma arttıkça benlik saygısının anlamlı bir şekilde azaldığını göstermektedir (benlik saygısı puanlarının düşüklüğü yüksek benlik saygısını göstermektedir). Çocukluk çağı travmaları alt boyutları bakımından incelendiğinde katılımcılarda fiziksel istismar (r= .203), duygusal istismar (r= .360), cinsel istismar (r= .218), fiziksel ihmal (r= .186) ve duygusal ihmal (r= .263) düzeyi arttıkça benlik saygısı azalmaktadır. Aşağıda aştırmamızın temel değişkenleri olan İlişki Doyumu, Benlik saygısı ve Çocukluk Çağı Travmaları ile diğer demografik değişkenler arasındaki ilişkiler verilmiştir.

Tablo 7: Demografik Değişkenlerle Korelasyon Analizi

		İlişki Doyumu	Benlik Saygısı	Çocukluk Çağı Travmaları
Yaş	r	,105	-,168**	-,004
	p	,063	,003	,946
Kardeş Sayısı	r	-,089	-,033	,267**
	p	,116	,555	,001
Samimi Arkadaş Sayısı	r	,045	-,129*	-,187**
	p	,425	,022	,001
Eğitim Durumu	r	,065	-,080	-,143*
	p	,250	,157	,011
Gelir Durumu	r	,172**	-,153**	-,167**
	p	,002	,007	,003
Anne Eğitim Durumu	r	,078	,015	-,223**
	p	,167	,790	,001
Baba Eğitim Durumu	r	,113*	,062	-,102
	p	,045	,274	,071
Yaşamdan Memnuniyet	r	,348**	-,392**	-,294**
	p	,001	,001	,001
Geleceğe İnanç	r	,269**	-,348**	-,215**
	p	,001	,001	,001

N=314; p < .05

Yukarıdaki tabloda araştırmamızın temel değişkenleri olan İlişki Doyumu, Benlik saygısı ve Çocukluk Çağı Travmaları ile diğer demografik değişkenlerinden (1)Yaş, (2)Kardeş Sayısı, (3)Samimi Arkadaş Sayısı, (4)Eğitim Durumu, (5)Gelir Durumu, (6)Anne Eğitim Durumu, (7)Baba Eğitim Durumu, (8)Yaşamdan Memnuniyet ve (9)Gelecekteki Amaçlara Ulaşmaya İnanç değişkenleri arasındaki Spearman Brown Sıra Farkları korelasyon katsayıları analizleri verilmiştir.

İlişki doyumu açısından adıgeçen 9 değişken ile korelasyona bakıldığında sadece Gelir Durumu (r=0,172; p<0,05), Baba Eğitim Durumu (r=0,113; p<0,05), Yaşamdan Memnuniyet (r=0,348; p<0,05) ve Gelecekteki Amaçlara Ulaşmaya İnanç (r=0,269; p<0,05) değişkenleri arasındaki ilişkiler anlamlıdır. Bu ilişkiler de Yaşamdan Memnuniyet değişkeninde orta düzeyde ve pozitif yönlü diğer değişkenlerde ise düşük düzeyde ve pozitif yönlüdür. Bulgu gelir düzeyi arttıkça ilişki doyumunun da arttığını, baba eğitim düzeyinin artışıyla ilişki doyumu düzeyinin de arttığını, yaşamdan memnuniyet arttıkça ilişki doyumunun da arttığını, gelecekteki amaçlara ulaşmaya inanç düzeyinin artışıyla ilişki doyumunun da arttığını göstermektedir.

Benlik Saygısı açısından adıgeçen 9 değişken ile korelasyona bakıldığında sadece Yaş (r=-0,168; p<0,05), Samimi Arkadaş Sayısı (r=-0,129; p<0,05), Gelir Durumu (r=-0,153; p<0,05), Yaşamdan Memnuniyet (r=-0,392; p<0,05) ve Gelecekteki Amaçlara Ulaşmaya İnanç (r=-0,348; p<0,05) değişkenleri arasındaki ilişkiler anlamlıdır. Bu ilişkiler de Yaşamdan Memnuniyet ve Gelecekteki Amaçlara Ulaşmaya İnanç değişkenlerinde orta düzeyde ve negatif yönlü diğer değişkenlerde ise düşük düzeyde ve negatif yönlüdür. Benlik saygısındaki negatif yönü değerlendirirken hataya düşmemek için düşük benlik saygısı puanlarının yüksek benlik saygısını gösterdiği göz önüne alınmalıdır. Bulgu yaş, samimi arkadaş sayısı, aylık gelir düzeyi, yaşamdan memnuniyet ve gelecekteki amaçlara ulaşma düzeyi arttıkça benlik saygısının da arttığı anlamına gelmektedir.

Çocukluk Çağı Travmaları açısından adıgeçen 9 değişken ile korelasyona bakıldığında Yaş (r-0,004; p>0,05) değişkeni ve Baba Eğitim Durumu (r=-0,102; p>0,05) değişkeni hariç diğer tüm değişkenlerde anlamlı ilişkiler vardır. Bu ilişkiler şu şekildedir: Kardeş Sayısı değişkeni ile Çocukluk Çağı Travmaları değişkeni arasında (r=0,267; p<0,05) düşük düzeyde pozitif yönlü, Samimi Arkadaş Sayısı değişkeni ile Çocukluk Çağı Travmaları değişkeni arasında (r=-0,187; p<0,05) düşük düzeyde negatif yönlü, Eğitim Durumu değişkeni ile Çocukluk Çağı Travmaları değişkeni arasında (r=-0,143; p<0,05)

düşük düzeyde negatif yönlü, Gelir Durumu değişkeni ile Çocukluk Çağı Travmaları değişkeni arasında (r=-0,167; p<0,05) düşük düzeyde negatif yönlü, Anne Eğitim Durumu değişkeni ile Çocukluk Çağı Travmaları değişkeni arasında (r=-0,223; p<0,05) düşük düzeyde negatif yönlü, Baba Eğitim Durumu değişkeni ile Çocukluk Çağı Travmaları değişkeni arasında (r=-0,102; p<0,05) düşük düzeyde negatif yönlü, Yaşamdan Memnuniyet değişkeni ile Çocukluk Çağı Travmaları değişkeni arasında (r=-0,294; p<0,05) düşük düzeyde negatif yönlü, Gelecekteki Amaçlara Ulaşmaya İnanç değişkeni ile Çocukluk Çağı Travmaları değişkeni arasında (r=-0,215; p<0,05) düşük düzeyde negatif yönlüdür. Bulgu kardeş sayısı arttıkça çocukluk çağı travmalarının arttığını ancak, samimi arkadaş sayısı, eğitim durumu, gelir durumu, anne eğitim durumu, baba eğitim durumu, yaşamdan memnuniyet durumu ve gelecekteki amaçlara ulaşmaya inanaç arttıkça çocukluk çağı travmalarının azaldığını göstermektedir.

Korelasyon katsayısının yorumlanmasında değişik yaklaşımlar söz konusu olabilmektedir. Örneklem sayısı yükseldikçe daha düşük katsayıların da anlamlı ilişkiler ortaya koyabileceği dikkate alınmalıdır. Dolayısıyla korelasyon katsayısı genelde 0.00-0.30 arasında düşük düzeyde ilişkiyi, 0.31-0.70 arası orta düzeyde bir ilişkiyi 0.71-1.00 arası da yüksek düzeyde bir ilişkiyi göstermektedir (Büyüköztürk, 2007; s32).

3.4. Demografik Değişkenlerle Yapılan Fark Analizleri

"Romantik İlişkilerde İlişki Doyumu, Çocukluk Çağı Travması ve Benlik Saygısı Arasındaki İlişkiler"adlı bu çalışmada kullanılan veri toplama araçlarımız olan İlişki Doyumu Ölçeği, Rosenberg Benlik Saygısı Envanteri ve Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeklerinden elde edilen verilerin verilerin normal dağılım durumu analiz edilmiş ve veri setimizin normal dağılmadığı ortaya konulmuştur. Bunun sonucunda parametrik olmayan testlerle anlamlılık ve ilişkiler analiz edilmiş bulgu ve yorumlara yer verilmiştir.

3.4.1. Yaş Değişkeni İle Yapılan Fark Analizleri

Aşağıda öncelikle yaş değişkeniyle yapılan fark analizi olan Kruskal-Wallis Testi Sonuçları yer almaktadır.

Tablo 8: İlişki Doyumu Ölçeği, Rosenberg Benlik Saygısı Envanteri ve Çocukluk Çağı Travmaları Ölçekleri Puanları Yaşa Göre Kruskal-Wallis Testi Sonuçları

Rosenberg Benlik Saygısı	**Yaş Kategori**	**N**	**Sıra Ort.**	**Sd**	**X^2**	**p**
Rosenberg Benlik Saygısı	18-21	25	188,34	4	8,628	,071
	22-25	148	163,17			
	26-28	77	156,22			
	29-39	31	143,94			
	40 ve üzeri	33	124,45			
İlişki Doyumu Ölçeği	**Yaş Kategori**	**N**	**Sıra Ort.**	**Sd**	**X^2**	**p**
İlişki Doyumu Ölçeği	18-21	25	137,88	4	3,975	0,409
	22-25	148	151,81			
	26-28	77	167,03			
	29-39	31	176,60			
	40 ve üzeri	33	157,71			
Çocukluk Çağı Travmaları	**Yaş Kategori**	**N**	**Sıra Ort.**	**Sd**	**X^2**	**p**
Çocukluk Çağı Travmaları	18-21	25	210,06	4	12,755	**,013**
	22-25	148	144,62			
	26-28	77	154,66			
	29-39	31	167,65			
	40 ve üzeri	33	172,55			
Çocukluk Çağı Travmaları	**Yaş Kategori**	**N**	**Sıra Ort.**	**Sd**	**X^2**	**p**
Fiziksel İstismar Boyutu	18-21	25	173,64	4	4,258	,372
	22-25	148	149,83			
	26-28	77	161,92			
	29-39	31	159,48			
	40 ve üzeri	33	167,52			
Çocukluk Çağı Travmaları	**Yaş Kategori**	**N**	**Sıra Ort.**	**Sd**	**X^2**	**p**
Duygusal İstismar Boyutu	18-21	25	218,64	4	13,037	**,011**
	22-25	148	151,01			
	26-28	77	150,51			
	29-39	31	157,81			
	40 ve üzeri	33	156,30			
Çocukluk Çağı Travmaları	**Yaş Kategori**	**N**	**Sıra Ort.**	**Sd**	**X^2**	**p**
Cinsel İstismar Boyutu	18-22	25	179,04	4	8,186	,085
	22-25	148	146,93			
	26-28	77	164,34			
	29-39	31	159,00			
	40 ve üzeri	33	171,23			
Çocukluk Çağı Travmaları	**Yaş Kategori**	**N**	**Sıra Ort.**	**Sd**	**X^2**	**p**
Fiziksel İhmal Boyutu	18-22	25	214,52	4	16,689	**0,002**
	22-25	148	144,41			
	26-28	77	161,99			
	29-39	31	146,85			
	40 ve üzeri	33	172,55			
Çocukluk Çağı Travmaları	**Yaş Kategori**	**N**	**Sıra Ort.**	**Sd**	**X^2**	**p**
Duygusal İhmal Boyutu	18-22	25	214,52	4	9,287	,054
	22-25	148	144,41			
	26-28	77	161,99			
	29-39	31	146,85			
	40 ve üzeri	33	172,55			

$p < .05$

Tablo'da yer alan İlişki Doyumu Ölçeği, Rosenberg Benlik Saygısı Envanteri ve Çocukluk Çağı Travmaları Ölçekleri için yapılan Yaşa Göre Kruskal-Wallis Testi Sonuçlarına göre gruplar arasında ilişki doyumu ölçeğinde (x^2=3,975; sd=4; P>05) ve

Rosenberg Benlik Saygısı Envanterinde (x^2=8,628; sd=4; P>05) anlamlı bir farkla karşılaşılmamıştır. Ancak Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeğinde (x^2=12,755; sd=4; P<05) anlamlı bir farkla karşılaşılmıştır. Bu veri bize yaş kategorisi İlişki Doyumu ve Benlik Saygısında anlamlı bir fark oluşturmazken Çocukluk çağı travmaları durumunda anlamlı bir fark oluşturmaktadır. Bu anlamlı farkın Duygusal İstismar Boyutu (x^2=13,037; sd=4; P<05) ve Fiziksel İhmal Boyutu (x^2=16,689; sd=4; P<05)'nda yer aldığı tablodan görülebilmektedir. Her iki boyutta da sıra ortalamalarına bakıldığında 18-21 yaş grubunun olduğu kategoride en fazla ihmal ve istismarın yer aldığı görülmektedir. Ayrıca 22-25, 26-28 yaş aralığında nispeten düşük olan ihmal ve istismar 29-39 yaş kategorisinde ve 40 yaş ve yukarı kategorisinde yeniden artmaya başlamaktadır. Mann-Whitney U testi ile yapılan çoklu karşılaştırma testleri sonucunda anlamlı fark çıkan gruplar:

(1) Çocukluk Çağı Travmaları Toplam için 18-21 ile 22-25, 26-28 ve 29-39 arasında;
(2) Duygusal İstismar Boyutu için 18-21 ile 22-25, 26-28 ve 29-39 arasında,
(3) Fiziksel İhmal Boyutu için 18-21 ile 22-25, 26-28 ve 29-39 arasında.
Hepsinde 18-21 yaş grubu diğer gruplardan anlamlı düzeyde yüksek ortalamaya sahiptir.

3.4.2. Yaşanılan Yer Değişkeni İle Yapılan Fark Analizleri

Tablo 9: İlişki Doyumu Ölçeği, Rosenberg Benlik Saygısı Envanteri ve Çocukluk Çağı Travmaları Ölçekleri Puanları Yaşanılan Yere Göre Mann Whitney U Testi Sonuçları

Rosenberg Benlik Saygısı	**Yaşanan Yer**	**N**	**Sıra Ort.**	**Sıra Top.**	**U**	**z**	**p**
	Büyükşehir	243	150,15	36487,00	6841	-2,667	**,008**
	İl, İlçe, Köy	71	182,65	12968,00			
İlişki Doyumu Ölçeği	**Yaşanan Yer**	**N**	**Sıra Ort.**	**Sıra Top.**	**U**	**z**	**p**
	Büyükşehir	243	161,10	39147,50	7751,5	-1,301	,193
	İl, İlçe, Köy	71	145,18	10307,50			
Çocukluk Çağı Travmaları	**Yaşanan Yer**	**N**	**Sıra Ort.**	**Sıra Top.**	**U**	**z**	**p**
	Büyükşehir	243	148,96	36198,00	6552	-3,086	**,002**
	İl, İlçe, Köy	71	186,72	13257,000			
Çocukluk Çağı Travmaları	**Yaşanan Yer**	**N**	**Sıra Ort.**	**Sıra Top.**	**U**	**z**	**p**
Fiziksel İstismar Boyutu	Büyükşehir	243	156,27	37974,50	8328,5	-,584	,559
	İl, İlçe, Köy	71	161,70	11480,50			
Çocukluk Çağı Travmaları	**Yaşanan Yer**	**N**	**Sıra Ort.**	**Sıra Top.**	**U**	**z**	**p**
Duygusal İstismar Boyutu	Büyükşehir	243	147,86	35930,00	6284	-3,547	**,000**
	İl, İlçe, Köy	71	190,49	13525,00			
Çocukluk Çağı Travmaları	**Yaşanan Yer**	**N**	**Sıra Ort.**	**Sıra Top.**	**U**	**z**	**p**
Cinsel İstismar Boyutu	Büyükşehir	243	155,64	37819,50	8173,5	-,897	,370
	İl, İlçe, Köy	71	163,88	11635,50			
Çocukluk Çağı Travmaları	**Yaşanan Yer**	**N**	**Sıra Ort.**	**Sıra Top.**	**U**	**z**	**p**
Fiziksel İhmal Boyutu	Büyükşehir	243	151,40	36790,50	7144,5	-2,366	**,018**

	İl, İlçe, Köy	71	178,37	12664,50			
Çocukluk Çağı Travmaları	**Yaşanan Yer**	**N**	**Sıra Ort.**	**Sıra Top.**	**U**	**z**	**p**
Duygusal İhmal Boyutu	Büyükşehir	243	150,71	36623,50	6977,5	-2,460	**,014**
	İl, İlçe, Köy	71	180,73	12831,50			

p < .05

Tabloda yer alan İlişki Doyumu Ölçeği, Rosenberg Benlik Saygısı Envanteri ve Çocukluk Çağı Travmaları Ölçekleri için yapılan Yaşanılan Yere Göre yapılan Mann Whitney U Testi Sonuçlarına göre gruplar arasında Rosenberg Benlik Saygısı ölçeğinde (U=6841; z=-2,667; P<05) ve Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeğinde (U=6552; z=-3,086; P<05) anlamlı farklılıkla karşılaşılmasına karşın, İlişki Doyumu Ölçeğinde (U=7751,5; z=-1,301; P>05)'nde anlamlı bir farkla karşılaşılmamıştır. Ayrıca Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeğininin Duygusal İstismar Boyutu (U=6284; =-3,547; P<05), Fiziksel İhmal Boyutu (U=7144,5; z=-2,366; P<05) ve Duygusal İhmal (U=6977,5; z=-2,460; P<05) boyutlarında da yaşanılan yer değişkenine göre anlamlı farklılıkla karşılaşılmıştır. Sıra ortalamalarına baktığımızda büyükşehirlerde yaşayanların il, ilçe veya köyde yaşayanlara göre benlik saygılarının daha yüksek olduğunu (düşük benlik saygısı puanı yüksek benlik saygısını göstermektedir) ve daha az travmaya maruz kaldıklarını göstermektedir.

3.4.3. Kardeş Sayısı Değişkeni İle Yapılan Fark Analizleri

Tablo 10: İlişki Doyumu Ölçeği, Rosenberg Benlik Saygısı Envanteri ve Çocukluk Çağı Travmaları Ölçekleri Puanları Kardeş Sayısına Göre Kruskal-Wallis Testi Sonuçları

Rosenberg Benlik Saygısı	**Kardeş Sayısı**	**N**	**Sıra Ort.**	**Sd**	**X^2**	**p**
Rosenberg Benlik Saygısı	Kardeşim Yok	46	157,70	3	,587	,899
	1 Kardeşim Var	127	161,40			
	2 Kardeşim Var	61	157,07			
	3 veya daha fazla	80	151,53			
İlişki Doyumu Ölçeği	**Kardeş Sayısı**	**N**	**Sıra Ort.**	**Sd**	**X^2**	**p**
İlişki Doyumu Ölçeği	Kardeşim Yok	46	188,08	3	6,388	0,094
	1 Kardeşim Var	127	151,04			
	2 Kardeşim Var	61	157,48			
	3 veya daha fazla	80	150,19			
Çocukluk Çağı Travmaları	**Kardeş Sayısı**	**N**	**Sıra Ort.**	**Sd**	**X^2**	**p**
Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği	Kardeşim Yok	46	127,33	3	23,047	**,000**
	1 Kardeşim Var	127	139,39			
	2 Kardeşim Var	61	174,24			
	3 veya daha fazla	80	190,84			
Çocukluk Çağı Travmaları	**Kardeş Sayısı**	**N**	**Sıra Ort.**	**Sd**	**X^2**	**P**
Fiziksel İstismar Boyutu	Kardeşim Yok	46	135,48	3	22,107	**,000**
	1 Kardeşim Var	127	148,73			
	2 Kardeşim Var	61	153,18			
	3 veya daha fazla	80	187,38			

Çocukluk Çağı Travmaları	Kardeş Sayısı	N	Sıra Ort.	Sd	X^2	p
Duygusal İstismar Boyutu	Kardeşim Yok	46	133,82	3	13,703	**,003**
	1 Kardeşim Var	127	144,16			
	2 Kardeşim Var	61	170,16			
	3 veya daha fazla	80	182,65			
Çocukluk Çağı Travmaları	**Kardeş Sayısı**	**N**	**Sıra Ort.**	**Sd**	**X^2**	**p**
Cinsel İstismar Boyutu	Kardeşim Yok	46	133,23	3	19,565	**,000**
	1 Kardeşim Var	127	146,22			
	2 Kardeşim Var	61	171,82			
	3 veya daha fazla	80	178,45			
Çocukluk Çağı Travmaları	**Kardeş Sayısı**	**N**	**Sıra Ort.**	**Sd**	**X^2**	**P**
Fiziksel İhmal Boyutu	Kardeşim Yok	46	147,63	3	6,313	,097
	1 Kardeşim Var	127	148,05			
	2 Kardeşim Var	61	159,66			
	3 veya daha fazla	80	176,53			
Çocukluk Çağı Travmaları	**Kardeş Sayısı**	**N**	**Sıra Ort.**	**Sd**	**X^2**	**P**
Duygusal İhmal Boyutu	Kardeşim Yok	46	138,39	3	21,357	**,000**
	1 Kardeşim Var	127	135,73			
	2 Kardeşim Var	61	177,66			
	3 veya daha fazla	80	187,67			

$p < .05$

Tabloda yer alan İlişki Doyumu Ölçeği, Rosenberg Benlik Saygısı Envanteri ve Çocukluk Çağı Travmaları Ölçekleri için yapılan Kardeş Sayısına Göre Kruskal-Wallis Testi Sonuçlarına göre gruplar arasında Rosenberg Benlik Saygısı ölçeğinde (x^2=,587; sd=3; P>05) ve İlişki Doyumu Ölçeğinde (x^2=6,388; sd=3; P>05) anlamlı bir farkla karşılaşılmazken Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği (x^2=23,047; sd=3; P<05)'nde anlamlı bir farkla karşılaşılmıştır. Farkla karşılaşılan Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği alt boyutları Fiziksel İstismar (x^2=22,107; sd=3; P<05), Duygusal İstismar (x^2=13,703; sd=3; P<05), Cinsel İstismar (x^2=19,565; sd=3; P<05) ve Duygusal İhmal (x^2=21,357; sd=3; P<05) boyutlarıdır. Bütün bu boyutlarda sıra ortalamalarına bakıldığında kardeş sayısı arttıkça anlamlı bir şekilde Fiziksel İstismar, Duygusal İstismar, Cinsel İstismar ve Duygusal İhmal artmaktadır. Bu veri bize hemen bütün boyutlarıyla kardeşler açısından kalabalık ailelerde çocukluk çağı travmalarının anlamlı bir şekilde daha yüksek olduğunu göstermektedir. Hemen bütün boyutlara birlikte bakıldığında 3 veya daha fazla kardeşi olanlar anlamlı bir şekilde daha fazla Fiziksel İstismar, Duygusal İstismar, Cinsel İstismar ve Duygusal İhmale maruz kalmaktadırlar.

Mann-Whitney U testi ile yapılan çoklu karşılaştırma testleri sonucunda anlamlı fark çıkan gruplar:

(1) Çocukluk Çağı Travmaları Toplam için Kardeşim Yok ile 2 Kardeşim Var ve 3 veya daha fazla kardeşim var arasında; 1 Kardeşim Var ile 2 Kardeşim Var arasında; 2 Kardeşim Var ile 3 Kardeşim Var arasında;

(2) Fiziksel İstismar Boyutu için Kardeşim Yok ile 3 veya daha fazla kardeşim var arasında; 1 Kardeşim Var ile 3 veya daha fazla kardeşim var arasında; 2 Kardeşim Var ile 3 veya daha fazla kardeşim var arasında;

(3) Duygusal İstismar Boyutu için Kardeşim Yok ile 2 Kardeşim Var arasında; Kardeşim Yok ile 3 veya daha fazla Kardeşim Var arasında; 1 Kardeşim Var ile 3 veya daha fazla Kardeşim Var arasında;

(4) Cinsel İstismar Boyutu için Kardeşim Yok ile 2 Kardeşim Var arasında; Kardeşim Yok ile 3 veya daha fazla Kardeşim Var arasında; 1 Kardeşim Var ile 2 Kardeşim Var arasında; 1 Kardeşim Var ile 3 veya daha fazla Kardeşim Var arasında;

(5) Duygusal İhmal Boyutu için Kardeşim Yok ile 2 Kardeşim Var arasında; Kardeşim Yok ile 3 veya daha fazla Kardeşim Var arasında; 1 Kardeşim Var ile 2 Kardeşim Var arasında; 1 Kardeşim Var ile 3 veya daha fazla Kardeşim Var arasında.

3.4.4. Eğitim Durumu Değişkeni İle Yapılan Fark Analizleri

Tablo 11: İlişki Doyumu Ölçeği, Rosenberg Benlik Saygısı Envanteri ve Çocukluk Çağı Travmaları Ölçekleri Puanları Eğitim Durumuna Göre Kruskal-Wallis Testi Sonuçları

Rosenberg Benlik Saygısı	**Eğitim Durumu**	**N**	**Sıra Ort.**	**Sd**	**X^2**	**p**
	Lise ve Altı	53	158,75			
	Üniversite	199	163,06	2	3,481	,175
	Lisansüstü (YL ve DR)	62	138,59			
İlişki Doyumu Ölçeği	**Eğitim Durumu**	**N**	**Sıra Ort.**	**Sd**	**X^2**	**p**
İlişki Doyumu Ölçeği	Lise ve Altı	53	147,06			
	Üniversite	199	157,47	2	1,313	,519
	Lisansüstü (YL ve DR)	62	166,51			
Çocukluk Çağı Travmaları	**Eğitim Durumu**	**N**	**Sıra Ort.**	**Sd**	**X^2**	**p**
Çocukluk Çağı Travmaları	Lise ve Altı	53	193,59			
	Üniversite	199	150,28	2	10,102	**,006**
	Lisansüstü (YL ve DR)	62	149,81			
Çocukluk Çağı Travmaları	**Eğitim Durumu**	**N**	**Sıra Ort.**	**Sd**	**X^2**	**p**
Fiziksel İstismar Boyutu	Lise ve Altı	53	173,75			
	Üniversite	199	156,05	2	4,167	,125
	Lisansüstü (YL ve DR)	62	148,25			
Çocukluk Çağı Travmaları	**Eğitim Durumu**	**N**	**Sıra Ort.**	**Sd**	**X^2**	**p**
Duygusal İstismar Boyutu	Lise ve Altı	53	181,34			
	Üniversite	199	152,52	2	4,567	,102
	Lisansüstü (YL ve DR)	62	153,12			
Çocukluk Çağı Travmaları	**Eğitim Durumu**	**N**	**Sıra Ort.**	**Sd**	**X^2**	**p**
Cinsel İstismar Boyutu	Lise ve Altı	53	175,61			
	Üniversite	199	156,28	2	5,594	,061
	Lisansüstü (YL ve DR)	62	145,93			
Çocukluk Çağı Travmaları	**Eğitim Durumu**	**N**	**Sıra Ort.**	**Sd**	**X^2**	**p**
Fiziksel İhmal Boyutu	Lise ve Altı	53	195,03			
	Üniversite	199	149,67	2	12,579	**,002**
	Lisansüstü (YL ve DR)	62	150,56			
Çocukluk Çağı Travmaları	**Eğitim Durumu**	**N**	**Sıra Ort.**	**Sd**	**X^2**	**p**
Duygusal İhmal Boyutu	Lise ve Altı	53	178,66			
	Üniversite	199	154,78	2	3,749	,153
	Lisansüstü (YL ve DR)	62	148,13			

$p < .05$

Tabloda yer alan İlişki Doyumu Ölçeği, Rosenberg Benlik Saygısı Envanteri ve Çocukluk Çağı Travmaları Ölçekleri için yapılan Eğitim Durumuna Göre Kruskal-Wallis Testi Sonuçlarına göre gruplar arasında Rosenberg Benlik Saygısı ölçeğinde (x^2=3,481; sd=2; P>05) ve İlişki Doyumu Ölçeğinde (x^2=1,313; sd=2; P>05) anlamlı bir farkla karşılaşılmazken Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği (x^2=10,102; sd=2; P<05)'nde anlamlı bir farkla karşılaşılmıştır. Farkla karşılaşılan bir tek boyut bulunmaktadır, bu boyut da Fiziksel İhmal (x^2=12,579; sd=2; P<05) boyutudur. Bu boyut ve ölçeğin tamamında çocukluk çağı travmalarını yaşama açısından eğitim kategorisine göre anlamlı bir fark bulunmaktadır. Sıra ortalamalarına baktığımızda eğitim seviyesi yüksek olanların travmaya maruz kalma algılarının anlamlı bir şekilde düşük olduğu görülmektedir. Eğitim seviyesi en düşük kategoride olanlar anlamlı bir şekilde en fazla travmaya maruz kalmaktadırlar. Çocukluk çağı taravmaları ölçeğinin hemen bütün boyutlarında (Fiziksel İstismar, Duygusal İstismar, Cinsel İstismar, Fiziksel İhmal ve Duygusal İhmal) eğitim seviyesi düşük olanların travmaya maruz kalma ortalamalarının yüksek olduğu görülmektedir. Bu veri tablo 10'daki sıra ortalamalarından açıkça anlaşılmaktadır. Ancak boyutlarda sadece Fiziksel İhmal (x^2=12,579; sd=2; P<05) boyutundaki fark anlamlıdır.

Mann-Whitney U testi ile yapılan çoklu karşılaştırma testleri sonucunda anlamlı fark çıkan gruplar:

(1) Çocukluk Çağı Travmaları toplamı için Lise ve Altı ile Üniversite arasında; Lise ve Altı ile Lisansüstü (YL ve DR) arasında;

(2) Fiziksel İhmal Boyutu için Lise ve Altı ile Üniversite arasında; Lise ve Altı ile Lisansüstü (YL ve DR) arasında.

3.4.5. Gelir Durumu Değişkeni İle Yapılan Fark Analizleri

Tablo 12: İlişki Doyumu Ölçeği, Rosenberg Benlik Saygısı Envanteri ve Çocukluk Çağı Travmaları Ölçekleri Puanları Gelir Durumuna Göre Kruskal-Wallis Testi Sonuçları

Rosenberg Benlik Saygısı	Gelir Durumu	N	Sıra Ort.	Sd	X^2	p
Rosenberg Benlik Saygısı	0-5000 TL	45	192,54	4	9,746	**,045**
	5001-7000 TL	52	164,36			
	7001-10000 TL	61	150,93			
	10001-15000 TL	59	154,26			
	15000 TL üzeri	97	143,67			
İlişki Doyumu Ölçeği	**Gelir Durumu**	**N**	**Sıra Ort.**	**Sd**	**X^2**	**p**
İlişki Doyumu Ölçeği	0-5000 TL	45	140,88	4	9,896	**0,042**
	5001-7000 TL	52	134,62			
	7001-10000 TL	61	152,52			
	10001-15000 TL	59	162,64			
	15000 TL üzeri	97	177,48			

Çocukluk Çağı Travmaları	Gelir Durumu	N	Sıra Ort.	Sd	X^2	p
Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği	0-5000 TL	45	175,31	4	17,012	**,002**
	5001-7000 TL	52	180,38			
	7001-10000 TL	61	136,42			
	10001-15000 TL	59	163,48			
	15000 TL üzeri	97	146,59			
Çocukluk Çağı Travmaları	**Gelir Durumu**	**N**	**Sıra Ort.**	**Sd**	**X^2**	**p**
Fiziksel İstismar Boyutu	0-5000 TL	45	180,96	4	13,888	**,008**
	5001-7000 TL	52	168,39			
	7001-10000 TL	61	138,17			
	10001-15000 TL	59	165,31			
	15000 TL üzeri	97	148,18			
Çocukluk Çağı Travmaları	**Gelir Durumu**	**N**	**Sıra Ort.**	**Sd**	**X^2**	**p**
Duygusal İstismar Boyutu	0-5000 TL	45	191,63	4	11,987	**,017**
	5001-7000 TL	52	171,53			
	7001-10000 TL	61	139,72			
	10001-15000 TL	59	156,64			
	15000 TL üzeri	97	145,85			
Çocukluk Çağı Travmaları	**Gelir Durumu**	**N**	**Sıra Ort.**	**Sd**	**X^2**	**p**
Cinsel İstismar Boyutu	0-5000 TL	45	187,42	4	11,226	**,024**
	5001-7000 TL	52	154,82			
	7001-10000 TL	61	156,25			
	10001-15000 TL	59	144,45			
	15000 TL üzeri	97	153,78			
Çocukluk Çağı Travmaları	**Gelir Durumu**	**N**	**Sıra Ort.**	**Sd**	**X^2**	**p**
Fiziksel İhmal Boyutu	0-5000 TL	45	203,63	4	23,448	**.000**
	5001-7000 TL	52	172,28			
	7001-10000 TL	61	134,91			
	10001-15000 TL	59	160,85			
	15000 TL üzeri	97	140,35			
Çocukluk Çağı Travmaları	**Gelir Durumu**	**N**	**Sıra Ort.**	**Sd**	**X^2**	**p**
Duygusal İhmal Boyutu	0-5000 TL	45	175,31	4	10,066	**,039**
	5001-7000 TL	52	180,38			
	7001-10000 TL	61	136,42			
	10001-15000 TL	59	163,48			
	15000 TL üzeri	97	146,59			

$p < .05$

Tabloda yer alan İlişki Doyumu Ölçeği, Rosenberg Benlik Saygısı Envanteri ve Çocukluk Çağı Travmaları Ölçekleri için yapılan Gelir Durumuna Göre Kruskal-Wallis Testi Sonuçlarına göre gruplar arasında Rosenberg Benlik Saygısı ölçeğinde (x^2=9,746; sd=4; P<05) ve İlişki Doyumu Ölçeğinde (x^2=9,896; sd=4; P<05) ve Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği (x^2=17,0120; sd=4; P<05)'nde anlamlı bir farkla karşılaşılmıştır. Ayrıca Fiziksel İstismar (x^2=13,888; sd=4; P<05), Duygusal İstismar (x^2=11,987; sd=4; P<05), Cinsel İstismar (x^2=11,226; sd=4; P<05), Fiziksel İhmal (x^2=23,448; sd=4; P<05) ve Duygusal İhmal (x^2=10,066; sd=4; P<05) alt boyutlarıyla Çocukluk çağı travmalarında gelir durumuna göre anlamlı farklılık bulunmaktadır. Bu verilere göre yüksek gelire sahip olanlarda yüksek benlik saygısı (düşük puan yüksek benlik saygısı) anlamlı bir şekilde yüksektir. Aynı şekilde yüksek gelir durumu olanların ilişki doyumu anlamlı bir şekilde

daha yüksektir ve yüsek gelire sahip olanlar anlamlı bir şekilde daha az çocukluk çağı travmalarına maruz kalmışlardır.

Mann-Whitney U testi ile yapılan çoklu karşılaştırma testleri sonucunda anlamlı fark çıkan gruplar:
(1) Rosenberg Benlik Saygısı Envanteri için 0-5000 TL ile 7001-10000 TL arasında; 0-5000 TL ile 10001-15000 TL arasında; 0-5000 TL ile 15000 TL üzeri arasında;
(2) İlişki Doyumu için 0-5000 TL ile 15000 TL üzeri arasında; 5001-7000 TL ile 15000 TL üzeri arasında;
(3) Çocukluk Çağı Travmaları Toplam için 0-5000 TL ile 7001-10000 TL arasında; 0-5000 TL ile 10001-15000 TL arasında; 0-5000 TL ile 15000 TL üzeri arasında; 5001-7000 TL ile 7001-10000 TL arasında; 5001-7000 TL ile 15000 TL üzeri arasında;
(4) Fiziksel İstismar Boyutu için 0-5000 TL ile 7001-10000 TL arasında; 0-5000 TL ile 15000 TL üzeri arasında; 5001-7000 TL ile 7001-10000 TL arasında; 7001-10000 TL ile 10001-15000 TL arasında;
(5) Duygusal İstismar Boyutu için 0-5000 TL ile 7001-10000 TL arasında; 0-5000 TL ile 10001-15000 TL arasında; 0-5000 TL ile 15000 TL üzeri arasında;
(6) Cinsel İstismar Boyutu için 0-5000 TL ile 7001-10000 TL arasında; 0-5000 TL ile 10001-15000 TL arasında; 0-5000 TL ile 15000 TL üzeri arasında;
(7) Fiziksel İhmal Boyutu için 0-5000 TL ile 7001-10000 TL arasında; 0-5000 TL ile 10001-15000 TL arasında; 0-5000 TL ile 15000 TL üzeri arasında; 5001-7000 TL ile 7001-10000 TL arasında; 0-5000 TL ile 15000 TL üzeri arasında ve
(8) Duygusal İhmal Boyutu için 0-5000 TL ile 7001-10000 TL arasında; 0-5000 TL ile 10001-15000 TL arasında; 0-5000 TL ile 15000 TL üzeri arasında; 5001-7000 TL ile 7001-10000 TL arasında; 5001-7000 TL ile 15000 TL üzeri arasında.

3.4.6. Çalışma Durumu Değişkeni İle Yapılan Fark Analizleri

Tablo 13: İlişki Doyumu Ölçeği, Rosenberg Benlik Saygısı Envanteri ve Çocukluk Çağı Travmaları Ölçekleri Puanları Çalışma Durumuna Göre Kruskal-Wallis Testi Sonuçları

Rosenberg Benlik Saygısı	Çalışma Durumu	N	Sıra Ort.	Sd	X^2	p
Rosenberg Benlik Saygısı	Çalışmıyorum, arayışım yok	83	168,91	2	6,641	**,036**
	Çalışmıyorum, bulamıyorum	55	176,79			
	Çalışıyorum	176	146,09			
İlişki Doyumu Ölçeği	**Çalışma Durumu**	**N**	**Sıra Ort.**	**Sd**	**X^2**	**p**
İlişki Doyumu Ölçeği	Çalışmıyorum, arayışım yok	83	168,91	2	,280	,869
	Çalışmıyorum, bulamıyorum	55	176,79			
	Çalışıyorum	176	146,09			
Çocukluk Çağı Travmaları	**Çalışma Durumu**	**N**	**Sıra Ort.**	**Sd**	**X^2**	**p**
Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği	Çalışmıyorum, arayışım yok	83	168,00	2	3,180	,204
	Çalışmıyorum, bulamıyorum	55	167,51			
	Çalışıyorum	176	149,42			
Çocukluk Çağı Travmaları	**Çalışma Durumu**	**N**	**Sıra Ort.**	**Sd**	**X^2**	**p**
Fiziksel İstismar Boyutu	Çalışmıyorum, arayışım yok	83	156,86	2	,176	,916
	Çalışmıyorum, bulamıyorum	55	161,03			
	Çalışıyorum	176	156,70			
Çocukluk Çağı Travmaları	**Çalışma Durumu**	**N**	**Sıra Ort.**	**Sd**	**X^2**	**p**
Duygusal İstismar Boyutu	Çalışmıyorum, arayışım yok	83	165,98	2	6,369	**,041**
	Çalışmıyorum, bulamıyorum	55	178,70			
	Çalışıyorum	176	146,88			
Çocukluk Çağı Travmaları	**Çalışma Durumu**	**N**	**Sıra Ort.**	**Sd**	**X^2**	**p**
Cinsel İstismar Boyutu	Çalışmıyorum, arayışım yok	83	169,95	2	4,469	,107
	Çalışmıyorum, bulamıyorum	55	159,77			
	Çalışıyorum	176	150,92			
Çocukluk Çağı Travmaları	**Çalışma Durumu**	**N**	**Sıra Ort.**	**Sd**	**X^2**	**p**
Fiziksel İhmal Boyutu	Çalışmıyorum, arayışım yok	83	168,43	2	2,126	,345
	Çalışmıyorum, bulamıyorum	55	158,42			
	Çalışıyorum	176	152,06			
Çocukluk Çağı Travmaları	**Çalışma Durumu**	**N**	**Sıra Ort.**	**Sd**	**X^2**	**p**
Duygusal İhmal Boyutu	Çalışmıyorum, arayışım yok	83	164,28	2	,723	,697
	Çalışmıyorum, bulamıyorum	55	158,22			
	Çalışıyorum	176	154,08			

$p < .05$

Tablo 13'de yer alan İlişki Doyumu Ölçeği, Rosenberg Benlik Saygısı Envanteri ve Çocukluk Çağı Travmaları Ölçekleri için yapılan Çalışma Durumuna Göre Kruskal-Wallis Testi Sonuçlarına göre gruplar arasında Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeğinde (x^2=3,180; sd=2; P>05) ve İlişki Doyumu Ölçeğinde (x^2=,280; sd=2; P>05) anlamlı bir farkla karşılaşılmazken Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği (x^2=6,641; sd=2; P<05)'nde anlamlı bir farkla karşılaşılmıştır. Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği sıra ortalamalarına baktığımızda "Çalışmıyorum, arayışım yok" kategorisi 168,91; "Çalışmıyorum, bulamıyorum" kategorisi 176,79 ve "Çalışıyorum" kategorisi 146,09'dir. Bu veri en yüksek benlik saygısının "Çalışıyorum" kategorisinde olduğunu ve en düşük benlik saygısının "Çalışmıyorum, bulamıyorum" kategorisinde olduğunu göstermektedir. Bir bakıma iş aramaktan bıkmış, vazgeçmiş ve umutsuzluğa kapılmış kesimde en düşük

benlik saygısı bulunmaktadır (düşük puan yüksek benlik saygısı). Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeğininin bütününde (x^2=3,180; sd=2; P>05) anlamlı bir farkla karşılaşılmamasına karşın bu ölçeğin Duygusal İstismar Boyutu (x^2=6,641; sd=2; P<05)'nda anlamlı farkla karşılaşılmıştır. Mann-Whitney U testi ile yapılan çoklu karşılaştırma testleri sonucunda anlamlı fark çıkan gruplar:

(1) Rosenberg Benlik Saygısı Envanteri için "Çalışmıyorum, bulamıyorum" ile "Çalışıyorum" arasında;
(2) Duygusal İstismar Boyutu için "Çalışmıyorum, bulamıyorum" ile "Çalışıyorum" arasında;
(3) Cinsel İstismar Boyutu için "Çalışmıyorum, arayışım yok" ile "Çalışıyorum" arasında

3.4.7. Birlikte Yaşadıkları Kişiler Değişkeni İle Yapılan Fark Analizleri

Tablo 14: İlişki Doyumu Ölçeği, Rosenberg Benlik Saygısı Envanteri ve Çocukluk Çağı Travmaları Ölçekleri Puanları Birlikte Yaşadıkları Kişilere Yere Göre Kruskal-Wallis Testi Sonuçları

Rosenberg Benlik Saygısı	**Yaşanılan Yer**	**N**	**Sıra Ort.**	**Sd**	**X^2**	**p**
Rosenberg Benlik Saygısı	Ailemin Yanında	187	159,99	2	1,989	,370
	Arkadaşla veya Tek	55	165,56			
	Eşle	72	144,87			
İlişki Doyumu Ölçeği	**Yaşanılan Yer**	**N**	**Sıra Ort.**	**Sd**	**X^2**	**p**
İlişki Doyumu Ölçeği	Ailemin Yanında	187	144,02	2	17,502	**,000**
	Arkadaşla veya Tek	55	152,47			
	Eşle	72	196,35			
Çocukluk Çağı Travmaları	**Yaşanılan Yer**	**N**	**Sıra Ort.**	**Sd**	**X^2**	**p**
Çocukluk Çağı Travmaları	Ailemin Yanında	187	158,17	2	,118	,943
	Arkadaşla veya Tek	55	153,72			
	Eşle	72	158,66			
Çocukluk Çağı Travmaları	**Yaşanılan Yer**	**N**	**Sıra Ort.**	**Sd**	**X^2**	**p**
Fiziksel İstismar Boyutu	Ailemin Yanında	187	152,66	2	2,604	,272
	Arkadaşla veya Tek	55	168,55			
	Eşle	72	161,63			
Çocukluk Çağı Travmaları	**Yaşanılan Yer**	**N**	**Sıra Ort.**	**Sd**	**X^2**	**p**
Duygusal İstismar Boyutu	Ailemin Yanında	187	158,23	2	,653	,721
	Arkadaşla veya Tek	55	163,55			
	Eşle	72	150,97			
Çocukluk Çağı Travmaları	**Yaşanılan Yer**	**N**	**Sıra Ort.**	**Sd**	**X^2**	**p**
Cinsel İstismar Boyutu	Ailemin Yanında	187	156,40	2	1,031	,597
	Arkadaşla veya Tek	55	152,51			
	Eşle	72	164,16			
Çocukluk Çağı Travmaları	**Yaşanılan Yer**	**N**	**Sıra Ort.**	**Sd**	**X^2**	**p**
Fiziksel İhmal Boyutu	Ailemin Yanında	187	159,82	2	,999	,607
	Arkadaşla veya Tek	55	147,16			
	Eşle	72	159,38			
Çocukluk Çağı Travmaları	**Yaşanılan Yer**	**N**	**Sıra Ort.**	**Sd**	**X^2**	**p**
Duygusal İhmal Boyutu	Ailemin Yanında	187	158,72	2	,399	,819
	Arkadaşla veya Tek	55	150,55			
	Eşle	72	159,65			

p < .05

Tablo 13'de yer alan İlişki Doyumu Ölçeği, Rosenberg Benlik Saygısı Envanteri ve Çocukluk Çağı Travmaları Ölçekleri için yapılan Yaşanılan Yere Göre Kruskal-Wallis Testi Sonuçlarına göre gruplar arasında Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği (x^2=,118; sd=2; P>05) ve Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeğinde (x^2=1,989; sd=2; p>.05) anlamlı bir farkla karşılaşılmazken İlişki Doyumu Ölçeğinde (x^2=17,502; sd=2; p<.05)'nde anlamlı bir farkla karşılaşılmıştır. Bu bulgu bize yaşanılan yerin Benlik Saygısı ve Çocukluk Çağı Travmaları açısından anlamlı bir farklık ortaya çıkarmadığını ancak ilişki doyumunun anlamlı bir şekilde farklılaştığını göstermektedir. Sıra ortalamalarına baktığımızda anlamlı bir şekilde en fazla ilişki doyumu yaşayan kategori eşiyle yaşayanlardır (Sıra ortalaması 196,35), ardından arkadaşlarıyla veya tek yaşayanlar (Sıra ortalaması 152,47) gelmektedir. En az ilişki doyumuna sahip olan kategori ailesiyle yaşayanlardır (Sıra ortalaması 158,17).

Mann-Whitney U testi ile yapılan çoklu karşılaştırma testleri sonucunda anlamlı fark çıkan gruplar "Ailemin Yanında" ile "Eşle" arasında ve "Arkadaşla veya Tek" ile "Eşle" arasındadır.

3.4.8. Cinsiyet Değişkeni İle Yapılan Fark Analizleri

Tablo 15: İlişki Doyumu Ölçeği, Rosenberg Benlik Saygısı Envanteri ve Çocukluk Çağı Travmaları Ölçekleri Puanları Cinsiyete Göre Mann Whitney U Testi Sonuçları

Rosenberg Benlik Saygısı	**Cinsiyet**	**N**	**Sıra Ort.**	**Sıra Top.**	**U**	**z**	**p**
	Erkek	92	145,27	13365,00	9087	-1,544	,123
	Kadın	222	162,57	36090,00			
İlişki Doyumu Ölçeği	**Cinsiyet**	**N**	**Sıra Ort.**	**Sıra Top.**	**U**	**z**	**p**
	Erkek	92	154,80	14241,50	9963,5	-,340	,734
	Kadın	222	158,62	35213,50			
Çocukluk Çağı Travmaları	**Cinsiyet**	**N**	**Sıra Ort.**	**Sıra Top.**	**U**	**z**	**p**
	Erkek	92	155,29	14287,00	10009	-,278	,781
	Kadın	222	158,41	35168,00			
Çocukluk Çağı Travmaları	**Cinsiyet**	**N**	**Sıra Ort.**	**Sıra Top.**	**U**	**z**	**p**
Fiziksel İstismar Boyutu	Erkek	92	166,71	15337,50	9364,5	-1,527	,127
	Kadın	222	153,68	34117,50			
Çocukluk Çağı Travmaları	**Cinsiyet**	**N**	**Sıra Ort.**	**Sıra Top.**	**U**	**z**	**p**
Duygusal İstismar Boyutu	Erkek	92	152,23	14005,00	9727	-,675	,500
	Kadın	222	159,68	35450,00			
Çocukluk Çağı Travmaları	**Cinsiyet**	**N**	**Sıra Ort.**	**Sıra Top.**	**U**	**z**	**p**
Cinsel İstismar Boyutu	Erkek	92	138,83	12772,00	8494	-3,125	**,002**
	Kadın	222	165,24	36683,00			
Çocukluk Çağı Travmaları	**Cinsiyet**	**N**	**Sıra Ort.**	**Sıra Top.**	**U**	**z**	**p**
Fiziksel İhmal Boyutu	Erkek	92	162,32	14933,50	9768,5	-,651	,515
	Kadın	222	155,50	34521,50			
Çocukluk Çağı Travmaları	**Cinsiyet**	**N**	**Sıra Ort.**	**Sıra Top.**	**U**	**z**	**p**
Duygusal İhmal Boyutu	Erkek	92	152,82	14059,50	9781,5	-,590	,555
	Kadın	222	159,44	35395,50			

p < .05

Tablo 15'de yer alan İlişki Doyumu Ölçeği, Rosenberg Benlik Saygısı Envanteri ve Çocukluk Çağı Travmaları Ölçekleri için yapılan Cinsiyete Göre yapılan Mann Whitney U Testi Sonuçlarına göre gruplar arasında Rosenberg Benlik Saygısı ölçeğinde (U=9087; z=-1,544; p>.05) ve İlişki Doyumu Ölçeğinde (U=9963,5; z=-,340; p>.05) ve Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği (U=10009; z=-,278; p>.05)'nde anlamlı bir farkla karşılaşılmamıştır. Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeğininin bütününde anlamlı bir farkla karşılaşılmamasına karşın bu ölçeğin Cinsel İstismar Boyutu (U=8494; z=-3,125; p<.05)'nda anlamlı farkla karşılaşılmıştır. Sıra ortalamalarına baktığımızda kadınların (sıra ortalaması 165,24) erkeklerden (sıra ortalaması 138,83) anlamlı bir şekilde yüksektir.

3.4.9. Medeni Durum Değişkeni İle Yapılan Fark Analizleri

Tablo 16: İlişki Doyumu Ölçeği, Rosenberg Benlik Saygısı Envanteri ve Çocukluk Çağı Travmaları Ölçekleri Puanları Medeni Hale Göre Mann Whitney U Testi Sonuçları

Rosenberg Benlik Saygısı	**Medeni Hal**	**N**	**Sıra Ort.**	**Sıra Top.**	**U**	**z**	**p**
Rosenberg Benlik Saygısı	Bekar	240	162,19	38926,50	7753,5	-1,658	,097
	Evli	74	142,28	10528,50			
İlişki Doyumu Ölçeği	Medeni Hal	N	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	z	p
	Bekar	240	146,93	35263,00	6343	-3,718	**,000**
	Evli	74	191,78	14192,00			
Çocukluk Çağı Travmaları	**Medeni Hal**	**N**	**Sıra Ort.**	**Sıra Top.**	**U**	**z**	**p**
	Bekar	240	157,00	37680,00	8760	-,176	,860
	Evli	74	159,12	11775,00			
Çocukluk Çağı Travmaları	**Medeni Hal**	**N**	**Sıra Ort.**	**Sıra Top.**	**U**	**z**	**p**
Fiziksel İstismar Boyutu	Bekar	240	155,84	37402,00	8482	-,769	,442
	Evli	74	162,88	12053,00			
Çocukluk Çağı Travmaları	**Medeni Hal**	**N**	**Sıra Ort.**	**Sıra Top.**	**U**	**z**	**p**
Duygusal İstismar Boyutu	Bekar	240	159,69	38325,00	8355	-,783	,433
	Evli	74	150,41	11130,00			
Çocukluk Çağı Travmaları	**Medeni Hal**	**N**	**Sıra Ort.**	**Sıra Top.**	**U**	**z**	**p**
Cinsel İstismar Boyutu	Bekar	240	155,82	37396,50	8476,5	-,787	,431
	Evli	74	162,95	12058,50			
Çocukluk Çağı Travmaları	**Medeni Hal**	**N**	**Sıra Ort.**	**Sıra Top.**	**U**	**z**	**p**
Fiziksel İhmal Boyutu	Bekar	240	156,12	37468,50	8548,5	-,522	,602
	Evli	74	161,98	11986,50			
Çocukluk Çağı Travmaları	**Medeni Hal**	**N**	**Sıra Ort.**	**Sıra Top.**	**U**	**z**	**p**
Duygusal İhmal Boyutu	Bekar	240	156,96	37669,50	8749,5	-,192	,848
	Evli	74	159,26	11785,50			

p < .05

Tablo 16'da yer alan İlişki Doyumu Ölçeği, Rosenberg Benlik Saygısı Envanteri ve Çocukluk Çağı Travmaları Ölçekleri için yapılan Medeni Hale Göre yapılan Mann Whitney U Testi Sonuçlarına göre gruplar arasında Rosenberg Benlik Saygısı ölçeğinde

(U=7753,5; z=-1,658; P>05) ve Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği (U=8760; z=-,176; p>.05)'nde anlamlı bir farkla karşılaşılmamasına karşın İlişki Doyumu Ölçeğinde (U=6343; z=-3,718; p<.05) anlamlı farklılıkla karşılaşılmıştır. Bu veriler bize evli ya da bekar olmanın benlik saygısı açısından ve çocukluk çağı travmaları açısından anlamlı bir farklılığa neden olmazken ilişki doyumu puanları açısından anlamlı bir fark oluşturduğunu ortaya koymaktadır. Sıra ortalamalarına baktığımızda evli olanların (sıra ortalaması 191,78) bekar olanlara (sıra ortalaması 146,93) göre anlamlı bir şekilde daha yüksek ilişki doyumuna sahip oldukları görülmektedir.

3.5. Regresyon Analizi Bulguları

Bu analizlerden sonra, benlik saygısı ve çocukluk çağı travmalarının ilişki doyumunun anlamlı bir yordayıcısı olup olmadığını tespit etmek amacıyla regresyon analizi yapılmıştır. Yapılan bu çoklu doğrusal regresyon analizinde ilişki doyumu bağımlı değişken benlik saygısı ve çocukluk çağı travmaları ise bağımsız değişkenler olarak ele alınmıştır. Aşağıdaki tabloda bu analiz bulunmaktadır.

Tablo 17: İlişki Doyumunun Yordanmasına İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları

Değişken	B	Standart Hata $_B$	ß	T	p	İkili r	Kısmi r
Sabit	43,977	1,816		24,213	,000		
Benlik Saygısı	-1,729	,627	-,156	-2,756	,006	-0,233	-0,154
Çocukluk Çağı Travmaları	-,210	,049	-,242	-4,283	,000	-0,292	-0,236

R =0,327 R^2= 0,107 $F_{(2, 311)}$= 18,604 p<.05

Yordayıcı değişkenlerle bağımlı (yordanan, ölçüt) değişken arasındaki ikili ve kısmi korelasyonlar incelendiğinde benlik saygısı ve ilişki doyumu arasında negatif ve düşük düzeyde bir ilişkinin (r=-0,233) olduğu ancak diğer değişken kontrol edildiğinde iki değişken arasındaki korelasyonun r= -0,154 olarak hesaplandığı görülmektedir. Bu veri analiz edilirken benlik saygısı puanlarının düşük olmasının yüksek benlik saygısını gösterdiği dikkate alınmalıdır. Çocukluk çağı travmaları ve ilişki doyumunda da negatif yönlü ve düşük düzeyde bir korelasyonun var olduğu ortadadır (r=-0,292). Burada bütün korelasyonlar anlamlıdır (p<0,05). Korelasyon katsayısının yorumlanmasında değişik yaklaşımlar söz konusu olabilmektedir. Örneklem sayısı yükseldikçe daha düşük katsayıların da anlamlı ilişkiler ortaya koyabileceği dikkate alınmalıdır. Dolayısıyla korelasyon katsayısı genelde 0.00-0.30 arasında düşük düzeyde ilişkiyi, 0.30-0.70 arası orta düzeyde bir ilişkiyi 0.70-1.00 arası da yüksek düzeyde bir ilişkiyi göstermektedir

(Büyüköztürk, 2007; s32). Benlik saygısı ve çocukluk çağı travmalarının birlikte, ilişki doyumu puanları ile orta düzeyde anlamlı bir ilişki vermektedir, R =0,327, R^2= 0,107, p<.01. Adı geçen iki değişken birlikte ilişki doyumundaki varyansın yaklaşık %11'ini açıklamaktadır.

Standardize edilmiş regresyon katsayısına (ß) göre, yordayıcı değişkenlerin ilişki doyumu üzerindeki önem sırası çocukluk çağı travmaları ve benlik saygısıdır. Regresyon katsayılarının anlamlılığına ilişkin t-testi sonuçları incelendiğinde her iki değişkenin de ilişki doyumu üzerinde anlamlı bir yordayıcı olduğu görülmektedir.

Bir diğer regresyon analizi ise ilişki doyumunu ve çocukluk çağı travmalarının benlik saygısınn anlamlı bir yordayıcısı olup olmadığını tespit etmek amacıyla yapılmıştırYapılan bu çoklu doğrusal regresyon analizinde ise benlik saygısı bağımlı değişken ilişki doyumu ve çocukluk çağı travmaları ise bağımsız değişkenler olarak ele alınmıştır. Aşağıdaki tabloda bu analiz bulunmaktadır.

Tablo 18: Benlik Saygısının Yordanmasına İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları

Değişken	B	Standart Hata $_B$	ß	T	p	İkili R	Kısmi r
Sabit	,982	,270		3,637	,000		
Çocukluk Çağı Travmaları	,021	,004	,273	4,927	,000	0,318	0,269
İlişki Doyumu	-,014	,005	-,153	-2,756	,006	-0,233	-0,154
R =0,350		R^2= 0,123		$F_{(2, 311)}$= 21,727	p<.05		

Yordayıcı değişkenlerle bağımlı (yordanan, ölçüt) değişken arasındaki ikili ve kısmi korelasyonlar incelendiğinde benlik saygısı ve çocukluk çağı travmaları arasında pozitif ve orta düzeyde bir ilişkinin (r=0,318) olduğu ancak diğer değişken kontrol edildiğinde iki değişken arasındaki korelasyonun r= 0,269 olarak hesaplandığı görülmektedir. Bu veri analiz edilirken benlik saygısı puanlarının düşük olmasının yüksek benlik saygısını gösterdiği dikkate alınmalıdırbenlik saygısı ve ilişki doyumunda da negatif yönlü ve düşük düzeyde bir korelasyonun var olduğu bulunmaktadır (r=-0,233). Burada da bütün korelasyonlar anlamlıdır (p<0,05). Korelasyon katsayısının yorumlanmasında değişik yaklaşımlar söz konusu olabilmektedir. Örneklem sayısı yükseldikçe daha düşük katsayıların da anlamlı ilişkiler ortaya koyabileceği dikkate alınmalıdır. Dolayısıyla korelasyon katsayısı genelde 0.00-0.30 arasında düşük düzeyde ilişkiyi, 0.30-0.70 arası orta düzeyde bir ilişkiyi 0.70-1.00 arası da yüksek düzeyde bir ilişkiyi göstermektedir (Büyüköztürk, 2007; s32). İlişki Doyumu ve çocukluk çağı travmalarının birlikte, benlik

saygısı puanları ile orta düzeyde anlamlı bir ilişki vermektedir, R =0,350, R^2= 0,123, p<.01. Adı geçen iki değişken birlikte benlik saygısındaki varyansın yaklaşık %12'sini açıklamaktadır.

Standardize edilmiş regresyon katsayısına (ß) göre, yordayıcı değişkenlerin benlik saygısı üzerindeki önem sırası çocukluk çağı travmaları ve ilişki doyumudur. Regresyon katsayılarının anlamlılığına ilişkin t-testi sonuçları incelendiğinde her iki değişkenin de benlik saygısı üzerinde anlamlı bir yordayıcı olduğu görülmektedir.

BÖLÜM 4: TARTIŞMA VE YORUM

Bu çalışma kapsamında öncelikle araştırmamızın temel değişkenleri olan ilişki doyumu, benlik saygısı ve çocukluk çağı travmaları arasındaki ilişkilere bakılmış ve ilişki doyumu ile benlik saygısı arasında orta düzeyde negatif yönlü anlamlı bir ilişki, İlişki doyumu ile çocukluk çağı travmaları arasında orta düzeyde negatif yönlü anlamlı ilişki ve benlik saygısı ile çocukluk çağı travmaları arasında ise orta düzeyde pozitif yönlü ve anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Bu bulgular benlik saygısı yüseldikçe ilişki doyumunun da anlamlı bir şekilde yükselmekte olduğunu, çocukluk çağında travmaya maruz kalma düzeyi arttıkça anlamlı bir şekilde ilişki doyumlarının düştüğünü ve travmaya maruz kalma arttıkça benlik saygısının da anlamlı bir şekilde azaldığını göstermektedir. Literatürde bu bulguları destekleyen birçok bulgu bulunmaktadır. Bu bakımdan Ataoğlu ve arkadaşlarının (2019) ve Yöyen'in (2016), Seki'nin (2020), Durmuşoğlu, Doğru (2006) ve Çobanoğlu'nun (2020) yaptığı çalışmalarda da travmanın benlik saygısı üzerine olan etkisi ile benzer sonuçlara ulaştığımız söylenebilir. Bu bulgular travmaya uğramamış veya sonraki yaşamı ciddi bir şekilde etkilenmemiş bireylerde benlik saygısının yüksek olduğunu göstermektedir. Akşemsettinoğlu (2020) da çocukluk çağı örselenme yaşantılarından duygusal istismar ile ilişki doyumu arasında ise olumsuz yönde anlamlı ve orta düzey ilişki olduğu raporlanmıştır. Çalışmada ayrıca, kadınların çocukluk dönemlerinde erkeklere göre daha fazla fiziksel, duygusal ihmal ve fiziksel istismara maruz kaldıkları ortaya konulmuştur. Bu bulgu çalışmamızın bulgularıyla örtüşmektedir. İlişki doyumu ile ilgili olarak da Çelebi ve Polat'ın (2019) bulgularıyla benzer sonuçlara ulaştığımız ortaya çıkmıştır. Ayrıca, Tagay ve arkadaşları (2018) tarafından yapılan araştırma ile uyumlu olan çalışmanın bulguları romantik ilişkilerde ilişki doyumunu benlik saygısının pozitif yönde anlamlı düzeyde yordadığı bulunmuştur. Bradbury ve Shaffer (2012) de çalışmamızın bulgularıyla aynı şekilde çocuklukta kötü muamelenin romantik bir ilişkide mevcut memnuniyeti olumsuz yönde etkilediğini bulmuşturlar. Finkelhour, Hotaling, Lewis ve Smith (1989)'in de benzer şekilde travma geçmişinin ilişki doyumunu anlamlı şekilde düşürdüğünü bulmuşlardır. Eğeci ve Gençöz (2006) de ilişki doyumu ile benlik sayfısı arasında pozitif yönde anlamlı ilişki bulmuştur bu bulgu da araştırmamızın bulgularıyla aynı yöndedir. Lee ve Chang (2021) tarafından yapılan çalışmada da benlik saygısı romantik ilişki doyumunun anlamlı yordayıcısı olduğu ve ilişki doyumundaki varyansın önemli bir bölümünü açıkladığı bulunmuştur.

Araştırmamızın temel bulguları genel olarak literatürle uyumludur.

Çalışmamızda ilişki doyumunun demografik değişkenlerle ilişkisine bakıldığında ilişki doyumu ile sadece gelir durumu, baba eğitim durumu, yaşamdan memnuniyet ve gelecekteki amaçlara ulaşmaya inanç değişkenleri arasındaki ilişkiler anlamlıdır. Bu ilişkiler de yaşamdan memnuniyet değişkeninde orta düzeyde ve pozitif yönlü diğer değişkenlerde ise düşük düzeyde ve pozitif yönlüdür. Romantik ilişkideki bireylerde gelir düzeyi, babalarının eğitim düzeyi, yaşam memnuniyeti ve gelecekteki amaçlarına ulaşma inancı düzeyi arttıkça romantik ilişki doyumu da artmaktadır. Karataş (2019) ilişki doyumunda kadın erkek arasında erkekler lehine anlamlı farklılık bulmuştur. Atılgan (2020) ise kadın erkek arasında kadınlar lehine anlamlı farklılık bulmuştur. Bu bulgu bu araştırmanın bulgusuyla ayrışmaktadır. Bu çalışmada cinsiyetler arasında anlamlı farklılık bulunmamıştır. Karataş (2019) ayrıca medeni durum, çalışma durumu ve eğitim durumu değişkenleri ile fark bulamazken gelir durumu ile ilişki doyumu arasında anlamlı farklılık bulmuştur. Atılgan (2020) da gelir düzeyi ile ilişki doyumu arasında anlamlı farklılık bulmuştur. Atılgan (2020) ayrıca ilişki deneyimi ile ilişki doyumu arasında da anlamlı farklılık bulmuştur. Medeni durum değişkeninde evliler lehine anlamlı farklılık bulunmuştur. Bu bulgu araştırmamızın bulgusuyla örtüşmektedir. Falconier ve arkadaşları (2015) cinsiyet, yaş, ilişki süresi, eğitim düzeyi güçlü bir şekilde ilişki doyumunu etkilemekte olduğunu bulmuşlardır. Çalışmamızda sadece eğitim düzeyi açısından Falconier ve arkadaşları (2015)'nın bulguları ile tutarlıdır. Saraç ve arkadaşlarının (2015) cinsiyet, yaş, sınıf, ilişki durumu, ilişki süresi gibi değişkenlerin ilişki doyumunu yordamadaki katkılarını incelemek amacıyla yaptıkları çalışmada demografik değişkenlerden sadece ilişki durumu ile ilişki doyumu arasında olumsuz yönde ve orta düzeyde anlamlı bir ilişkinin olduğu ortaya çıkmıştır. Çalışmada demografik değişkenlerden cinsiyet ile ilişki doyumu arasında olumsuz yönde, ilişki süresi ve ilişki doyumu arasında ise olumlu yönde düşük düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu raporlanmıştır. Çalışmamızda ilişki doyumu açısından gelir durumu baba eğitim durumu yaşamdan memnuniyet ve gelecekteki amaçlara ulaşmaya inanç değişkenleri arasındaki ilişkiler anlamlıdır.

Benlik saygısının demografik değişkenlerle olan birlikte değişim ilişkisine bakıldığında benlik saygısı ile sadece yaş, samimi arkadaş sayısı, gelir durumu, yaşamdan memnuniyet ve gelecekteki amaçlara ulaşmaya inanç değişkenleri arasındaki ilişkiler anlamlıdır. Bu

ilişkiler de yaşamdan memnuniyet ve gelecekteki amaçlara ulaşmaya inanç değişkenlerinde orta düzeyde ve negatif yönlü diğer değişkenlerde ise düşük düzeyde ve negatif yönlüdür. Bulguya göre katılımcılarda yaş, samimi arkadaş sayısı, gelir düzeyi, yaşam memnuniyeti ve gelecekteki amaçlarına ulaşma inancı düzeyi arttıkça benlik saygısı da artmaktadır. Çocukluk çağı travmaları açısından adı geçen değişkenler ile korelasyona bakıldığında ise yaş ve baba eğitim durumu değişkeni hariç diğer tüm değişkenlerde anlamlı ilişkiler vardır. Romantik ilişkideki bireylerde kardeş sayısı arttıkça çocukluk çağı travmaları da artmakta ancak, samimi arkadaş sayısı, eğitim düzeyi, gelir, anne ve baba eğitim düzeyi, yaşamdan memnuniyet ve gelecekteki amaçlara ulaşmaya inanç arttıkça çocukluk çağı travmaları azalmaktadır. Eid ve Larsen (2008) yaptıkları çoklu regresyon analizlerinde, yaş, yalnızlık ve hane gelirinin ilişki doyumu ve benlik saygısı ile önemli ölçüde ilişkili olduğunu göstermişlerdir. Ayrıca, mutlu insanların mizaç özellikleri ve mutsuzluk için risk faktörleri hakkında faydalı bilgiler sağlayabildiğini belirtmişlerdir. Yaş, cinsiyet, gelir ve medeni durum arasındaki ilişkileri incelemek için bir çoklu regresyon modeli kullanmışlardır. Yaş anlamlı olmamakla birlikte anlamlılığa yakın olarak sunulmuştur. Medeni durum ilişki doyumunda önemli bir faktör olarak sunulmuştur. Gelirin ise geçici bir ilişki doyumu sağlayacağı belirtilmiştir. Dolayısıyla çalışmamızın bulgularından yaş ve gelir düzeyi ile Eid ve Larsen (2008)'in bulguları örtüşmektedir. Yaş ve gelir değişkenlerinin artmasıyla öz güvenin aracağı ve bunun sonucunda da benlik saygısının ve ilişki doyumunun artacağı düşünülmektedir. Gelir seviyesinin samimi arkadaş sayısını ve gelecekteki amaçlara ulaşmaya inancı da artıracağı düşünülmektedir. Gelirin mutluluğu satın alabilecek bir faktör olarak değerlendirildiği çalışmalar da mevcuttur (Eid ve Larsen, 2008 s.211). Özkan (1994) yaptığı çalışmada benlik saygısı ile yaş arasında anlamlı bir ilişki olmadığı bildirilmiştir. Kızlarda benlik saygısının daha yüksek bulunduğunu bildiren çalışmalarla (Jindal ve Panda, 1982; Le Compte, 1983; Westaway ve Skuy, 1984; Çuhadaroğlu, 1985) çalışmasının örtüştüğünü belirtmiştir. Bu bulguyu kızların ergenliğe erkeklerden daha erken giriyor olmaları ile yorumlamıştır (Özkan, 1994). Yine aynı şekilde anne baba eğitimi arttıkça benlik saygısının da arttığını belirten Özkan (1994) çalışmasının literatürde Ausubel (1950) ve Sroufe (1979)'un anne baba eğitimi bulgularıyla örtüştüğünü belirtmiştir. Baba mesleğiyle benlik saygısı arasında bir bağ bulunmazken anne mesleği ile benlik saygısının ilişkili olduğunu ve yüksek benlik saygısının annesi çalışan bireylerde olduğunu belirtmiştir. Ayrıca, gelir düzeyi arttıkça benlik saygısının da arttığını belirten Özkan (1994), aile ilgisi ile de benlik saygısı

arasında pozitif korelasyon olduğunu raporlamıştır. Gelir seviyesi ile ilgili bulguları Karadağ ve arkadaşlarının (2008) bulguları ile örtüşmektedir.

Khanlou (2004) ve Mullis ve arkadaşları (1992) cinsiyetin benlik saygısı üzerinde etkili olduğunu, Çetinkaya ve arkadaşları (2006) ise cinsiyetin benlik saygısında etkili olmadığını belirtmiştir. Alanyazın incelendiğinde farklı cinsiyetler arasında kadınların daha düşük benlik saygısına sahip oldukları bulgularla karşılaşılmaktadır. Özellikle Mead (1934)'ün bu konudaki teorisini göz önüne alan uzmanlar kadınların erkelere nazaran daha düşük benlik saygısına sahip olmalarını toplumda kadınlara daha düşük statü ve rol verilmesine ve kadınlar hakkındaki ön yargılara bağlamışlardır. Benlik saygısının ve öz güvenin gelişmesine neden olanın diğer kişilerden alınan olumlu geribildirimler olduğu belirtilmiştir (Mead, 1934).

Sosyo ekonomik açıdan üst sınıflarda bulunanların daha yüksek benlik saygısına sahip olmaları beklenen bir durumdur. Alanyazında önemli yoğunlukta çalışmalar gelir gelir düzeyi düşük olanların benlik saygılarının anlamlı bir şekilde daha düşük olduğu ve yüksek gelirlilerin benlik saygılarının yüksek olduğunu ortaya koymuştur (Güngör, 1989; Mullis ve ark. 1992; Hishinuma ve ark. 2000; Twenge ve Campbell 2002). Buna karşın bir çok çalışmada da gelir seviyesinin benlik saygısını etkilemediği bulunmuştur (Balat Uyanık ve Akman, 2004; Hyun ve ark. 2004). Çetinkaya ve arkadaşları (2006) ise sosyoekonomik durumu düşük olan okulda okuyan öğrencilerin benlik seviyelerinin iyi ve orta olanlara göre anlamlı düzeyde düşük bulunmuştur. Adı geçen çalışmada ayrıca, okul, yaş, sınıf, baba mesleği, baba eğitim seviyesi, sosyoekonomik durum değişkenleri ile benlik saygısı arasında pozitif yönde anlamlı; cinsiyet anne eğitim seviyesi, anne mesleği ve aile tipi değişkenleri ile benlik saygısı arasında ise negatif yönde anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Özkan (1994) anne, baba eğitim seviyesi ile benlik saygısı arasında pozitif bir korelasyon, Arıcıoğulları (2002) ise sadece anne eğitim seviyesi ile benlik saygısı arasında pozitif bir korelasyon bulmuştur.

Kardeş sayısı değişkeni de benlik saygısını etkileyen önemli bir etmendir, kardeş sayısı azaldıkça benlik saygısı artmaktadır (Karadağ ve diğerleri, 2008; Çetinkaya ve diğerleri, 2006). Anne ve babanın eğitim düzeyi yükseldikçe çocukların da benlik saygıları artmakta olduğunu belirten çalışmalara (Kahriman, 2005; Yılmaz, 2000; Ünsar ve İşsever, 2003) karşın bu değişkende bir fark bulamayan çalışmalar (Karadağ ve ark., 2008; Gacar ve Yanlıç, 2012) da bulunmaktadır.

Çalışmamızda yaş değişkeni temelinde oluşturulan gruplarda ilişki doyumu ve benlik saygısı bakımından anlamlı bir farkla karşılaşılmamış, ancak çocukluk çağı travmalarında anlamlı bir farkla karşılaşılmıştır. Çocukluk çağı travmaları bakımınan 18-21 yaş grubunun diğer yaş gruplarından anlamlı düzeyde yüksek ortalamaya sahip olduğu, aynı farklılığın ölçeğin alt boyutları olan duygusal istismar ve fiziksel ihmal için de geçerli olduğu bulunmuştur. Bu durumun travma geçmişinin alt yaş grubunda daha etkili sonuçlarının ve hatırlanabilir olduğunun ve zaman geçtikçe travmanın etkisinin azaldığını ve travmaya rağmen çevreye ve hayata uyumun sonucunda maruz kalınan travma algısının değiştirdiğini gösterdiği düşünülmektedir.

Benlik saygısı açısından bulgumuz Yenidünya (2005) ve Özkan (1994) ile örtüşmekte ve Erbil ve Bostan (2004) ile ayrışmaktadır. Yaş değişkeninin literatürde böylesine farklılık arz etmesinin nedeni olarak araştırmaların değişik örnekleme yöntemlerini kullanmaları düşünülmektedir. Çünkü benlik saygısının belli yaşlara kadar arttığını sonrasında azalma eğiliminde olduğunu gösteren çalışmalar mevcuttur. Yaş değişkeni de benlik saygısında önemli bir faktör olarak karşımıza çıkmaktadır. Yaş arttıkça benlik saygısının da arttığını belirten çalışmalar mevcuttur (Hong ve ark. 1993; Çetinkaya ve ark., 2006; Hishinuma ve ark. 2000). Yaş konusunda detaylı analizler yapan Twenge ve Campbell (2002) benlik saygısının 60 yaşına kadar yaşla birlikte arttığını 60 yaşından sonra benlik saygısının azalma eğilimine girdiğini bulmuşlardır. İlişki doyumu açısından bulgumuz Saraç ve arkadaşlarının (2015) bulgusuyla örtüşmekte Falconier ve arkadaşlarının (2015) bulgusuyla ayrışmaktadır.

Çalışmamızda yaşanılan yere göre yapılan analizlerde benlik saygısı ve çocukluk çağı travmaları anlamlı farklılıkla karşılaşılmasına karşın, ilişki doyumunda anlamlı bir farkla karşılaşılmamıştır. Büyükşehirlerde yaşayanların il, ilçe veya köyde yaşayanlara göre benlik saygılarının daha yüksek olduğununu ve daha az travmaya maruz kaldıkları görülmektedir. Kentte ikamet etmenin çocukluk travması deneyimlerini de artırabileceğine dair bazı çalışmalar da vardır (Meinck ve diğerleri, 2015).

Kardeş sayısına göre yapılan analizlerde benlik saygısı ve ilişki doyumu anlamlı bir farkla karşılaşılmazken çocukluk çağı travmalarında karşılaşılmıştır. Bu bulgu bize hemen bütün boyutlarıyla kardeşler açısından kalabalık ailelerde çocukluk çağı travmaları anlamlı bir şekilde yükselmektedir. Bütün boyutlara bakıldığında 3 ve daha

fazla kardeşi olanların anlamlı bir şekilde fiziksel istismar, duygusal istismar, cinsel istismar ve duygusal ihmale daha fazla maruz kaldığı bildirilmiştir. Çalışmadaki bulgumuz benlik saygısı açısından Akdemir ve arkadaşlarının (2016) bulgusuyla ayrışmaktadır. Akdemir ve arkadaşlarının (2016) yılında 349 ergen ile yaptıkları çalışmada benlik saygısı kardeşi olmayan ergenlerde anlamlı bir şekilde düşük bulunmuştur. Kardeş sayısı değişkeni de benlik saygısını etkileyen önemli bir etmendir, kardeş sayısı azaldıkça benlik saygısı artmaktadır (Karadağ ve diğerleri, 2008; Çetinkaya ve diğerleri, 2006).

Eğitim durumuna göre yapılan analizlerde benlik saygısı ve ilişki doyumunda anlamlı bir farkla karşılaşılmazken çocukluk çağı travmalarında anlamlı bir farkla karşılaşılmıştır. Eğitim seviyesi en düşük kategoride olanlar anlamlı bir şekilde en fazla travmaya maruz kalmaktadırlar.

Gelir durumuna göre yapılan analizlerde benlik saygısı, ilişki doyumu ve çocukluk çağı travmalarında anlamlı farkla karşılaşılmıştır. Bulgulara göre yüksek gelire sahip olanlarda yüksek benlik saygısı anlamlı bir şekilde yüksektir. Aynı şekilde yüksek gelir durumu olanların ilişki doyumu anlamlı bir şekilde daha yüksektir ve yüsek gelire sahip olanlar anlamlı bir şekilde daha az çocukluk çağı travmalarına maruz kalmışlardır. Alanyazında gelir seviyesi ile yapılan karşılaştırmalarda bu değişkenin benlik saygısını etkilemediğini belirten çalışmalar (Balat Uyanık ve Akman, 2004; Hyun ve ark. 2004) olduğu gibi, etkilediğini belirten çalışmalar (Güngör, 1989; Mullis ve ark. 1992; Hishinuma ve ark. 2000; Twenge ve Campbell 2002) da vardır.

En düşük benlik saygısının "Çalışmıyorum, bulamıyorum" kategorisinde olduğu göz önüne alındığında bir bakıma iş aramaktan bıkmış, vazgeçmiş ve umutsuzluğa kapılmış kesimde en düşük benlik saygısı tespit edilmiştir. Herhangi bir işte çalışmamak bireyin hayatını olumsuz yönde etkileyebilir. Bu olumsuzluklardan biri de sosyo-ekonomik düzeyin düşük olmasıdır. Literatürde de sosyo-ekonomik düzeyin arttıkça benlik saygısının da arttığını gösteren çalışmalar mevcuttur (Altıok, Ek ve Koruklu, 2010; Bal, 2006; Yiğit, 2010). Eğer birey sosyo-ekonomik düzeyini başkalarına kıyasla daha düşük seviyede algılarsa kendisini dışlanmş hissedebilir ve kendisine yönelik değerlendirmeleri olumsuz olabilir (Özçelik, 2020). Alanyazından elde edilen bu bilgiden hareketle de kendisini dışlanmış ve olumsuz hisseden bireyin iş arayışına yönelik motivasyonunun düşük olması beklenebilir.

Çalışma durumu değişkeni ile çocukluk çağı travmaları ölçeğininin bütününde anlamlı bir farkla karşılaşılmamasına karşın bu ölçeğin duygusal istismar boyutunda anlamlı farkla karşılaşılması yine iş aramaktan bıkmış, vazgeçmiş ve umutsuzluğa kapılmış kişilerin anlamlı bir şekilde duygusal istismara maruz kaldıklarını göstermektedir.

Sıra ortalamalarına baktığımızda anlamlı bir şekilde en fazla ilişki doyumu yaşayan kategori eşiyle yaşayanlar, en az ilişki doyumuna sahip olan kategori ailesiyle yaşayanlardır. Araştırmadan elde edilen bu bilgiden hareketle şu çıkarım yapılabilir: Eşi olan bireyler eğer beraber yaşıyorsa birlikte daha fazla zaman geçirir. Eşi olup ailesiyle yaşayan kişilerin ise birbirlerine ayırdıkları zaman daha azdır. Bu durum ilişkiden alınan doyumu etkileyebilir.

Çalışmada cinsiyet değişkeni ile benlik saygısı, ilişki doyumu ölçeğinde ve çocukluk çağı travmalarında anlamlı bir farkla karşılaşılmadığı ortaya konulmuştur. Bu üç temel değişkenimiz ve cinsiyet arasında anlamlı bir fark çıkmamasına karşın çocukluk çağı travmaları ölçeğininin cinsel istismar boyutu'nda cinsiyetler arasında anlamlı farkla karşılaşılmıştır. Cinsel istismar boyutunda kadınların erkeklerden anlamlı bir şekilde daha fazla cinsel istismara maruz kaldıkları görülmektedir. Sobsey, Randall ve Parrila (1997) tarafından gerçekleştirilen çalışmada erkeklerin kadınlara göre daha fazla fiziksel istismara, kadınların ise erkeklere kıyasla daha fazla cinsel istismara maruz kaldığı soncuna ulaşılmıştır. Çalışmamızın ilişki doyumu açısından bulguları Satıcı ve Deniz (2018)'in bulgularıyla aynı şekildedir. Cinsiyet ve benlik saygısı arasındaki ilişkilere odaklanan çalışmalarda kadınlarda benlik saygısının daha yüksek olduğunu bildiren Jindal ve Panda (1982), Le Compte (1983), Westaway ve Skuy (1984) ve Çuhadaroğlu (1985) gibi çalışmalarla çalışmamız örtüşmemektedir. Çalışmamız cinsiyet ve benlik saygısı arasındaki ilişkiler yönünden Çetinkaya ve arkadaşları (2006) gibi çalışmalarla çalışmamız örtüşmektedir. Cinsiyet ve ilişki doyumu açısından çalışmamızda bir ilişki ve fark bulunmamaktadır. Bu açıdan cinsiyet ve ilişki doyumu arasındaki ilişkinin anlamlı olduğunu bulan Buğa (2009), Fowers (1991), Sakallı-Uğurlu (2003), Sarı (2008) ve Vaillant ve Vaillant (1993) gibi çalışmalarla çalışmamız ayrışmakta; ilişki doyumuyla cinsiyete arasında anlamlı bir farklılaşma olmadığını raporlayan Beştav (2007), Curun (2001), Günay (2007), Hamamcı (2005) ve Saraç ve arkadaşları (2015) gibi araştırmalarla da çalışmamız örtüşen bulgulara ulaşmıştır.

Medeni Hale göre yapılan analizlerde benlik saygısı ve çocukluk çağı travmalarında anlamlı bir farkla karşılaşılmamasına karşın İlişki Doyumunda anlamlı farklılıkla karşılaşılmıştır. Bu bulgular bize evli ya da bekar olmanın benlik saygısı açısından ve çocukluk çağı travmaları açısından anlamlı bir farklılığa neden olmazken ilişki doyumu puanları açısından anlamlı bir fark oluşturduğunu ortaya koymaktadır. Sıra ortalamalarına baktığımızda evli olanların bekar olanlara göre anlamlı bir şekilde daha yüksek ilişki doyumuna sahip oldukları görülmektedir. Söz, nişan ya da evlilik durumlarında bireylerin ilişkide olmak için çevreden onay almış olmaları ilişkiler üzerinde etkilidir. (Neyer ve Voigt, 2004; Öcal Yüceol, 2016). Çalışmamızda bulduğumuz evli olanların bekar olanlara göre anlamlı bir şekilde daha yüksek ilişki doyumuna sahip olması ise Artan ve arkadaşları (2021) tarafından COVID-19 sürecinde Türkiye'de yaşayan kişilerin ilişki doyumu düzeyleri ile ilişki hoşnutsuzluğu düzeylerinin sosyo-demografik değişkenler ile ilişkisinin incelenmesi amacıyla gerçekleştirilen çalışmanın bulguları ile ise ayrışmaktadır. Adıgeçen çalışmada evli partnerlerin ilişki doyumu daha düşük, ilişki hoşnutsuzluğu daha yüksek bulunmuştur

Çalışmamızda yapılan regresyon analizde benlik saygısı ve ilişki doyumu arasında negatif ve düşük düzeyde bir ilişkinin olduğu ortaya çıkmıştır. Çocukluk çağı travmaları ve ilişki doyumunda negatif yönlü ve düşük düzeyde bir korelasyon bulunmuş ve iki değişken birlikte ilişki doyumundaki varyansın yaklaşık yüzde 11'ini açıkladığı ortaya çıkmıştır. Analizlerde yordayıcı değişkenlerin ilişki doyumu üzerindeki önem sırası çocukluk çağı travmaları ve benlik saygısı olduğu bulunmuştur. Ayrıca regresyon katsayılarının anlamlılığına ilişkin t-testi sonuçları her iki değişkenin de ilişki doyumu üzerinde anlamlı bir yordayıcı olduğunu ortaya koymuştur. Çocukluk çağı travma deneyiminin düşük benlik saygısında önemli bir faktör olduğunu belirten Çeçen-Eroğul ve Türk (2013), Yöyen (2016), Özmert (2006) ve Tıraşçı ve Gören (2007) gibi çalışmalarla çalışmamızın bulgulara örtüşmektedir. Çacukluk çağında travmaya maruz kalma hem benlik saygısını düşürmekte hem de ileriki yaşlarda geliştireceği romantik ilişkilerdeki ilişki doyumunu azaltmaktadır.

Çalışmamızda birçok açıdan romantik ilişki yaşayan bireylerin ilişki doyumu, çocukluk çağı travması ve benlik saygısı arasındaki ilişkiler incelenmiş ve özellikle travma geçmişine sahip olmanın bütün hayatı olumsuz etkileyeceği ortaya konulmuştur. Çocukluk çağı travmalarının sonraki dönemlere etkisi birçok araştırmaya konu olmuştur.

Karakuş (2012) ayrı ayrı yaptığı regresyon analizleri sonucunda, çocukluk çağı istismarının benlik saygısını anlamlı düzeyde yordadığı ve sadece duygusal istismarın bile benlik saygısının temel belirleyicisi olduğu ortaya koymuştur. Çocukluk travmalarının yetişkin yaşlarda kişilik bozukluklarına ve kendine zarar verme davranışına sebep olduğu (Van der Kolk ve ark. 1991), nörobiyolojik değişikliklerle neden olduğu (Teicher ve arkadaşları, 2006), alkol bağımlılığına büyük oranda neden olduğu (Çelikel, 2007; Chasan, 2010) raporlanmıştır. Çocukluk çağı travmalarına maruz kalmanın yetişkinlikte çeşitli psikolojik sorunlara neden olduğu araştırmalar tarafından bildirilmiştir. Bu sorunlar kişilik bozuklukları, disosiyatif belirtiler, depresyon, kendine fiziksel zarar verme, intihar, alkol ve madde bağımlılığı, antisosyal davranış bozuklukları şeklinde sınıflandırılabilmektedir (Zoroğlu ve ark. 2001, Durmuşoğlu ve Doğru, 2006). Örneğin Bahayi (2021) tarafından gerçekleştirilen çalışmada majör depresif bozukluk ile çocukluk çağı travmaları arasında pozitif ve anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Çocukluk çağında travmaya maruz kalmak ilişki doyumu ve benlik saygısı üzerinde de olumsuz etkisi olacağı öngörülebilir bir sonuçtur. Çalışmamız bulguları da bunu desteklemiştir. Aşağıda çalışmamızın önerileri verilmiştir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Gelecekte yapılacak çalışmalarda araştırmacılar nicel verilerle birlikte çalışmamızın üç temel değişkenini küçük gruplarda derinlemesine nitel analizlerle inceleyerek daha detaylı sonuçlar ortaya koyabilirler. Ayrıca bireysel ve toplumsal fayda temelinde tasarlanacak araştırmaların amaçlarına bağlı olarak toplumsal cinsiyet algısı, ilişki uyumu, kültürel değerlere inanç düzeyi gibi daha fazla sosyo-kültürel değişkenlerin ve demografik değişkenlerin araştırmalara eklenmesi önerilebilir. Ayrıca gelecekte yapılacak çalışmalarda farklı çocukluk çağı travmalarına maruz kalmış örneklemler arasında benlik saygısı, ilişki doyumu, yaşam memnuniyeti gibi değişkenler bakımından karşılaştırma analizleri yapılabilir. Örneğin sadece fiziksel istismara maruz kalanlar veya sadece cinsel istismara maruz kalanlar gibi kategoriler oluşturulabilir ve bu kategorilerle diğer kategoriler veya çoklu istismara maruz kalanlar karşılaştırılabilir.

Araştırmanın yüksek anksiyete düzeyi taşıyan veya depresyon tanısı almış katılımcılarla ele alınmasının bu alandaki yazına büyük katkı sağlayabileceği gibi nesne ilişkilerini kapsayan bir araştırma gerçekleştirilmesi gelecekte bu konuda çalışma yapacaklara önemli bir öneri olarak sunulabilir.

Uygulayıcılar bakımından özellikle travmaya maruz kalanların duyduğu sosyal destek ihtiyacını karşılayacak, benlik saygılarının yükseltilmesine yönelik uzmanlar tarafından tasarlanan etkinlikler vb. girişimlere hız verilmesi önemli görülmektedir. Bu durumda travmaya maruz kalan kişilerle birlikte, onların yakın çevresindekilere de profesyonel destek sağlanması önerilmektedir.

Özellikle çocukluk çağı travmalarının azaltılması mümkünse ortadan kaldırılmasına yönelik her türlü çabaya destek verilmesinin gerekli olduğu ortadadır. Bu konuda politika yapıcılardan, eğitimcilere, ailelere, araştırmacılara ve topluma önemli görev ve roller düşmektedir. Uygulayıcılar, politikacılar ve eğiticiler ana-babalık eğitimi, sağlıklı toplumsallaşma, kişilerarası ilişkiler, özyeterlik ve özgüven gelişimi konularında sık sık programlar yapmalı, bu kapsamda yeni medya olanaklarından da yararlanılmalıdır.

KAYNAKÇA

Ackerman, P. T., Newton, J. E., McPherson, W. B., Jones, J. G. ve Dykman, R. A. (1998). *Prevalence of post traumatic stress disorder and other psychiatric diagnoses in three groups of abused children (sexual, physical, and both)*. Child abuse & neglect, 22(8), 759-774.

Akdemir, D., Çak, T., Aslan, C., Aydos, B. S., Nalbant, K. ve Cuhadaroglu-Cetin, F. (2016). *Predictors of self-esteem in adolescents with a psychiatric referral*.- The Turkish Journal of Pediatrics 2016; 58: 69-78

Akşemsettinoğlu, S. (2020). *Romantik İlişki Yaşayan Bireylerin Çocukluk Dönemi Örselenme Yaşantıları İlişki Doyumu ve evlilik beklentisi arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gaziantep Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı Rehberlik ve Psikolojik Danışma Bilim Dalı.

Alp, A. A. (2019). *Karabük Üniversitesi Öğrencilerinde Çocukluk Çağı Travmalarının Suçluluk-Utanç Duyguları Ve Benlik Saygısı İle İlişkisinin İncelenmesi*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, (Master's Thesis, Sakarya Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü).

Altıok, H. Ö., Ek, N., ve Koruklu, N. (2010). Üniversite Öğrencilerinin Benlik Saygı Düzeyi ile İlişkili Bazı Değişkenlerin İncelenmesi. Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 1(1), 99-120.

Altunay, A. ve Öz, F. (2006). *Hemşirelik yüksekokulu öğrencilerinin benlik kavramı*. Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi, 131, 46-59.

Amerikan Psikiyatri Birliği (2013). *Ruhsal Bozuklukların Tanısal ve Sayımsal Elkitabı, Beşinci Baskı (DSM-5)*. Tanı Ölçütleri Başvuru Elkitabı'ndan çeviren Köroğlu E,Ankara: Hekimler Yayın Birliği.

Arıcıoğulları, Z., Altındağ, A., Özbulut, Ö., Özen, Ş. ve Sır, A. (2001). *Ortaöğretim Öğrencilerinde Sosyal Fobi Ve Benlik Saygısı Arasındaki İlişki Ve Bunları Etkileyen Faktörler*. Tıpta uzmanlık tezi. Dicle Üniversitesi.

Arriola, K. R., Louden, T., Doldren, M. A. ve Fortenberry, R. M. (2005). *A Meta-Analysis Of The Relationship Of Child Sexual Abuse To HIV Risk Behavior Among Women*. Child abuse & neglect, 29(6), 725-746.

Arslan, A. (2020). *Romantik İlişkilerde İlişki Doyumu İrrasyonel İnanışlar ve Psikolojik İhtiyaçlar Arasındaki İlişki* . Yüksek Lisans Tezi, Maltepe Üniversitesi, İstanbul.

Artan, T. , Atak, I., Ofluoğlu, A., Türk, H. ve Ünlü, D. (2021). *Covid-19 Salgını Sürecinde İlişki Doyumu ve İlişki Hoşnutsuzluğunun İncelenmesi* . Aurum Journal of Social Sciences , 6 (1) , 25-40.

Ataoğlu, B. B., Ataoğlu, A. ve Ankaralı, H. (2019). Travmatik Yaşantıların Benlik Saygısı Üzerine Etkisi. *Duzce Medical Journal*, *21*(3), 186-191.

Atılgan, I. (2020). *Üniversite Öğrencilerinin Romantik İlişkiler İle İlgili Akılcı Olmayan İnançlarının Nesne İlişkilerigerçeği Değerlendirme Boyutları ve İlişki Doyumu Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Gelişim Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Psikoloji Anabilim Dalı Klinik Psikoloji Bilim Dalı, İstanbul

Ausubel, D. P. (1950). Negativism As A Phase Of Ego Development. *American Journal of Orthopsychiatry*, *20*(4), 796.

Baccman, C., Folkesson, P. ve Norlander, T. (1999). Expectations Of Romantic Relationships: A Comparison Between Homosexual And Heterosexual Men With Regard To Baxter's Criteria. *Social Behavior And Personality: An İnternational Journal*, 27(4), 363-374.

Bahayi, K. (2021). *Çocuklukta Cinsel Travma ve Sonrası.* Ankara: İksad Yayıncılık.

Bal, E. (2006). İlköğretim Öğrencilerinin Benlik Algıları İle Atılganlık Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi, İstanbul.

Balat Uyanık, G. ve Akman, B. (2004). Farklı Sosyo-Ekonomik Düzeydeki Lise Öğrencilerinin Benlik Saygısı Düzeylerinin İncelenmesi. *Fırat üniversitesi sosyal bilimler dergisi*, *14*(2), 175-183.

Bales, R. F. (1950). A set of categories for the analysis of small group interaction. *American Sociological Review*, *15*(2), 257-263.

Bat-Zion, N. ve Levy-Shiff, R. (1993). Children İn War: Stress And Coping Reactions Under The Threat Of Scud Missile Attacks And The Effect Of Proximity.

Baumeister, R. F., Campbell, J. D., Krueger, J. I. ve Vohs, K. D. (2003). Does High Self-Esteem Cause Better Performance, İnterpersonal Success, Happiness, Or Healthier Lifestyles?. *Psychological science in the public interest*, *4*(1), 1-44.

Baver Özçelik, M. (2020). *Çocukluk Çağı Örselenme Yaşantıları İle Boyun Eğici Davranışlar Arasındaki İlişki: Benlik Saygısının Aracı Rolü* (Master's thesis, Maltepe Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü).

Bayraktar, F., Sayıl, M. ve Kumru, A. (2009). Liseli Ergenler ve Üniversiteli Gençlerde Benlik Saygısı: Ebeveyn ve Akrana Bağlanma, Empati ve Psikolojik Uyum Değişkenlerinin Rolü. *Turk Psikoloji Dergisi*, *24*(63).

Bernard, M. E. (2014). *The Strength Of Self-Acceptance: Theory, Practice And Research*. Springer Science & Business Media.

Bernstein, D., Fink, L. ve Handelsman, L. (1994). Initial Reliability And Validity of A New Retrospective Measure of Child Abuse And Neglect. *American Journal of Psychiatry*, 151,1132-1136.

Berscheid, E. S. ve Regan, P. C. (2016). The Psychology Of İnterpersonal Relationships. Psychology Press.

Berscheid, E. ve Reis, H. T. (1998). Attraction And Close Relationships. In D. T. Gilbert, S. T. Fiske, & G. Lindzey (Editörler), *The handbook of social psychology* (sayfa. 193–281). McGraw-Hill.

Berscheid, E., Walster, E. ve Barclay, A. (1969). Effect Of Time On Tendency To Compensate A Victim. *Psychological Reports*, *25*(2), 431-436.

Berzoff, J., Flanagan, L. M. ve Hertz, P. (2021). *Inside Out And Outside İn: Psychodynamic Clinical Theory And Psychopathology İn Contemporary Multicultural Contexts*. Rowman & Littlefield.

Beştav, G. (2007). Romantik İlişki Doyumu İle Cinsiyet, Bağlanma Stilleri, Rasyonel Olmayan İnançlar Ve Aşka İlişkin Tutumlar Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Beyaz, S. (2021). Genç Yetişkinlerin Çocukluk Çağı Travmalarının Bireylerin Prososyal Davranışları İle İlişkisinde Duygusal Zekanın Rolü, *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Klinik Psikoloji Anabilim Dalı.

Bloom, S.L. (1999). *Trauma Theory Abbreviated, Community Works*, Philadelpia, PA

Bostancı, N., Albayrak, B., Bakoğlu, İ. ve Çoban, Ş. (2006). Üniversite Öğrencilerinde Çocukluk Çağı Travmalarının Depresif Belirtileri Üzerine Etkisi. *New/Yeni Symposium Journal*, Ekim, Cilt 44, Sayı 4, 189-195.

Bradbury, L. L. ve Shaffer, A. (2012). Emotion Dysregulation Mediates The Link Between Childhood Emotional Maltreatment And Young Adult Romantic Relationship Satisfaction. *Journal of Aggression, Maltreatment & Trauma, 21*(5), 497-515.

Breuer, J. ve Freud, S. (1893). *Studies on hysteria*, 1893.

Britt, S., Grable, J. E., Goff, B. S. N. ve White, M. (2008). The İnfluence Of Perceived Spending Behaviors On Relationship Satisfaction. *Journal of Financial Counseling and Planning*, 19(1), 31-43.

Buğa, D. (2009). Yakın İlişkilerde İstikar: Bağlanma Stilleri ve Toplumsal Cinsiyet Rolleri Açısından Bir Karşılaştırma. *Yüksek Lisans Tezi*, Ankara Üniversitesi, Ankara.

Buunk, B. P. ve Ybema, J. F. (2003). Feeling Bad, But Satisfied: The Effects Of Upward And Downward Comparison Upon Mood And Marital Satisfaction. *British Journal of Social Psychology*, 42 , 613–628.

Bülbül, F., Çakır, Ü., Ülkü, C., Üre, I., Karabatak, O. ve Alpak, G. (2013). *Yineleyen Ve İlk Atak Depresyonda Çocukluk Çağı Ruhsal Travmalarının Yeri*. Anadolu Psikiyatri Dergisi, 14, 93-9.

Büyükşahin, A. (2006). Yakın İlişkilerde Bağlanım: Yatırım Modelinin Bağlanma Stilleri ve Bazı İlişkisel Değişkenler Yönünden İncelenmesi. *Doktora Tezi*, Ankara Üniversitesi, Ankara.

Büyüköztürk, Ş. (2007). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı.* İstanbul: Pegem Akademi.

Byrne, D. (1961). Interpersonal Attraction as a Function of Afviation Need and Attitude Similarity. *Human Relations*, *14*(3), 283-289.

Campbell, J. D. (1990). Self-Esteem And Clarity Of The Self-Concept. *Journal of personality and social psychology*, *59*(3), 538.

Campbell, J. D., Chew, B. ve Scratchley, L. S. (1991). Cognitive and emotional reactions to daily events: The effects of self-esteem and self-complexity. *Journal of personality*, *59*(3), 473-505.

Caruth, C. (2010). *Unclaimed Experience: Trauma, Narrative and History*, Johns Hopkins University Press

Cast, A. D. ve Burke, P. J. (2002). A Theory Of Self-Esteem. *Social forces*, *80*(3), 1041-1068.

Chasan N. (2010). Alkol Bağımlılığı İle Çocukluk Çağı Travmaları İlişkisi. *Yüksek Lisans Tezi*, İstanbul: Maltepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Psikoloji Anabilim Dalı, Adli-Klinik Psikoloji Programı.

Chirkov, V., Ryan, R. M., Kim, Y. ve Kaplan, U. (2003). Differentiating Autonomy From İndividualism And İndependence: A Self-Determination Theory Perspective On İnternalization Of Cultural Orientations And Well-Being. *Journal of personality and social psychology*, *84*(1), 97.

Coopersmith, S. (1967). The Antecedents Of Self-Esteem San Francisco. *H Freeman and Company*.

Crocker, J. ve Park, L. E. (2004). The Costly Pursuit Of Self-Esteem. *Psychological bulletin*, *130*(3), 392-414

Curun, F. (2001). The Effects Of Sexism And Sex Role Orientation On Romantic Relationship Satisfaction. *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, ODTÜ, Ankara.

Çeçen-Eroğul, A. R., ve Türk, S. B. (2013). Ergenlerde Çocukluk Örselenme Yaşantıları Ve Öfke İfade Tarzları İle Benlik Saygısı Ve Yaşam Doyumu Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi. *International Journal of Human Sciences*, *10*(1), 1421-1439.

Çelebi, B. M. ve Polat, A. (2019). Çocukluk Çağı Travmatik Yaşantıların, Yetişkin Bağlanma Stillerinin ve Psikolojik İyi Oluşun Evlilik Doyumu Üzerindeki Etkisi. *Kocaeli Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, *5*(1), 29-34.

Çelikel H. (2007). Klinik Olmayan Örneklemde Çocukluk Çağı Travmatik Yaşantıları, Dissosiyasyon ve Obsesif–Kompulsif belirtiler. *Yüksek Lisans Tezi*, Van: Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü,.

Çetinkaya, S., Arslan, S., Nur, N., Özdemir, D., Demir, Ö. F. ve Sümer, H. (2006). Sivas İl Merkezinde Sosyoekonomik Düzeyi Farklı Üç İlköğretim Okulu Öğrencilerinin Benlik Saygısı Düzeyi. *Klinik Psikiyatri*, *9*(3), 116-122.

Çobanoğlu, B. (2020). Çocukluk Çağında Travmaya Uğramış Bireylerin, Beliren Yetişkinlik Döneminde Duygusal Yeme Davranışı Ve Benlik Saygısı Oluşumu Arasındaki İlişkiler, *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, İstanbul Gelişim Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

Çuhadaroğlu, F. (1985). Gençlerde Benlik Saygısı İle İlgili Bir Araştırma. *XXI. Ulusal Psikiyatri ve Nörolojik Bilimler Kongresi Bilimsel Çalışmaları*, 107-108.

Çuhadaroğlu, F. (1986). Adolesanlarda Benlik Saygısı. *Yayımlanmamış Tıpta Uzmanlık Tezi*, Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Psikiyatri Anabilim Dalı, Ankara.

Deci, E. L. ve Ryan, R. M. (2000). The" What" And" Why" Of Goal Pursuits: Human Needs And The Self-Determination Of Behavior. *Psychological inquiry*, *11*(4), 227-268.

Demirel-Özsoy, S., Eşel, E. (2003). İntihar (Özkıyım). Anadolu Psikiyatri Dergisi; 4:175-185.

Demirkapı, E. Ş. (2013). Çocukluk Çağı Travmalarının Duygu Düzenleme ve Kimlik Gelişimine Etkisi ve Bunların Psikopatolojiler ile İlişkisi. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Adnan Menderes Üniversitesi, Aydın.

Dereboy, Ç., Şahin Demirkapı, E., Şakiroğlu, M. ve Şafak Öztürk, C. (2018). Çocukluk Çağı Travmalarının, Kimlik Gelişimi, Duygu Düzenleme Güçlüğü ve Psikopatoloji ile İlişkisi. *Turk Psikiyatri Dergisi*, 29(4) :269-78.

Dubowitz, H. (2002). Preventing Child Neglect and Physical Abuse: A Role for Pediatricians. *Pediatrics in Review*, 23: 191-196.

Dunphy, D. C. (1963). The Social Structure Of Urban Adolescent Peer Groups. *Sociometry*, 230-246.

Durmuşoğlu, N. ve Yıldırım-Doğru, S.S. (2006) Çocukluk Örseleyici Yaşantılarının Ergenlikteki Yakın İlişkilerde Bireye Etkisinin İncelenmesi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 15: 237-246.

Doğan, T. ve Eryılmaz, A. (2013). Benlik Saygısı Ve Öznel İyi Oluş Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, *33*(33), 107-117.

Egeland, B., Weinfield, N. S., Bosquet, M., Cheng, V. K., Osofsky, J. ve Fitzgerald, H. E. (2000). *WAIMH Handbook Of İnfant Mental Health*.

Eğeci, İ. S. ve Gençöz, T. (2006). Factors Associated With Relationship Satisfaction: Importance Of Communication Skills. *Contemporary Family Therapy*, 28(3), 383-391.

Eid, M., ve Larsen, R. J. (2008). *The Science Of Subjective Well-Being*. Guilford Press.

Eldridge, N. S. ve Gilbert, L. A. (1990). Correlates Of Relationship Satisfaction İn Lesbian Couples. *Psychology of Women Quarterly*, 14(1), 43-62.

Erbil, N. ve Bostan, Ö. (2004). Ebe Ve Hemşirelerde İş Doyumu, Benlik Saygısı Ve Etkileyen Faktörler. *Atatürk Ünivesitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 7(3).

Erdoğan, B. (2019) Yetişkin Bireylerde Narsisizm, Çocukluk Çağı Ruhsal Travmaları Ve İlişki Doyumu İle Cinsel Tutum Ve Davranışların İncelenmesi, *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, İstanbul Arel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Erol, A. P. ve Curun, F. (2021) The Mediator Role Of Positive-Negative Affect İn Relation Between Gender Role And Relationship Satisfaction (Cinsiyet Rolü Ve İlişki Doyumu Arasındaki İlişkide Pozitif-Negatif Duygulanımın Aracı Rolü). *Cyprus Turkish Journal Of Psychiatry & Psychology* Vol.3 Issue.1. 13-21 Doi:10.35365/Ctjpp.21.1.04

Eriş, Y. ve İkiz, F. E. (2013). Ergenlerin Benlik Saygısı ve Sosyal Kaygı Düzeyleri Arasındaki İlişki ve Kişisel Değişkenlerin Etkileri. *Electronic Turkish Studies*, *8*(6), 179-193.

Eşer, H. (2005). Üniversite Öğrencilerinde Dini İnanç ve Benlik Saygısı İlişkisi. *Yüksek Lisans Tezi*, Uludağ Üniversitesi, Bursa.

Evren, C. ve Ögel, K. (2003). Alkol/Madde Bağımlılarında Dissosiyatif Belirtiler Ve Çocukluk Çağı Travması, Depresyon, Anksiyete Ve Alkol/Madde Kullanımı İle İlişkisi. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 4(1), 30-37.

Falconier, M. K., Jackson, J. B., Hilpert, P. ve Bodenmann, G. (2015). Dyadic Coping And Relationship Satisfaction: A Meta-Analysis. *Clinical Psychology Review*, 42, 28-46.

Feiring, C., Taska, L. ve Lewis, M. (1998). The Role Of Shame And Attributional Style İn Children's And Adolescents' Adaptation To Sexual Abuse. *Child Maltreatment*, 3(2), 129-142.

Fink, L. A., Bernstein, D., Handelsman, L., Foote, J. ve Lovejoy, M. (1995). Initial reliability and validity of the childhood trauma interview: a new multidimensional measure of childhood interpersonal trauma. *The American Journal Of Psychiatry*.

Finkelhor, D., Hotaling, G. T., Lewis, I. A., & Smith, C. (1989). Sexual Abuse And İts Relationship To Later Sexual Satisfaction, Marital Status, Religion, And Attitudes. *Journal of Interpersonal Violence*, 4(4), 379-399.

Fleming, P. J., McCleary-Sills, J., Morton, M., Levtov, R., Heilman, B. ve Barker, G. (2015). Risk factors for men's lifetime perpetration of physical violence against intimate partners: results from the international men and gender equality survey (IMAGES) in eight countries. *PloS one*, 10(3), e0118639.

Fonseka, R. W., Minnis, A. M. ve Gomez, A. M. (2015). Impact Of Adverse Childhood Experiences On İntimate Partner Violence Perpetration Among Sri Lankan Men. *PLoS one,* 10(8), e0136321.

Fowers, B.J. (1991). His And Her Marriage: A Multivariate Study Of Gender And Marital Satisfaction. *Sex Roles*, 24(3/4), 209-221.

Furman, W. ve Buhrmester, D. (1992). Age and Sex Differences in Perceptions of Networks of Personal Relationships. *Child Development*, 63, 103-115.

Gacar, A. ve Yanlıç, N. (2012). 13-17 Yaş Ergen Hentbolcuların Benlik Saygısı Düzeylerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Spor Ve Performans Araştırmaları Dergisi, 3*(2), 45-50.

George, C., Kaplan, N. ve Main, M. (1996). *Adult attachment interview*.

Gibbs, A., Dunkle. K., Washington. L., Willan. S., Shai. N. ve Jewkes, R. (2018) Childhood traumas as a risk factor for HIV-risk behaviours amongst young women and men living in urban informal settlements in South Africa: A cross-sectional study. *PLoS ONE* 13(4): e0195369.

Günay, S. (2007). Evlilik Çatışması, Nedensellik-Sorumluluk Yüklemeleri, Eşlerin Evlilik İlişkisinden Sağladıkları Genel Doyuma ilişkin görüşleri ve evliliğe ilişkin değerlendirmeler arasındaki ilişkiler. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Güngör, A. (1989). Lise Öğrencilerinin Özsaygı Düzeylerini Etkileyen Etmenler. *Yayınlanmamış Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara*.

Güler N, Uzun S, Boztaş Z ve Aydoğan S. (2002). Anneleri Tarafından Çocuklara Uygulanan Duygusal ve Fiziksel İstismar/İhmal Davranışı ve Bunu Etkileyen Faktörler. *Cumhuriyet Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi*, 24 (3):128-134.

Güloğlu, B. ve Karaırmak, Ö. (2010). Üniversite Öğrencilerinde Yalnızlığın Yordayıcısı Olarak Benlik Saygısı ve Psikolojik Sağlamlık. *Ege Eğitim Dergisi*, *11*(2), 73-88.

Güloğlu, B., Karaırmak, Ö. Ve Emiral, E. (2016). Çocukluk Çağı Travmalarının Tinsellik Ve Affetme Üzerindeki Rolü. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 17(4), 309-316.

Güz, H., Doğanay, Z., Çolak, E., Tomaç, A., Sarısoy, G. Ve Özkan, A. (2003). *Konversiyon Bozukluğunda Çocukluk Çağı Travma Öyküsünün Psikiyatrik Belirtilere Etkisi Var Mı?* Klinik Psikiyatri, 6, 80-5.

Goffman, E. (1961). *Encounters: Two Studies İn The Sociology Of İnteraction*. Ravenio Books.

Hacıoğlu, A. Ş. (2019). Üniversite Öğrencilerinin İlişki Doyumunun İlişki İnançları, Beden Ve Kendilik Algısı İle Kişilerarası Yetkinlik Değişkenlerine Göre İncelenmesi. *Yüksek Lisans Tezi*, Ege Üniversitesi, İzmir.

Hamamcı, Z. (2005). Dysfunctional Relationship Belief İn Marital Satisfaction And Adjustment. *Social Behavior And Personality*, 33(4), 313- 328.

Harter, S. (1990). Developmental Differences İn The Nature Of Self-Representations: Implications For The Understanding, Assessment, And Treatment Of Maladaptive Behavior. *Cognitive Therapy And Research*, *14*(2), 113-142.

Hawkings, J. L. (1968). Associations Between Companionship, Hostility, And Marital Satisfaction. *Journal Of Marriage And The Family*, 11(1), 647-650.

Hendrick, S. S. (1988). A Generic Measure Of Relationship Satisfaction. *Journal Of Marriage And Family*, 50, 93-98.

Herman, J.L. (2016). *Travma Ve İyileşme*. Literatür Yayınları 4. Baskı. İstanbul.

Hillis, S., Mercy, J., Amobi, A. Ve Kress, H. (2016). Global Prevalence Of Past-Year Violence Against Children: A Systematic Review And Minimum Estimates. *Pediatrics*, 137(3).

Hinde, R. A. (1987). Interpersonal Relationships And Child Development. *Developmental Review*, *7*(1), 1-21.

Hishinuma, E. S., Miyamoto, R. H., Nishimura, S. T. Ve Nahulu, L. B. (2000). Differences İn State-Trait Anxiety Inventory Scores For Ethnically Diverse Adolescents İn Hawaii. *Cultural Diversity And Ethnic Minority Psychology*, *6*(1), 73.

Hutchison, E. D. (2018). *Dimensions Of Human Behavior: The Changing Life Course*. SAGE Publications.

Hyun, M.S., Kim, K.H. Ve Kim. S.A. (2004) Influencing Factors On Problem Behaviors Among Adolescents: Focused On Middle School Students İn Seoul. *Taehan Kanho Hakhoe Chi*, 34(2):252-260.

Jewkes, R. K., Dunkle, K., Nduna, M., Jama, P. N. Ve Puren, A. (2010). Associations Between Childhood Adversity And Depression, Substance Abuse And HIV And HSV2 İncident İnfections İn Rural South African Youth. *Child Abuse & Neglect*, 34(11), 833-841.

Jindal, C. R. Ve Panda, S. K. (1982). Anxiety And Achievement: A Rorschach Study Of High-And-Low-Achievers. *Indian Educational Review*. 17 (4):118-124.

Jones, E. Ve Wessely, S. (2005). *Shell Shock To PTSD, Military Psychiatry From 1900 To The Gulf War*. Hove: Psychology Press.

Jones, E. Ve Wessely, S. (2007). A Paradigm Shift İn The Conceptualization Of Psychological Trauma İn The 20th Century. *Journal Of Anxiety Disorders*, 21(2), 164-175.

Jones, J. T. Ve Cunningham, J. D. (1996). Attachment Styles And Other Predictors Of Relationship Satisfaction İn Dating Couples. *Personal Relationships*, 3(4), 387-399.

Kahriman, İ. (2005). Karadeniz Teknik Üniversitesi Trabzon Sağlık Yüksekokulu Öğrencilerinin Benlik Saygıları Ve Atılganlık Düzeylerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi. *CÜ Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*. 9:24-31.

Kara, B., Biçer, Ü. Ve Gökalp, A. S. (2004). Çocuk İstismarı. *Çocuk Sağlığı Ve Hastalıkları Dergisi*, *47*(2), 140-51.

Karadağ, G., Güner, İ., Çuhadar, D. Ve Uçan, Ö. (2008). Gaziantep Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu Hemşirelik Öğrencilerinin Benlik Saygıları. *Fırat Sağlık Hizmetleri Dergisi*, *3*(7), 29-42.

Karagöz B. (2010) Alkol Veya Madde Bağımlısı Bir Grupta Kendini Yaralama Davranışının İncelenmesi: Çocukluk Dönemi İstismarı Ve İhmali İle Duygu Düzenleme Güçlüğü Faktörleri. *Yüksek Lisans Tezi*, Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Klinik Psikoloji Bilim Dalı.

Karakuş, Ö. (2012). Relation Between Childhood Abuse And Self Esteem İn Adolescence. *Journal Of Human Sciences*, 9(2), 753-763.

Karasar, N. (2018). Bilimsel Araştırma Yöntemi. Ankara: Nobel Yayıncılık.

Karataş, Z. (2019). Romantik İlişki Doyumu İle Duygu Düzenleme Güçlüğü Ve Kişiler Arası Tarz Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Kardiner, A (1959) Traumatic Neuroses Of War. In: Arieti, S. (Ed.). *American Handbook Of Psychiatry*. New York: Basic Books.Vol. 1:Pp.245–257.

Kartal, E. (2021). Çocukluk Çağı Travmalarının Depresyon Ve Anksiyete İle İlişkisinin İncelenmesi, *Yayımlanmamış Yüksek Lisans* Tezi, Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Karney, B. R. Ve Coombs, R. H. (2000). Memory Bias İn Long-Term Close Relationships: Consistency Or İmprovement? *Personality And Social Psychology Bulletin*, 2 6, 959–970.

Kazdin, A. E. Ve Marciano, P. L. (1998). *Childhood And Adolescent Depression*.

Kelley, H. Ve Thibaut, J. (2008). Social Exchange Theory. *A First Look At Communication Theory, Mcgraw Hill, New York, NY*, 196-205.

Khanlou N (2004). Influences On Adolescent Self-Esteem İn Multicultural Canadian Secondary Schools. *Public Health Nurs*, 21(5):404-411.

Khaligova, F. (2019). Üniversite Öğrencilerinde Çocukluk Çağı Travmaları, Beden İmajı Ve Benlik Saygısı Arasındaki İlişki. *Yüksek Lisans Tezi*, İstanbul Aydın Üniversitesi, İstanbul.

Kılıç, B.S.S.P. (2019). Obsesif Kompulsif Belirtilerin Çocukluk Çağı Travma Türleri Ve Dissosiyatif Yaşantılarla İlişkisi. *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Işık Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Klinik Psikoloji Yüksek Lisans Programı, İstanbul.

Kocatürk, U. (2005) *Açıklamalı Tıp Terimleri Sözlüğü*, Nobel Tıp Kitapevi,9. Baskı.

Kohlberg, L. Ve Ryncarz, R. A. (1990). Beyond Justice Reasoning: Moral Development And Consideration Of A Seventh Stage. In C. N. Alexander & E. J. Langer (Editörler.), *Higher Stages Of Human Development: Perspectives On Adult Growth* (Sayfa. 191–207). Oxford University Press.

Kohut, H. (2013). The Analysis Of The Self: A Systematic Approach To The Psychoanalytic Treatment Of Narcissistic Personality Disorders. *University Of Chicago Press*.

Le Compte, W. A. (1983). Self-Esteem And Trait Anxiety İn Turkey A New Bottle For Some İare Old Wine. *Boğaziçi Univ J*, *8*, 65-79.

Leary, M. R. Ve Tangney, J. P. (2003). The Self As An Organizing Construct İn The Behavioral And Social Sciences. *Handbook Of Self And İdentity*, *15*, 3-14.

Lee, K. E. Ve Chang, H. K. (2021). Factors Affecting Romantic Relationship Satisfaction Of University Students. *Medico Legal Update*, 21(1), 1252-1258.

Levesque, R. J. (2014). *Encyclopedia Of Adolescence*. Springer Science & Business Media.

Lewin, K. (1948). *Resolving Social Conflicts; Selected Papers On Group Dynamics*. Harper, New York.

Loftus, E. F. (1993). The Reality Of Repressed Memories. *American Psychologist*, 48(5), 518.

Lynskey, M. T. Ve Fergusson, D. M. (1997). Factors Protecting Against The Development Of Adjustment Difficulties İn Young Adults Exposed To Childhood Sexual Abuse. *Child Abuse & Neglect*, 21(12), 1177-1190.

Mayda, B. S. (2020). Çocukluk Çağı Travmasının Erken Dönem Uyumsuz Şemalar Ve Stresle Başa Çıkma Tarzına Etkisi, *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. İstanbul Kent Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü. İstanbul.

Mead, G. H. (1934). *Mind, Self And Society* (Vol. 111). University Of Chicago Press.: Chicago.

Meinck, F., Cluver, L. D., Boyes, M. E. Ve Mhlongo, E. L. (2015). Risk And Protective Factors For Physical And Sexual Abuse Of Children And Adolescents İn Africa: A Review And İmplications For Practice. *Trauma, Violence, & Abuse*, 16(1), 81-107.

Meinck, F., Cluver, L. D., Boyes, M. E. Ve Loening-Voysey, H. (2016). Physical, Emotional And Sexual Adolescent Abuse Victimisation İn South Africa: Prevalence, İncidence, Perpetrators And Locations. *J Epidemiol Community Health*, 70(9), 910-916.

Meyers, S. A. Ve Landsberger, S. A. (2002). Direct And İndirect Pathways Between Adult Attachment Style And Marital Satisfaction. *Personal Relationships*, 9, 159–172.

Micale, M. (1989). *Hysteria And Its Historiography: A Review Of Past And Present Writings*, 223-47.

Miller, P. M (2013). *Principles Of Addiction: Comprehensive Addictive Behaviors And Disorders*, Volume 1, San Diego.

Mischel, W. Ve Morf, C. C. (2003). The Self As A Psycho-Social Dynamic Processing System: A Meta-Perspective On A Century Of The Self İn Psychology.

Mullis, A.K., Mullis, R.L. Ve Normandin, D. (1992) Cross-Sectional And Longitudinal Comparisons Of Adolescent Self Esteem. *Adolescence*, 10 (27):51-61.

Muslu, L. (2001). *Kırsal Bölgede Eşleri Tarafından Fiziksel Şiddet Gören Ve Görmeyen Kadınların Benlik Saygısı Düzeylerinin Belirlenmesi* Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Pamukkale Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Halk Sağlığı Hemşireliği Anabilim Dalı.

Neyer, F. J. Ve Voigt, D. (2004). Personality And Social Network Effects On Romantic Relationships: A Dyadic Approach. *European Journal Of Personality* , 18, 279-299.

Norman, R. E., Byambaa, M., De, R., Butchart, A., Scott, J. Ve Vos, T. (2012). The Long-Term Health Consequences Of Child Physical Abuse, Emotional Abuse, And Neglect: A Systematic Review And Meta-Analysis. *Plos Medicine*, 9(11), E1001349.

Oğul, M. Ve Erden, G. (2005). Amputasyonun Psikososyal Boyut. *Ankara Üniversitesi Dikimevi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Dergisi*, 7(1): 27-33.

Onat, G., Dinç, H., Günaydın, S. Ve Uğurlu, F. (2016). Çocukluk Döneminde Yaşanan İhmal Veya İstismarın Benlik Saygısına Etkisinin İncelenmesi. *Sağlık Blimleri Ve Meslekleri Dergisi*, 3(1), 9-15.

Öcal Yüceol, S. E. (2016). Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumlar İle İlişki Doyumu Ve Romantik İlişkilerde Akılcı Olmayan İnançlar Arasındaki İlişkiler *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, İstanbul Bilim Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Öklük, Ö. (2018). Çocukluk Dönemi Travmatik Yaşam Olaylarına Maruz Kalmış Yetişkin Bireylerin Benlik Saygısı, Kişilerarası İlişki Tarzları Ve Baş Etme Becerilerinin İncelenmesi.*Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Işık Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Örsel, S., Karadağ, H., Kahiloğullari, A. K. Ve Aktaş, E. A. (2011). Psikiyatri Hastalarında Çocukluk Çağı Travmalarının Sıklığı Ve Psikopatoloji İle İlişkisi. *Anatolian Journal Of Psychiatry/Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 12(2), 130-136.

Özen, Y. (2017). Psikolojik Travmanın İnsanlık Kadar Eski Tarihi, *TJSS The Journal Of Social Science*, Yıl 1, Sayı 2, 104-117

Özkan, İ. (1994). Benlik Saygısını Etkileyen Etkenler. *Düşünen Adam*, *7*(3), 4-9.

Özmert, E. N. (2006). Erken Çocukluk Gelişiminin Desteklenmesi-III: Aile. *Çocuk Sağlığı Ve Hastalıkları Dergisi*, *49*(3), 256-273.

Özsoy, İ. Ve Okyayüz, Ü. H (2016). Amputasyon Geçirmiş Kişilerin Baş Etme Becerileri: Olgu Sunumu, *Klinik Psikiyatri* (19) 45-51.

Polat, O. (2007). *Tüm Boyutlarıyla Çocuk İstismarı Tanımlar 1.* Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Polat, O. (2015). *Şiddet.* 1. Baskı. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Punamaki, R. L. (1987). *Childhood Under Conflict. The Attitudes And Emotional Life Of Israeli And Palestinian Children*, 32.

Roberts, A. R. (2006) *Foundations Of Evidence-Based Social Work Practice,* Oxford University Press, USA, 7 Oca 2006

Rochlen, A. B., Mckelley, R. A., Suizzo, M.-A. Ve Scaringi, V. (2008). Predictors Of Relationship Satisfaction, Psychological Well-Being, And Life Satisfaction Among Stay-At-Home Fathers. *Psychology Of Men & Masculinity, 9*(1), 17–28.

Rosenberg, M. (1965). So*ciety And The Adolescent: Self-İmage*. Princeton: Princeton University Press. New Jersey, United States, 340 Sayfa ISBN: 978-0691622682

Sabatelli, R. M. (1988). Exploring Relationship Satisfaction: A Social Exchange Perspective On The İnterdependence Between Theory, Research, And Practice. *Family Relations*, 217-222.

Sakallı-Uğurlu, N. (2003). How Do Romantik Relationship Satisfaction, Gender Stereotypes And Gender Relate To Future Time Orientation İn Romantic Relationships? *The Journal Of Psychology*, 137(3), 294-303.

Sakmar, E (2010). Evli Çocuklu/Çocuksuz Ve Birlikte Yaşayan Bireylerde İletişim Şekillerinin İlişki Doyumu Üzerine Yordayıcı Rolü: Düzenleyici Değişken Rolü Olarak Cinsel Doyum. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. Orta Doğu Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Psikoloji Bölümü.

Saraç, A., Hamamcı, Z. Ve Güçray, S. (2015). Üniversite Öğrencilerinin Romantik İlişki Doyumunu Yordaması. *Türk Psikolojik Danışma Ve Rehberlik Dergisi*, *5*(43), 69-81.

Sarı, T. (2008). Üniversite Öğrencilerinin Romantik İlişkilerle İlgili Akılcı Olmayan İnançlar, Bağlanma Boyutları Ve İlişki Doyumu Arasındaki İlişkiler. *Yayınlanmamış Doktora Tezi*, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Satıcı, B. Ve Deniz, M. (2018). Cinsiyetin Romantik İlişki Doyumu Üzerindeki Etkisi: Bir Meta-Analiz Çalışması. *Ilkogretim Online*, *17*(2).

Seki, T. (2020). Benlik Saygısı Ve İlişkisel Faktörler: Bir Meta-Analiz Çalışması. (*Yayınlanmamış Doktora Tezi*). Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Konya.

Shay, J. (2014). Moral İnjury. *Psychoanalytic Psychology*, 31(2), 182.

Singer, D.; Golinkoff, R. M. Ve Hirsh-Pasek, K. (2006). *Play = Learning:How Play Motivates And Enhances Children's Cognitive And Social-Emotional Growth*, Oxford University Press, 288 Sayfa

Singh, A. K. (2020). *Social Psychology*, PHI Learning Pvt. Ltd, Delhi.

Sobsey D, Randall W, Parrila RK. Gender Differences İn Abused Children With And Without Disabilities. Child Abuse Negl 1997;21:707-20.

Sroufe, L. A. (1979). The Coherence Of İndividual Development: Early Care, Attachment, And Subsequent Developmental İssues. *American Psychologist*, *34*(10), 834.

Swann Jr, W. B., Chang-Schneider, C. Ve Larsen Mcclarty, K. (2007). Do People's Self-Views Matter? Self-Concept And Self-Esteem İn Everyday Life. *American Psychologist*, *62*(2), 84-94

Şahin, N. H., Timur, S., Ergin, A. B., Taşpinar, A., Balkaya, N. A. Ve Çubukçu, S. (2010). Childhood Trauma, Type Of Marriage And Self-Esteem As Correlates Of Domestic Violence İn Married Women İn Turkey. *Journal Of Family Violence*, *25*(7), 661-668.

Şar, V. (1998). *Kötüye Kullanım Ve İhmalle İlişkili Sorunlar. Psikiyatri Temel Kitabı*, 823-834.

Şar, V, Akyüz G, Kuğu N, Öztürk E Ve Ertem-Vehid H. (2006). Axis I Dissociative Disorder Comorbidity İn Borderline Personality Disorder And Reports Of Childhood Trauma. *J Clin Psychiatry*, 67(10): 1583-90.

Şar, V., Öztürk, E. Ve İkikardeş, E. (2012). Çocukluk Çağı Ruhsal Travma Ölçeğinin Türkçe Uyarlamasının, Geçerlilik Ve Güvenilirliği . *Türkiye Klinikleri J Med Sci*, 32(4), 1054-1063.

Şenkal, İ. Ve Işıklı, S. (2015). Çocukluk Çağı Travmalarının Ve Bağlanma Biçiminin Depresyon Belirtileri İle İlişkisi: Aleksitiminin Aracı Rolü. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 26(4), 261-67.

Tagay, Ö., Çalışandemir, F. Ve Ünüvar, P. (2018). Romantik İlişkilerde Algılanan İstismarın Yordayıcıları Olarak Temas Engelleri Ve Benlik Saygısı. *Journal Of Human Sciences*, *15*(2), 707-716.

Teichner, M.H., Samson, A.J., Polcari, A. Ve Mcgreenery, C.E. (2006). Sticks, Stones And Hurtful Words: Relative Effects Of Various Forms Of Childhood Maltreatment. *Am J Psychiatry*, 163: 993-1000.

Terr, L. (1990). *Too Scared To Cry: Psychic Trauma İn Childhood*. New York: Harper & Row.

Thibaut, J. W. Ve Kelley, H. H. (1961). The Social Psychology Of Groups (Cilt 2). New York: John Wiley&Sons.

Tıraşçı, Y., Ve Gören, S. (2007). Çocuk İstismarı Ve İhmali. *Dicle Tıp Dergisi*, *34*(1), 70-74.

Tözün, M. (2010). Benlik Saygısı. *Actual Medicine, 18*(7), 52-57

Tunç, P. (2019). Üniversite Öğrencilerinde Çocukluk Çağı Travması Ve Yeme Tutumları. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 11(1), 203-219.

Türk, E. G. Ve Demirli Yıldız, A. (2017). Aşk Biçemleri, İlişki Doyumu Ve Yalnızlık: Üniversite Öğrencileri Üzerine Bir Çalışma. *Türk Psikolojik Danışma Ve Rehberlik Dergisi*, 7(48), 97-109.

Türkgil, B. (2021) Çocukluk Çağı Travmaları Olan Yetişkinlerde Çocukluk Çağı Travmaları, Ruminatif Düşünce Biçimi Ve Umutsuzluk Düzeyi Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, İstanbul Kent Üniversitesi / Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

Twenge, J.M. Ve Campbell, W.K. (2002) Self Esteem And Socio Economic Status: A Meta Analytic Review. *Personality And Social Psycology Review*, 6 (1): 59-71.

Ulutaş, E. (2018). Üniversite Öğrencilerinde Romantik İlişki Doyumu İle Kişilik Özellikleri Ve Benlik Saygısı Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Yüksek Lisans Tezi* , Uludağ Üniversitesi, Bursa.

UNICEF, (2014). *Hidden İn Plain Sight: A Statistical Analysis Of Violence Against Children*.

Uzun, Ö. (2013). Psikojenik Nöbet Tipinde Konversiyon Bozukluğu Olan Ergenlerde Çocukluk Çağı Travmaları, Bağlanma Ve Aleksitimi. *Yayınlanmış Tıpta Uzmanlık Tezi*, Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Çocuk Ve Ergen Ruh Sağlığı Ve Hastalıkları Anabilim Dalı, Ankara.

Ünsar, S. Ve İşsever, H. (2003). Trakya Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksek Okulu Öğrencilerinin Benlik Saygısını Etkileyen Faktörlerin İncelenmesi. *Hemşirelik Forumu*, 6(1): 7-11.

Vaillant, C.O. Ve Vaillant, G.E. (1993). Is The U-Curve Of Marital Satisfaction An İllusion? A 40-Year Study Of Marriage. *Journal Of Marriage And Family*, 55(1), 230–239.

Van Der Kolk, B. A. (1989). *The Compulsion To Repeat The Trauma: Reenactment, Revictimization, And Masochism. Psychiatric Clinics Of North America*, Vol. 12. Treatment Of Victims Of Sexual Abuse, (Pp. 389-411). Philadelphia: W. B. Saunders.

Van Der Kolk, B. A. Ve Van Der Hart, O. (1991). The İntrusive Past: The Flexibility Of Memory And The Engraving Of Trauma. *American Imago*, 48(4), 425-454.

Walster, E., Berscheid, E. Ve Walster, G. W. (1973). New Directions İn Equity Research. *Journal Of Personality And Social Psychology*, *25*(2), 151.

Webb, D. A., & Culhane, J. (2002). Hospital Variation İn Episiotomy Use And The Risk Of Perineal Trauma During Childbirth. *Birth*, 29(2), 132-136.

Webb, J. C. J., Munshi, P., Saifuddin, A. Ve Birch, R. (2002). The Prevalence Of Spinal Trauma Associated With Brachial Plexus İnjuries. *Injury*, 33(7), 587-590.

Westaway, M. Ve Skuy, M. (1984). Self-Esteem And The Educational And Vocational Aspirations Of Adolescent Girls İn South Africa. *South African Journal Of Psychology*, *14*(4), 113-117.

Wilson, J. P. (1994). The Historical Evolution Of PTSD Diagnostic Criteria: From Freud To DSMIV. *Journal Of Traumatic Stress*, 7(4), 681-698

Worrell, J. (2001). *Encyclopedia Of Women And Gender, Two-Volume Set: Sex Similarities And Differences And The Impact Of Society On Gender*, Academic Press, London.

Yargıç İ, Ersoy E Ve Batmaz-Oflaz S. (2012) Çocukluk Çağı Travmalarının İntihar Girişimi Ve Kendine Zarar Verme Davranışı İle İlişkisi. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 13: 277-284.

Yehuda, R., Mcfarlane, A. C. Ve Psychother, D. (1995). Special Artide. *Am J Psychiatry*, 152, 1705- 1713.

Yenidünya, A. (2005). Lise Öğrencilerinde Rekabetçi Tutum, Benlik Saygısı Ve Akademik Başarı İlişkisi *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Psikolojik Danışma Ve Rehberlik Ana Bilim Dalı.

Yenidünya, A. (2017). Çocukluk Çağı Travmatik Yaşantıları İle Risk Ve Koruyucu Faktörlerin, Genç Yetişkinlikteki Yalnızlık Stilleri İle İlişkisi. *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Psikoloji Anabilim Dalı Klinik Psikoloji Programı, İstanbul.

Yetim, O. (2021). Suriyeli Göçmen Ergenlerde Travma, Benlik Saygısı, Psikolojik Dayanıklılık Ve Psikiyatrik Belirti İlişkisinin Değerlendirilmesi, *Yayımlanmamış Tıpta Uzmanlık Tezi*, T.C. Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Çocuk Ve Ergen Ruh Sağlığı Hastalıkları Anabilim Dalı.

Yıldırım, B. (2017). Çocukluk Çağı Travmaları Ve Romantik İlişki Doyumu Arasındaki İlişkide; Otomatik Düşüncelerin Aracılık Rolü. *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. İstanbul Arel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Psikoloji Ana Bilim Dalı Klinik Psikoloji Bilim Dalı.

Yılmaz, S. (2000). Hemşirelik Yüksekokulu Öğrencilerinin Benlik Saygısı Ve Atılganlık Düzeyi Arasındaki İlişki, *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi* Atatürk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Psikiyatri Hemşireliği Anabilim Dalı.

Yiğit, H. (2010). Ergenlerin Benlik Saygılarının Yasam Doyumu Ve Bazı Özlük Nitelikleri Açısından İncelenmesi (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Selçuk Üniversitesi, Konya.

Yöyen, E. G. (2016). Childhood Trauma And Self-Respect As A Predictor Of Loneliness. *Journal Of Current Researches On Social Sciences*, *6*(2), 65-78.

Zoroğlu, S,S,, Tüzün, Ü., Şar, V,, Öztürk, M., Eröcal-Kora, M. Ve Alyanak, B. (2001). Çocukluk Dönemi İstismar Ve İhmalinin Olası Sonuçları. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*; 2(2):69-78.

EKLER

Ek 1: Bilgilendirilmiş Onam Formu

Araştırmayı destekleyen kurum: İstanbul Kent Üniversitesi

Araştırmanın Adı: Romantik İlişkilerde İlişki Doyumu, Çocukluk Çağı Travması ve Benlik Saygısı Arasındaki İlişkiler

Araştırmacının Adı: Mehmet Selman ŞERBETÇİOĞLU

Gönüllü Katılım Formu

Sizi M. Selman ŞERBETÇİOĞLU tarafından yürütülen araştırmaya davet ediyoruz. Bu araştırmanın amacı, travmaların romantik ilişkilerdeki benlik saygısının rolünün incelenmesidir. Araştırmada sizden tahminen 10 dakika kadar süre ayırmanız istenmektedir. Araştırmaya sizin dışınızda tahminen 250 kişi katılacaktır. Bu çalışmaya katılmak tamamen gönüllülük esasına dayanmaktadır. Çalışmanın amacına ulaşması için sizden beklenen, bütün sorulara eksiksiz, kimsenin baskısı veya telkini olmadan, size en uygun gelen cevapları içtenlikle verecek şekilde cevaplamanızdır. Bu formu okuyup onaylamanız, araştırmaya katılmayı kabul ettiğiniz anlamına gelecektir. Ancak, çalışmaya katılmama ya da katıldıktan sonra herhangi bir anda çalışmayı bırakma hakkına da sahipsiniz. Bu çalışmadan elde edilecek bilgiler tamamen araştırma amacı ile kullanılacak olup, kişisel bilgileriniz gizli tutulacaktır; ancak verileriniz yayın amacı ile kullanılabilir.

Yukarıda yer alan ve araştırmadan önce katılımcıya verilmesi gereken bilgileri okudum ve katılmam istenen çalışmanın kapsamını ve amacını, gönüllü olarak üzerime düşen sorumlulukları anladım. Kişisel bilgilerimin özenle korunacağı konusunda yeterli güven verildi. Bu koşullarda söz konusu araştırmaya kendi isteğimle, hiçbir baskı ve telkin olmaksızın katılmayı kabul ediyorum.

Ek 2: Kişisel Bilgi Formu

Yaşınız:___.....

Cinsiyetiniz: (_) Kadın (_) Erkek (_) Diğer

Cinsel Yöneliminiz:

Heteroseksüel (karşı cinse ilgi) (_) Homoseksüel (aynı cinse ilgi) (_)

Biseksüel (her iki cinsiyete ilgi) (_) Aseksüel (cinsel anlamda ilgisiz) (_)

Yaşamınızın büyük bölümünü nerede geçirdiniz?

Köy – Kasaba (_) İlçe (_) İl (_) Büyük şehir (_)

Şuan yaşadığınız şehir:_____

Kardeş sayınız (siz hariç) _____

Samimi arkadaş sayınız _____

Eğitim durumunuz:

Okur yazar değil (_) Okur yazar (_) İlkokul Mezunu (_)

Ortaokul Mezunu (_) Lise Mezunu (_) Üniversite Mezunu (_)

Yüksek lisans Mezunu (_) Doktora (_)

Hanenize giren aylık gelir miktarı ne kadardır? ..... TL

Çalışma durumunuz:

Çalışmıyorum, arayışım yok (_) Çalışmıyorum, bulamıyorum (_) Çalışıyorum (_)

Nerede yaşıyorsunuz?

Arkadaşlarımla (_) Yurtta Kalıyorum (_) Ailemin yanındayım (_)

Eşimle (_) Tek başıma yaşıyorum (_)

Annenizin Eğitim durumu:

Okur yazar değil (_) Okur yazar (_) İlkokul Mezunu (_)

Ortaokul Mezunu (_) Lise Mezunu (_) Üniversite Mezunu (_)

Babanızın Eğitim durumu:

Okur yazar değil (_) Okur yazar (_) İlkokul Mezunu (_)

Ortaokul Mezunu (_) Lise Mezunu (_) Üniversite Mezunu (_)

Yaşamınızdan ne kadar memnunsunuz?

Hiç Memnun Değilim ( ) Memnun Değilim ( ) Kararsızım ( )

Memnunum ( ) Çok Memnunum ( )

Geleceğe yönelik amaçlarınıza ne oranda ulaşabileceğinize inanıyorsunuz? 1'den6'ya kadar bir puan veriniz(1-hiç inanmıyorum, 6-kesinlikle inanıyorum)

(1) (2) (3) (4) (5) (6)

Ek 3: Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği

ROSENBERG BENLİK SAYGISI ÖLÇEĞİ

D – 1

MADDE 1

1. Kendimi en az diğer insanlar kadar değerli buluyorum.

a. ÇOK DOĞRU b. DOĞRU c. YANLIŞ d. ÇOK YANLIŞ

2. Bazı olumlu özelliklerim olduğunu düşünüyorum.

a. ÇOK DOĞRU b. DOĞRU c. YANLIŞ d. ÇOK YANLIŞ

3. Genelde kendimi başarısız bir kişi olarak görme eğilimindeyim.

a. ÇOK DOĞRU b. DOĞRU c. YANLIŞ d. ÇOK YANLIŞ

MADDE 2

4. Ben de diğer insanların birçoğunun yapabildiği kadar bir şeyler yapabilirim.

a. ÇOK DOĞRU b. DOĞRU c. YANLIŞ d. ÇOK YANLIŞ

5. Kendimde gurur duyacak fazla birşey bulamıyorum.

a. ÇOK DOĞRU b. DOĞRU c. YANLIŞ d. ÇOK YANLIŞ

MADDE 3

6. Kendime karşı olumlu bir tutum içindeyim.

a. ÇOK DOĞRU b. DOĞRU c. YANLIŞ d. ÇOK YANLIŞ

MADDE 4

7. Genel olarak kendimden memnunum.

a. ÇOK DOĞRU b. DOĞRU c. YANLIŞ d. ÇOK YANLIŞ

MADDE 5

8. Kendime karşı daha fazla saygı duyabilmeyi isterdim.

a. ÇOK DOĞRU b. DOĞRU c. YANLIŞ d. ÇOK YANLIŞ

MADDE 6

9. Bazen kesinlikle kendimin bir işe yaramadığını düşünüyorum

. a. ÇOK DOĞRU b. DOĞRU c. YANLIŞ d. ÇOK YANLIŞ

10. Bazen kendimin hiç de yeterli bir insan olmadığımı düşünüyorum.

a. ÇOK DOĞRU b. DOĞRU c. YANLIŞ d. ÇOK YANLIŞ

D – 2

11. Kendiniz hakkındaki düşünceleriniz değişkenlik gösterir mi, yoksa her zaman aynı mıdır ?

a.ÇOK DEĞİŞİR b.ZAMAN ZAMAN DEĞİŞİR c.ÇOK AZ DEĞİŞİR d.HİÇ DEĞİŞMEZ

12. Hiç kendiniz hakkında bir gün bir görüşe, başka bir gün farklı bir görüşe sahip olduğunuzu farkettiğiniz olur mu ?

a. Evet, sık sık olur b. Evet, bazen olur c. Evet, nadiren olur d. Hayır, hiç olmaz

13. Kendim hakkındaki görüşlerimin çok çabuk değiştiğini farkettim.

a. DOĞRU b. YANLIŞ

14. Kendim hakkında bazı günler olumlu bazı günlerse olumsuz düşüncelere sahip oluyorum.

a. DOĞRU b. YANLIŞ

15. Şu günlerde kendim hakkındaki görüşlerimi hiçbir şeyin değiştiremeyeceğini düşünüyorum

. a. DOĞRU b. YANLIŞ

D – 3

16.Başınıza gerçekten bir şey geldiğinde kimse sizin durumunuzla pek ilgilenmeyecektir

. a. DOĞRU b. YANLIŞ

17. İnsan doğasında yardımlaşma gerçekten vardır

. a. DOĞRU b. YANLIŞ

18. Dikkatli davranmazsanız insanlar sizi kullanacaklardır.

a. DOĞRU b. YANLIŞ

19. Bazı kişiler, insanların büyük çoğunluğunun güvenilebilir olduğunu, bazıları ise insanlarla ilişkilerinde çok güvenilemeyeceğini söylerler. Siz bu konuda ne düşünüyorsunuz ?

a. İnsanların çoğuna güvenilebilir . b. İnsanlarla ilişkilerde çok güvenilemez

. 20. İnsanlar daha çok başkalarına yardım etmeye mi, yoksa kendi çıkarlarını düşünmeye mi eğilimlidirler ?

a. Başkalarına yardım etmeye b. Kendi çıkarlarını düşünmeye

D – 4

21. Eleştiriye karşı ne kadar hassassınızdır ?

a. Çok fazla hassas b. Oldukça hassas c. Az hassas d. Hassas değil

22. Eleştiri ya da azarlama beni çok fazla incitir

. a. DOĞRU b. YANLIŞ

23. Yanlış yaptığınız bir şey için biri size güldüğünde veya suçladığında ne kadar rahatsız olursunuz ?

a. Çok fazla b. Oldukça c. Rahatsız olmam

D – 5

24. Genelde ne kadar mutlusunuzdur ?

a. Çok mutlu b. Mutlu c. Pek mutlu değil d. Çok mutsuz

25. Genelde oldukça mutlu bir kişi olduğumu düşünüyorum.

a. DOĞRU b. YANLIŞ

26. Genel olarak kendinizi neşeli bir ruh hali içinde mi, yoksa neşesiz bir ruh hali içinde mi hissedersiniz ?

a. Çok neşeli bir ruh hali içinde b. Oldukça neşeli bir ruh hali içinde

c. Ne neşeli ne de neşesiz ruh halinde d. Oldukça neşesiz ruh halinde

27. Hayattan çok zevk alıyorum.

a. DOĞRU b. YANLIŞ

28. Ben de mutlu gördüğüm diğer kişiler kadar mutlu olabilmeyi isterdim.

a. DOĞRU b. YANLIŞ

29. Kendinizi kederli ve karamsar hissettiğiniz olur mu ?

a. Çok sık b. Sık c. Ara sıra d. Nadiren e. Hiçbir zaman

D – 6

30. Çoğu zaman başka bir şey yapmaktansa oturup hayal kurmayı tercih ediyorum.

a. DOĞRU b. YANLIŞ

31. Bana hayalperest denilebilir.

a. DOĞRU b. YANLIŞ

32. Zamanımın büyük bir kısmını hayal kurmakla geçiririm.

a. DOĞRU b. YANLIŞ

33. Gelecekte nasıl bir insan olacağınız konusunda hayal kurar mısınız ?

a. Çok sık b. Bazen c. Nadiren d. Hiçbir zaman

D – 7

34. Hiç uykuya dalma ya da uykunun sürekliliği açısından sorununuz oldu mu ?

a. Sık sık b. Bazen c. Nadiren d. Hiçbir zaman

35. Hiç ellerinizin sizi rahatsız edecek kadar titrediği olur mu ?

a. Sık sık b. Bazen c. Nadiren d. Hiçbir zaman

36. Hiç sizi rahatsız edecek kadar sinirlendiğiniz olur mu ?

a. Sık sık b. Bazen c. Nadiren d. Hiçbir zaman

37. Hiç sizi rahatsız edecek kadar çarpıntı hissettiğiniz olur mu ?

a. Sık sık b. Bazen c. Nadiren d. Hiçbir zaman

38. Hiç sizi rahatsız edecek kadar başınızın içinde basınç hissettiğiniz olur mu ?

a. Sık sık b. Bazen c. Nadiren d. Hiçbir zaman

39. Şu sıralarda hiç tırnak yiyor musunuz ?

a. Sık sık b. Bazen c. Nadiren d. Hiçbir zaman

40. Egzersiz veya çalışma zamanları dışında hiç sizi rahatsız edecek kadar nefes darlığı hissettiğiniz olur mu ?

a. Sık sık b. Bazen c. Nadiren d. Hiçbir zaman

41. Hiç sizi rahatsız edecek kadar ellerinizde terleme olur mu ?

a. Sık sık b. Bazen c. Nadiren d. Hiçbir zaman

42. Hiç rahatsız edici baş ağrıları çeker misiniz ?

a. Sık sık b. Bazen c. Nadiren d. Hiçbir zaman

43. Hiç rahatsız edici kabuslar görür müsünüz ?

a. Sık sık b. Bazen c. Nadiren d. Hiçbir zaman

D – 8

44. Ulusal veya uluslar arası önemli bir konuda görüşünüzü belirttiğinizde birisi size gülerse ne hissedersiniz ?

a. Çok incinirim ve rahatsız olurum. b. Biraz incinirim ve rahatsız olurum.

c. Beni pek fazla etkilemez.

45. Ulusal veya uluslar arası sorunlar tartışıldığında genellikle kötü izlenim bırakacak bir şey söylemektense hiçbir şey söylememeyi tercih ederim

. a. DOĞRU b. YANLIŞ

46. Toplumsal konularla ilgili tartışmalarda insanları kızdıracak bir şey söylemektense hiçbir şey söylememeyi tercih ederim.

a. DOĞRU b. YANLIŞ

D – 9

47. Uluslar arası konuları tartışır mısınız ?

a. Pek çok b. Oldukça c. Çok az d. Hiçbir zaman

48. Arkadaşlarınızla birlikte uluslar arası konuları tartıştığınız zaman tutumunuz nasıl olur ?

a. Sadece dinlerim b. Arada bir görüş bildiririm

c. Konuşmaya eşit oranda katılırım d. Diğerlerini ikna etmeye çalışırım

D – 10

49. Siz 10 – 11 yaşlarınızdayken anneniz arkadaşlarınızı tanır mıydı ?

a. Hepsini tanırdı b. Çoğunu tanırdı

c. Bazılarını tanırdı d. Hemen hemen hiçbirini tanımazdı

50. Bu dönemde babanız arkadaşlarınızı tanır mıydı ?

a. Hepsini tanırdı b. Çoğunu tanırdı

c. Bazılarını tanırdı d. Hemen hemen hiçbirini tanımazdı

51. 5. – 6. sınıflardayken karneniz iyi olduğunda anneniz çoğu zaman ilgilenmezdi.

a. DOĞRU b. YANLIŞ

52. 5. – 6. sınıflardayken karneniz iyi olduğunda babanız çoğu zaman ilgilenmezdi.

a. DOĞRU b. YANLIŞ

53. 5. – 6. sınıflardayken karneniz kötü olduğunda anneniz çoğu zaman ilgilenmezdi.

a. DOĞRU b. YANLIŞ

54. 5. – 6. sınıflardayken karneniz kötü olduğunda babanız çoğu zaman ilgilenmezdi.

a. DOĞRU b. YANLIŞ

55. Sizce diğer aile bireyleri sizin söylediğiniz şeylerle ne kadar ilgilenirler ?

a. Çok ilgilenirler b. Oldukça ilgilenirler c. İlgilenmezler

D – 11

56. Büyümekte olduğunuz dönemde babanızın en çok tuttuğu çocuğu kimdi ?

a. Ben b. Ağabeyim c. Ablam

d. Erkek kardeşim e. Kız kardeşim f. Bildiğim kadarıyla çok tuttuğu birisi yoktu

57. Bu dönemde babanız arkadaşlarınızı tanır mıydı ?

a. Hepsini tanırdı b. Çoğunu tanırdı

c. Bazılarını tanırdı d. Hiçbirini tanımazdı

58. Anne ve babanızın hangisi ile daha rahat konuşabiliyorsunuz ?

a. Babamla çok daha fazla b. Babamla biraz daha fazla

c. Her ikisi ile eşit oranda d. Annemle biraz daha fazla e. Annemle çok daha fazla

59. Anne ve babanızın hangisi sizi daha çok över ?

a. Babam çok daha fazla b. Babam biraz daha fazla

c. Her ikisi eşit oranda d. Annem biraz daha fazla e Annem çok daha fazla

60. Anne ve babanızın hangisi size daha çok şefkat gösterir ?

a. Babam çok daha fazla b. Babam biraz daha fazla

c. Her ikisi eşit oranda d. Annem biraz daha fazla e. Annem çok daha fazla

61.Anne ve babanız anlaşamadıkları zaman siz genellikle hangisinden yana olursunuz ?

a. Çok daha fazla olarak babamdan yana b. Biraz fazla olarak babamdan yana

c. Eşit oranda her ikisinden yana d. Biraz fazla olarak annemden yana

e. Çok daha fazla olarak annemden yana

D – 12

62. Yalnız bir insan olmaya eğilimli misinizdir ?

a. Evet b. Hayır

63. İnsanların çoğu sizin nasıl bir kişi olduğunuzu bilirler mi, yoksa çoğunun sizi gerçekten tanımadıklarını mı düşünürsünüz ?

a. Çoğu benim nasıl biri olduğumu bilir. b. Çoğu gerçekten beni tanımaz.

Ek 4: Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği

Sorulara nasıl yanıt verilecek?

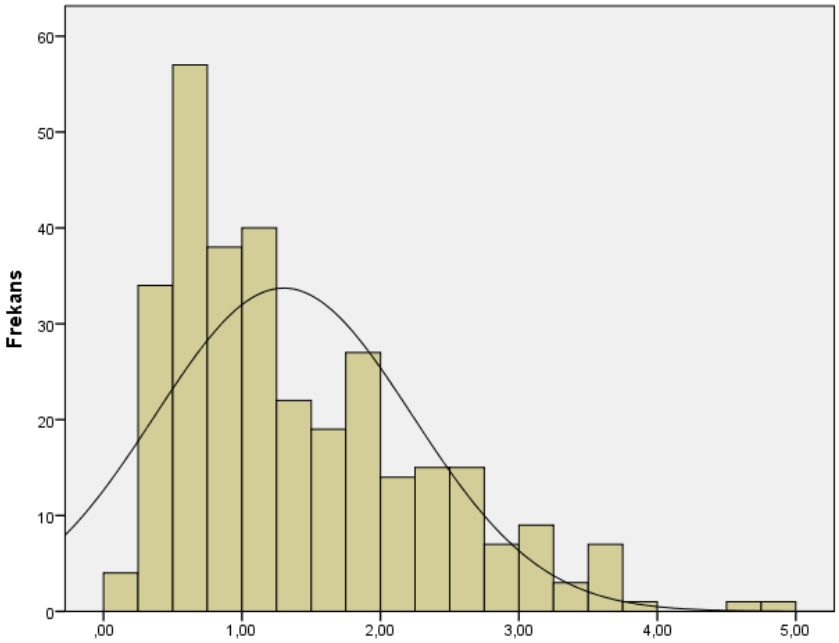
Bu sorular **çocukluğunuzda ve ilk gençliğinizde (20 yaşından önce)** başınıza gelmiş olabilecek bazı olaylar hakkındadır. Her bir soru için sizin durumunuza uyan rakamı daire içersine alarak işaretleyiniz. Sorulardan bazıları özel yaşamınızla ilgilidir; lütfen elinizden geldiğince gerçeğe uygun yanıt veriniz. Yanıtlarınız gizli tutulacaktır.

	Hiç bir zaman	Nadiren	Zaman zaman	Sıklıkla	Çok sık olarak
Çocukluğumda yada ilk gençliğimde...					
1. Yeterli yemek bulamazdım.	1	2	3	4	5
2. Ailemdekiler bana "salak", "beceriksiz" yada "tipsiz" gibi sıfatlarla seslenirlerdi.	1	2	3	4	5
3. Anne ve babam ailelerine bakamayacak kadar sıklıkla sarhoş olur yada uyuşturucu alırlardı.	1	2	3	4	5
4. Ailemde önemli ve özel biri olduğum duygusunu hissetmeme yardımcı olan birisi vardı.	1	2	3	4	5
5. Kirli giysiler içeresinde dolaşmak zorunda kalırdım.	1	2	3	4	5
6. Sevildiğimi hissediyordum.	1	2	3	4	5
7. Ana babamın benim doğmuş olmamı istemediklerini düşünüyordum.	1	2	3	4	5
8. Ailemden birisi bana öyle kötü vurmuştu ki doktora yada hastaneye gitmem gerekmişti.	1	2	3	4	5
9. Ailemdekiler bana o kadar şiddetle vuruyorlardı ki vücudumda morartı yada sıyrıklar oluyordu.	1	2	3	4	5
10. Kayış, sopa, kordon yada başka sert bir cisimle vurularak cezalandırılıyordum.	1	2	3	4	5
11. Ailemde başka türlü olmasını istediğim bir şey yoktu.	1	2	3	4	5
12. Ailemdekiler birbirlerine karşı saygılı davranırlardı.	1	2	3	4	5
13. Ailemdekiler bana kırıcı yada saldırganca sözler söylerlerdi.	1	2	3	4	5
14. Vücutça kötüye kullanılmış olduğuma inanıyorum.	1	2	3	4	5
15. Ailemdekiler beni her türlü kötülükten korumaya çalışırlardı.	1	2	3	4	5
16. Bana o kadar kötü vuruluyor yada dövülüyordum ki öğretmen, komşu yada bir doktorun bunu fark ettiği oluyordu.	1	2	3	4	5
17. Ailemde birisi benden nefret ederdi.	1	2	3	4	5
18. Ailemdekiler kendilerini birbirlerine yakın hissederlerdi.	1	2	3	4	5
19. Birisi bana cinsel amaçla dokundu yada kendisine dokunmamı istedi.	1	2	3	4	5
20. Kendisi ile cinsel temas kurmadığım takdirde beni yaralamakla yada benim hakkımda yalanlar söylemekle tehdit eden birisi vardı.	1	2	3	4	5
21. Çocukluğum mükemmeldi.	1	2	3	4	5
22. Birisi beni cinsel şeyler yapmaya yada cinsel şeylere bakmaya zorladı.	1	2	3	4	5
23. Birisi bana cinsel tacizde bulundu.	1	2	3	4	5
24. Duygusal bakımdan kötüye kullanılmış olduğuma inanıyorum.	1	2	3	4	5
25. Benim ailem dünyanın en iyisiydi.	1	2	3	4	5
26. Cinsel bakımdan kötüye kullanılmış olduğuma inanıyorum.	1	2	3	4	5
27. Ailem benim için bir güç ve destek kaynağı idi.	1	2	3	4	5
28. Gerektiği halde doktora götürülmezdim.	1	2	3	4	5

Ek 5. İlişki Doyumu Ölçeği

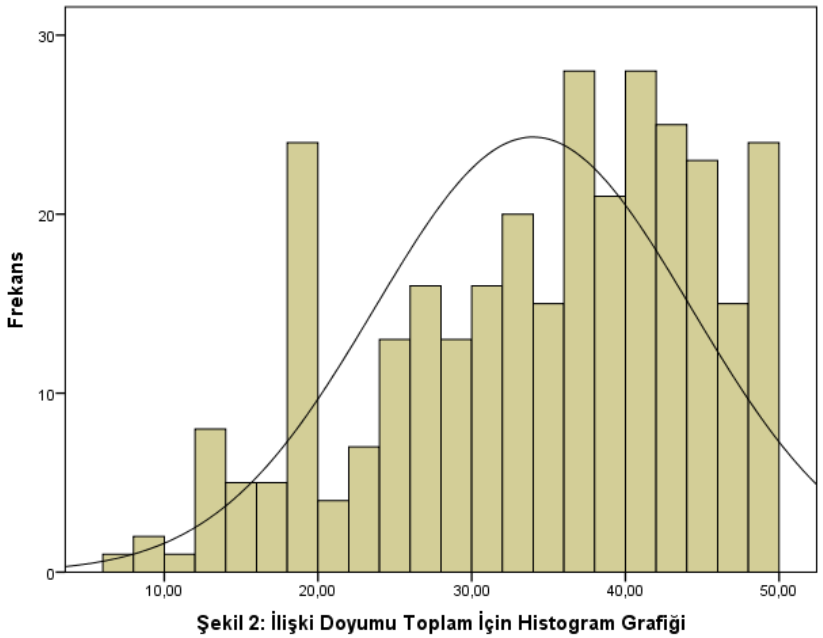
Lütfen aşağıda yer alan her bir ifadenin size uygunluğunu 7 dereceli ölçek üzerinden değerlendirip sağdaki kutucuklara puanları yazınız.	**1= Hiç** **7= Çok**
1- Sevgiliniz ihtiyaçlarınızı ne kadar iyi karşılıyor?	
2- Genel olarak ilişkinizden ne kadar memnunsunuz?	
3- Diğerleri ile karşılaştırıldığında ilişkiniz ne kadar iyi?	
4- Ne sıklıkla ilişkinize hiç başlamamış olmayı diliyorsunuz?	
5-İlişkiniz ne dereceye kadar sizin başlangıçtaki beklentilerinizi karşılıyor?	
6- Sevgilinizi ne kadar seviyorsunuz?	
7- İlişkinizde ne kadar problem var?	

Ek 6: Rosenberg Benlik Saygısı, İlişki Doyumu Ve Çocukluk Çağı Travmaları Ölçekleri Ve Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeğinin Fiziksel İstismar Boyutu, Duygusal İstismar Boyutu, Cinsel İstismar Boyutu, Fiziksel İhmal Boyutu Ve Duygusal İhmal Boyutu İçin Normal Dağılım Eğrileri Histogram Grafikleri

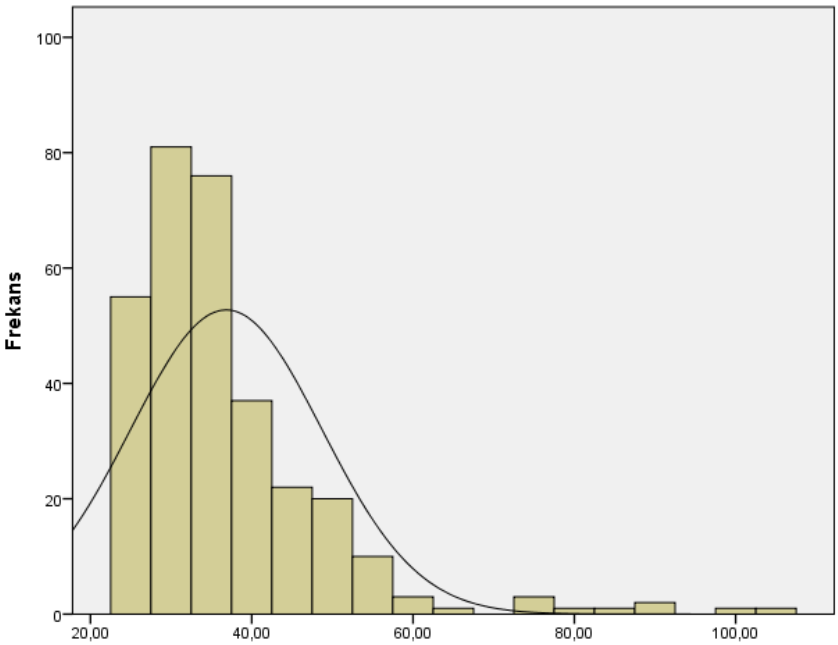
Şekil 1: Rosenberg Benlik Saygısı Toplam Dağılımı

Şekil 1'de Rosenberg Benlik Saygısı ölçeği için çalışma grubumuzdan elde edilen verilerin normal dağılım eğrisi histogram grafiği ile birlikte yer almaktadır. Normal dağılım sergilemeyen bu veri sola çarpık bir veridir.

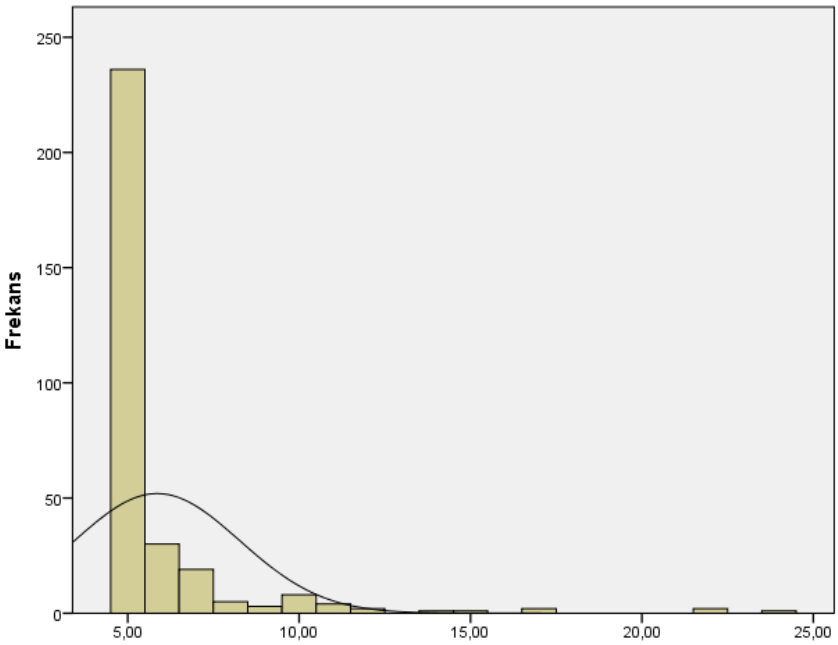
Şekil 2: İlişki Doyumu Toplam İçin Histogram Grafiği

Şekil 2'de İlişki Doyumu ölçeği için çalışma grubumuzdan elde edilen verilerin normal dağılım eğrisi histogram grafiği ile birlikte yer almaktadır. Normal dağılım sergilemeyen bu veri sağa çarpık bir veridir.

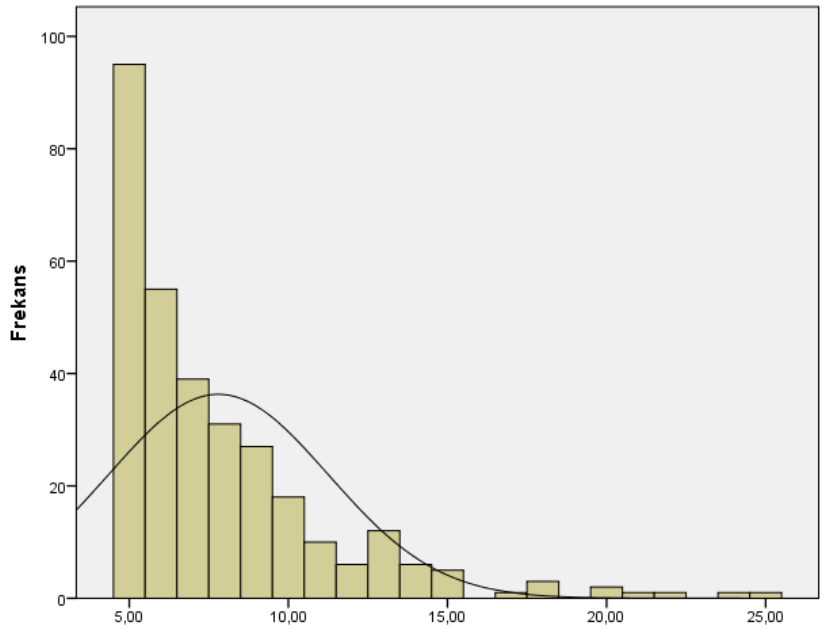
Şekil 3: Çocukluk Çağı Travmaları Toplam Dağılımı

Şekil 3'de Çocukluk Çağı Travmaları ölçeği için çalışma grubumuzdan elde edilen verilerin normal dağılım eğrisi histogram grafiği ile birlikte yer almaktadır. Normal dağılım sergilemeyen bu veri sola çarpık bir veridir.

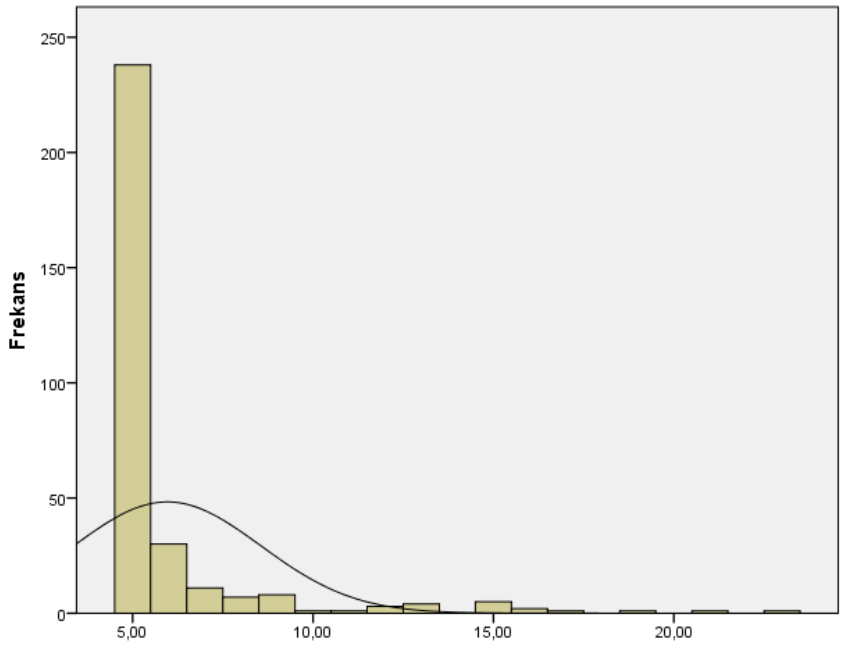
Şekil 4: ÇÇTÖ Fiziksel İstismar Boyutu Dağılımı

Şekil 4'de Çocukluk Çağı Travmaları ölçeği Fiziksel İstismar Boyutu için çalışma grubumuzdan elde edilen verilerin normal dağılım eğrisi histogram grafiği ile birlikte yer almaktadır. Normal dağılım sergilemeyen bu veri sola çarpık bir veridir.

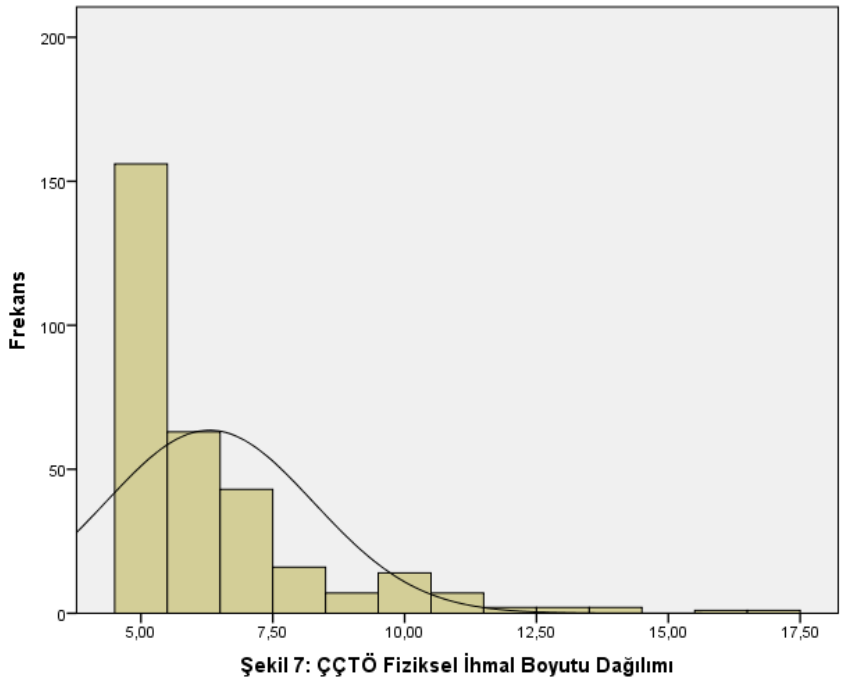
Şekil 5: ÇÇTÖ Duygusal İstismar Boyutu Dağılımı

Şekil 5'de Çocukluk Çağı Travmaları ölçeği Duygusal İstismar Boyutu için çalışma grubumuzdan elde edilen verilerin normal dağılım eğrisi histogram grafiği ile birlikte yer almaktadır. Normal dağılım sergilemeyen bu veri sola çarpık bir veridir.

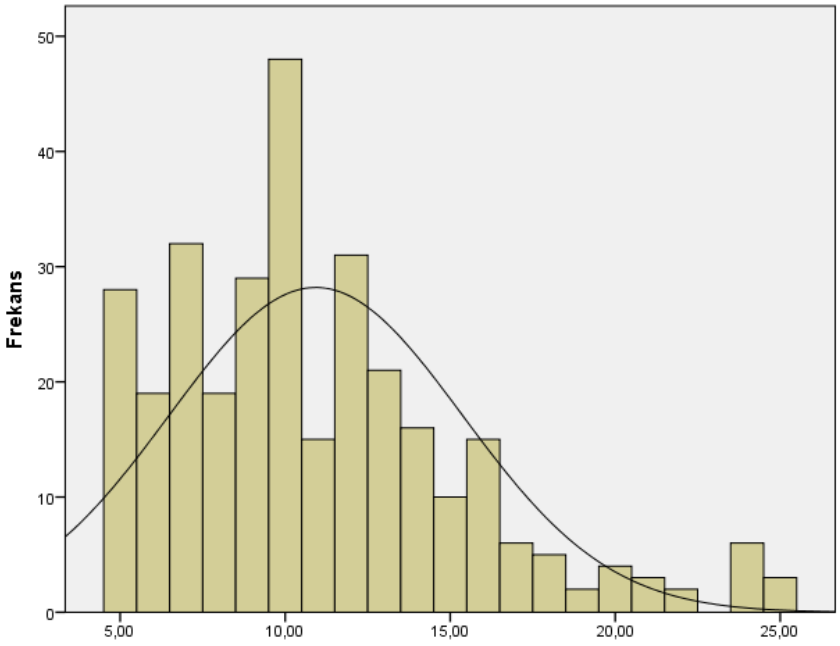
Şekil 6: ÇÇTÖ Cinsel İstismar Boyutu Dağılımı

Şekil 6’da Çocukluk Çağı Travmaları ölçeği Cinsel İstismar Boyutu için çalışma grubumuzdan elde edilen verilerin normal dağılım eğrisi histogram grafiği ile birlikte yer almaktadır. Normal dağılım sergilemeyen bu veri sola çarpık bir veridir.

Şekil 7: ÇÇTÖ Fiziksel İhmal Boyutu Dağılımı

Şekil 7’de Çocukluk Çağı Travmaları ölçeği Fiziksel İhmal Boyutu için çalışma grubumuzdan elde edilen verilerin normal dağılım eğrisi histogram grafiği ile birlikte yer almaktadır. Normal dağılım sergilemeyen bu veri sola çarpık bir veridir.

Şekil 8: ÇÇTÖ Duygusal İhmal Boyutu Dağılımı

Şekil 8'de Çocukluk Çağı Travmaları ölçeği Duygusal İhmal Boyutu için çalışma grubumuzdan elde edilen verilerin normal dağılım eğrisi histogram grafiği ile birlikte yer almaktadır. Normal dağılım sergilemeyen bu veri sola çarpık bir veridir.

ÖZGEÇMİŞ

Mehmet Selman ŞERBETÇİOĞLU; psikoloji bilimine ilk adımını 2014 senesinde Acıbadem Üniversitesi Psikoloji Bölümü aracılığı ile atmıştır. Bakırköy Tıp Merkezi, Bakırköy Huzur Evi, sivil toplum örgütleri ve Fransız Lape Hastanesi gibi stajlarla zenginleştirdiği lisans dönemini sonlandırdıktan sonra 2018 senesinde İstanbul Kent Üniversitesi Klinik Psikoloji Yüksek Lisans programına dahil olmuştur. Türk Psikologlar Derneği (TPD) ve Kognitif Davranışçı Terapiler Derneği (KDTD) üyesidir.